

EVANGÉLIKUS Élet

Édes Gyök
– karácsonyi
mézeskalácsodák

Interjú Fabiny Tamás
elnök-püspökkel

Adakozni
és esélyt adni

AJÁNDÉKOZZ DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉST!

**NYITVATARTÁS: ÉJJEL-NAPPAL,
AZ ÜNNEPEK ALATT IS!**

Karácsonyra hangolódó

Az egyházi és a naptári esztendő egyik legszebb időszakához közeledünk, pedig számunkra ebben az évben volt már egy várakozással teli csodálatos időszak, amikor a reformáció kezdetének öt-századik évfordulójára készülhettünk. A várakozás, a megújulás – vagy legalábbis a rá való törekvés – most, adventben is megtölti a szívünket és mindennapjainkat. Adventi-karácsonyi lapszámunkban ezért igyekeztünk az ünnepre hangolódást segítő írásokat kínálni.

Ügyeltünk arra, hogy az ünnepi időszak minden napjára legyen lelki tartalom. Megtalálhatják olvasóink az állandó rovatokat, a vasár- és ünnepnapra ígért hirdetéseket, a püspöki *Égtájélot*, az *Új nap – új kegyelem* igéi gondolatait. „Istennek karácsonykor ránk mosolygó arca Jézus Krisztus” – ez már Bácskai Károly meditációjának egyik gondolata.

Évről évre fontos – sosem felesleges szólni róla –, hogyan tudunk vigyázni a karácsonyi hangulatra. E lapszámunkban Kovács Barbara ír arról, mit tehetünk, hogy ne a rohanás uralja az adventi heteket, az ünnepnapokat.

Az ünnep nem csak azoké – ezt sem szabad elfelejtenünk –, akik boldog, békés közegben töltik. Nélkülözhető embertársainkra, illetve az őket segítő kezdeményezésekre is – követendő, jó példaként – szeretnénk ezért cikkekkel felhívni a figyelmet. Ilyen például a kelenföldi „Adj

egy ötöst!” kampány. Felkerestük a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumot – a diákok megmutatták, mennyi mindent tehetnek ők azért, hogy szebbé tegyék mások karácsonyát. Nyíregyháza-Rozsrétszőlőn pedig Sztankó Gyöngyi evangélikus lelkésznek a maga által készített adventi koszorúkat találják meg azokat a családokat, ahol igazán nagy örömet szereznek.

Szeretettel ajánlunk olvasóinknak moziban és színházban látható alkotásokat, olyanokat, amelyeket keresztény szemmel is érdemes nézünk. Könyveket is bemutatunk: nemcsak karácsonykor, hanem az év bármely szakában lelki táplálékot, izgalmas ismereteket kínálnak a Luther Kiadó friss kötetei. A testi táplálékra is gondolván három süteményrecepttel szolgálunk – a könnyű és finom édességek már sok szeretetvendégségen arattak sikert. Köszönet értük azoknak a kedves gyülekezeti tagoknak, akik megosztották velünk.

Végezetül, de nem utolsósorban egyházunk híreit kötöttük csokorba, illetve bemutatkoznak azok a gyülekezetek, ahonnan a közeljövőben evangélikus istentiszteletet közvetít a rádió és a televízió.

Minden kedves olvasónknak áldott ünnepi hangolódást kívánunk!

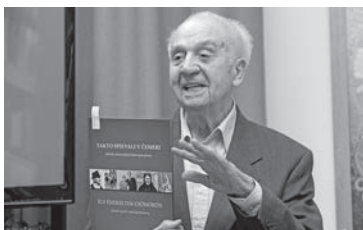
■ KÉZDI BEÁTA

A zene szárnyain az Andokig

Ördög Lászlót úgy is emlegetik, mint a Kodály-módszer misszionáriusát. Kilencvenen túl is publikál, előadásokat tart és nyelvet tanul. Eredményes hazai zenepedagógia tevékenysége mellett Dél-Amerikában is

dolgozott azért, hogy a gyermekek a zene révén jobb, sikeresebb, alkotó emberekké válhassanak. Életéről és munkájáról kérdeztük.

24. oldal

Mozgósító Luther-kalendárium

Kalendáriumra igenis szükség van! Korunkban alighanem fülent, aki azt állítja, hogy mindig minden teendőjét fejben tudja tartani. Ezen enyhít a Luther Kiadónál megjelent családi naptár.

Segíti a rendszerezést, hogy mindig tudjuk, mikor van edzés vagy éppen szolfézs a gyerekeknek – mindezt bibliai igékkel és remek grafikákkal színesítve.

32. oldal

Vigyázzunk a karácsony örömére

Az lenne jó, ha Jézus Krisztus születésének ünnepéről nem olyan emlékünkről maradna, hogy na, akkor tényleg azt sem tudtuk, éppen mihez kapjunk. Mert kellett még három ajándék, és a pulykáról kiderült, hogy sehogy sem fér be a sütőbe, sőt ablakot sem tisztítottunk. Mert bizony többnyire így megy ez, ezért szoktak sokan fellélegezni december 27-én: huh, túl vagyunk rajta! Jó volna, ha nem így lenne! Kovács Barbara lelkész, a *Kötőszó* evangélikus közéleti blog állandó szerzője ahhoz ad tippet olvasóinknak, hogyan kerülhetik mindezt el, miként tehetik valóban ünnepivé a karácsonyt.

28. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Szenténé Bácsi Zsuzsanna biológia és kémia szakos tanár, presbiter – Lovászpata.

A Krisztushoz tartozás nemcsak hit, hanem egy értékrend követése is. Mindezt otthonról hoztam. Gyermekkoromban minden este előkerült a Biblia, édesapám azt olvasta nekünk. A kemény és következetes nevelés jelen volt az életemben. Olyan közösségben nőttem fel, ahol megtapasztaltam, hogy egymást szeretik, segítik az emberek, a bajban egymás mellé állnak. Az 1960-as években a szülőknek nem kis tortúrába került, hogy beírassák a gyermekeket hittanra. Bennünket járattak. Egyetem alatt kicsit eltávolodtam a közösségtől, majd amikor elkezdtem pedagógusként dolgozni, csatlakoztam a gyülekezet munkájához, feladatokat vállaltam, a kórusban is éneklek. A nevelésben a legfontosabb a példamutatás. Tanárként arra törekszem, hogy a gyermekeket egymás elfogadásán túl az élő és élettelen természet tiszteletére is tanítsam. Az élet nagy kérdéseire a válaszokat az Úrtól kaphatjuk meg. Ha Istenre hagyjuk a dolgainkat, és követjük a szeretet parancsát, akkor minden megoldódik az életünkben. Aki az Istenben bíz, az soha nincs egyedül, mindig lesz támasza!

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Adventi offertórium

Egyházunk püspöki tanácsa 24/2017. (11. 25.) határozatával az országos presbitérium felhatalmazása alapján december 17-ére (advent 3. vasárnapjára) kötelező offertóriumot rendelt el a közel-keleti konfliktus áldozatait és kiemelten is az üldözött keresztények megsegítésére.

A december 17-i istentiszteleteken összegyűlt perselypénzt a gyülekezetek a szokott rend szerint, az egyházmegyéken keresztül juttatják el az országos irodához. A december 17-ig előttünk álló hetekben

országos gyűjtés keretében is buzdítjuk a testvéreket az adakozásra: *céladományait a lelkesi hivatalokon keresztül személyesen vagy a 11784009-20212564 számlaszámon közvetlenül tudják eljuttatni egyházunkhoz.*

Köszönjük mindazoknak, akik imádságaikkal és adományaikkal támogatják az üldözött keresztények megsegítését.

Budapest, 2017. november 28.

FABINY TAMÁS elnök-püspök,
PRÖHLE GERGELY országos felügyelő

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Dicsőítünk és magasztalunk téged, mert hatalmas végtelen, és mert méltó vagy rá. Bár sokszor elveszük tőled a dicséretet, és önmagunknak vagy földi, mulandó dolgoknak adjuk. Ezért őszinte bűnbánattal állunk meg előtted, kérve: tedd készé szívünket bűnbocsátó kegyelmed átélésére.

Építs utat bennünk Jézus Krisztus által, hogy hozzád jussunk. Hadd éltesen bennünket a veled való színről színre találkozás reménye és bizonyossága.

Úr Jézus Krisztus! Hálát adunk azokért a testvérekért, akik már a teid, és nevük föl van írva az élet könyvébe. Köszönjük ígéretedet, hogy tőled semmi és senki sem választhatja el a teiedet. Imádkozunk azokért, akik még a széles úton járnak, akik félnek ítéletedtől, vagy nem is számolnak veled. Ragadd meg szívüket élő és ható igéddel. Használd fel az advent hátralévő napjait, hogy szívük jó földde váljon a karácsonyi örömhír befogadására, és felismerjék: te és az Atya egyek vagytok.

Könyörgünk az egyházért, hogy küldetését hűséggel teljesítse minden időben. Tartsd meg az igehirdetőket, hogy hivatásukat példamutató hittel és a neked való tetszésben végezzék. Vedd el tőlük mindazt, ami igéd tiszta látásában akadályozza őket. Könyörgünk a lelkesi és hittanári szolgálatra készülő fiatalokért, az őket felkészítő tanároknak, professzorokért.

Áldd meg otthonainkat, hogy jelenléted által szentelődjenek meg. Áldd meg gyülekezetünket, hogy hitben növekedjék. Irtsd ki a személyválogatást, a haragot, a gőgöt és a szeretetlenséget legkisebb csíráit is, nehogy a növekedés útját állják.

Imádkozunk a magányosokért, a keményszívűekért, a szenvedélyek által megkötözöttekért, a közönyben élőekért. Vonzd őket is egyházadba, hogy együtt épüljünk lelki házzá mindenkor szent akaratod szerint. Ámen.

Advent 3. vasárnapja – Jn 10,30–42

Vér a pásztorsubán

Jézus ellenfelei újra nekigyürköznek, hogy megkövezzék őt (Jn 10,31). Korábban azt nem tudták elviselni, hogy az ördög fiainak és hazugnak nevezi őket. Ezúttal azon botránkoznak meg vérszomjas vitapartneri, hogy önmagát az Atyával egynek nevezi. Ugyanakkor János evangéliumának ezt a 10. fejezetét nem csupán az ilyen teológiai viták különlegessé, hanem az a szépség is, ahogyan Jézus önmagát jó pásztornak nevezi (10,11). Ez nem valami bukolikus ábrázolás, hanem véres valóság: a jó pásztor életét adja a juhokért.

Jézus tudja, hogy mit beszél. Mindez korántsem csak költészet. Nem metaforikus leírása a jó pásztor önfeláldozó feladatának. Nem jelkép. Ellenfeleinek éppenséggel nincs érzékük a költőiséghez, nem képesek metaforikusan gondolkodni: ők bizony köveket ragadnak, hogy megkövezzék őt (10,31).

Ádventi időben a halálra szánt Jézus áll előttünk. Aki azért jött erre a világra, hogy életét is odaadja. Akinek meg kell halnia.

Mint ahogy Keresztelő János, e harmadik ádventi vasárnap központi alakja is mártírsorsot vállalt. Előbb szenvedélyes vitát folytatott azokkal, akik csak névleg voltak vallásosak, és megtérésre hívta őket. Aztán – ma úgy mondanánk – szociális érzékkel arra hívott fel, hogy az emberek osszák meg egymással javaikat: „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék.” A vámszedőknek – mondhatjuk, „a gazdasági szféra képviselőinek” – lényegében azt mondta, hogy ne legyenek korruptak. Az erőszakszervezet képviselőit, a katonákat pedig arra intette, hogy ne bántalmazzák és ne zsarolják az embereket (Lk 3,11–14). Ezzel az ethoszával alighanem már csípni kezdte a hatalmon levők szemét. Ő azonban akkor sem tett lakatot a szájára, amikor a királyi udvarban tapasztalható züllöttséget kellett szóvá tennie. Radikális és szókimondó magatartásáért börtönbe került, és le is fejezték őt (Mt 14,1–12). Mártíruma mintegy tragikus előjátéka volt Jézus halálának.

A jó pásztort meg akarták kövezni. Jézusnak itt még nem jött el az órája, így az ítéletet még nem hajthatták végre, de hamarosan megtörtént a keresztre feszítés. Jézus követőit aztán hol ilyen, hol olyan módszerekkel gyilkolták meg. Istvánt például megkövezték, és vele kezdődött a mártírok máig tartó hosszú sora. Voltak, akiket vadállatok elé vetettek a Colosseumban, voltak, akiket kerékbe törtek, karóba húztak, főbe löttek vagy felakasztottak. Voltak, akik ellen törvényt hoztak: „lutherani omnes comburantur” – minden lutheránust meg kell égetni.

Végtelen hosszú a vértanúknak ez a láncolata. A pásztorsubát sokszor áztatta vér.

Ezekben a napokban két hatvan évvel ezelőtt meggyilkolt papra is emlékezünk. A katolikus Brenner Jánost 1957. december 15-én éjjel azzal hívták el a plébániáról, hogy egy beteghez vigye el az oltáriszentséget. Az erdőben bestiális módon, harminckét késszúrással megölték. A református Gulyás Lajost az 1956-os forradalomban vállalt tevékenységéért – jóllehet ő éppen hogy megakadályozta egy ávos meglincselését – 1957. december 31-én felakasztották.

Beszélhetünk a mártírok ökömenéjéről. Csaba Gyula péteri evangélikus lelkész 1945 tavaszán egy különítmény gyilkolta meg brutálisan. Szemét kiszúrták, nyelvét kitepték, testét megbecstelenítették, sőt keresztre is feszítették. Kivégzői ezekkel a szavakkal nyomatékosították tettüket: „Ütött a potrohos papok végőrája, táncot járunk a papok fején.”

„Megverem a pásztort, és elszélednek a nyáj juhái” (Mt 26,31) – ebben bízva pusztították és pusztítják sokfelé ma is a pásztorokat. Ha pedig nem széled el a nyáj, akkor módszeresen levadászák a bárányokat is. Jézus ezt is megmondta előre:

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

„...elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé...” (Mt 10,16) Korunkban is beteljesedik ez a prófécia. Módszeresen gyilkolják a keresztyéneket a világ számos országában.

Ádvent harmadik vasárnapján rájuk is gondolunk, értük is imádkozunk, az ő megsegítésükre is gyűjtünk.

■ FABINY TAMÁS

Imádkozunk! Urunk! Eleink azt vallották, hogy a mártírok vére az egyház magvetése. Ne engedd, hogy hiábavaló legyen testvéreink halála. Segítsd az üldözötteket. Add, hogy a magunk eszközeivel támogatni tudjuk őket. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 17.) Pál írja: Szüntelenül imádkozunk és könyörgünk értetek, hogy tökéletesen megismerjétek az ő akaratát minden lelki bölcsességgel és belátással, hogy élhessetek az Úrhoz méltóan, teljes mértékben az ő tetszésére, és teremjétek gyümölcsöt mindenfajta jó cselekedettel. Kol 1,9–10 (1Kir 2,1–2a.3a; Mt 11,2–6[7–10]; 1Kor 4,1–5; Lk 1,46–55) Amikor kezünkbe veszünk az üzletben egy érett gyümölcsöt, tökéletesnek, hibátlanak látjuk. Nem is gondolunk bele, hogy volt apró, zöld és éretlen. Nem látjuk azt sem, hány gyümölcs volt mellette, amelyik idő előtt lehullott a fáról. Nem látjuk a gondoskodást, amely megvédte fagytól, a kártevőktől. Ilyen a hitünkben fukadó jó cselekedet is. Ahhoz, hogy beérjen, lehet, hogy sok idő kell, de mindenképpen a hitünk ápolása, megerősítése úgy, hogy szüntelenül Isten akaratára tekintünk, kérve, hogy a jóra való törekvésben el ne fáradjunk, hogy Lelkével erősítsen meg a benne való hitben.

Hétfő (december 18.) Örökké emlékezik szövetségére, ezer nemzedéken át is az adott szavára. Zsolt 105,8 (Róm 15,4; 2Kor 1,18–22; Zak 11,4–17) Örökkön örökké, mint a mesében – gondolhatnánk. Hiszen az emberi értelem csak a végesben tud gondolkodni. Az ígéreteink ideig-óráig tartanak csupán, változnak helyzettől, alkalomtól függően, és a legnagyobb fogadalmainkat is sokszor csak nehezen tudjuk megtartani. A tapasztalataink, a veszteségeink, az idő múlása mind arra figyelmeztetnek, hogy a földi élet véges, de „nem ember az Isten, hogy hazudnék” (4Móz 23,19). Ígéretei öröktől fogva vannak, és bizonyosak lehetünk abban, hogy rajtunk is beteljesíti azokat.

Kedd (december 19.) Állhatóságokkal nyeritek meg majd a lelketeket. Lk 21,19 (Józs14,8; Ézs 11,10–13; Zak 12,9–13,1) „Tarts ki! Ne add fel!” Hányszor hallottuk már a buzdítást, amikor erőnkön felül kellett teljesítenünk, kitaratunk a küzdelemben? Adott erőt a kitarásra, hogy láttuk a célt magunk előtt: betegségben a gyógyulást, megmérettetésben a győzelmet. Miért adnánk fel a lelkünket azzal, hogy nem tudunk kitaratni a hitünkben, Krisztusunk mellett, mert úgy tűnik, késik az Úr? Aki mindvégig kitarat, üdvözülni – ez legyen a cél a szemünk előtt, hogy állhatatosak tudjunk maradni az örök élet reménységével.

Szerda (december 20.) De van Isten a mennyben, aki feltárja a titkokat. Dán 2,28a (Lk 17,20–21; Ézs 42,5–9; Zak 14,1–11) Titok. Rejtegetjük, féltve őrizzük, mert ha kitudódik, lelepleződünk. Egyetlen pillanat elég, és minden napvilágra kerül. Isten nem fél feltárni a titkokat. Sem azt, amelyekkel megmutatja, milye-

nek vagyunk valójában, sem azt, hogy milyen ő maga: a minket szerető, értünk egyetlen Fiát halálba küldő, minden hűtlenségünk ellenére is folyton kegyelmező, örök életre elhívó Isten. Nincs nagyobb titok annál az „érthetetlen” kegyelemnél, hogy Isten minden titkom ellenére mégis szeret.

Csütörtök (december 21.) Segítségemben reménykedem, Uram! Zsolt 119,166 (Lk 2,26–28; Jel 3,7–8.10–11[12]; Mal 1,6–14) „...nincs emberem...” (Jn 5,7) Fájdalmas mondat hangzott el a Betesda tavánál. Nincs remény a gyógyulásra, mert nincs emberem, nincs támaszom, aki besegítene a vízbe. Mi azt mondanánk, hogy nincs emberem, aki kisegítene a vízből, amikor összezsapnak a hullámok a fejem felett. Időnként mintha elvesznék az árban, de nincs ember, aki segíteni tudna, észrevenné a csüggedésem, meghallaná kimondatlan szavaimat. Senki sem ismeri azt, amit érzek, a szívem, a lelkem szükségét, a reményeim, félelmeimet. Isten a reménységünk a magányban, a küzdelmeinkben. Akkor, amikor nincs emberem, vagy úgy érzem, ember nem segíthet, az ő támasza az egyetlen biztos pont lehet az életemben.

Péntek (december 22.) [Az emmausi tanítványok] így szóltak egymáshoz: Nem hevült-e a szívünk, amikor beszélt hozzánk az úton, amikor feltárta előttünk az Írásokat? Még abban az órában útra keltek, és visszatértek Jeruzsálembe. Lk 24,32–33 (Józs 22,29; Jel 22,16–17.20–21; Mal 2,17–3,12) Emlékszünk még az elhívásunk pillanatára? A tűzre, amely akkor bennünk volt, és nem tudtuk, nem akartuk leplezni a Krisztustól kapott, szolgálatra kész lelkületet? Hiszem, hogy a láng nem alszik ki soha. A szikra mindig bennünk van. Rajtunk áll, tápláljuk-e, engedjük-e, hogy lobogjon, hogy másokat is megmozdítsion, új reményt, meleget, vigasztalást adjon, hogy igéje, szava másoknak is új életet adjon.

Szombat (december 23.) Ezért egészen bizonyosnak tartjuk a próféta beszédet, amelyre jól tesztetek, ha figyeltek, mint sötét helyen világító lámpásra, amíg felvirrad a nap, és felkel a hajnalcsillag szívetekben. 2Pt 1,19 (1Móz 28,15; Ézs 7,10–14; Mal 3,13–24) Egy nappal szenteste ünnepe előtt apró fények gyúlnak az otthonunkban. Gyertyák, mécsesek, lámpások, mintha csak a hideg sötétséget próbálnánk elűzni a téli éjszakában. Nincs anynyi sötétség a földön, amennyi képes lenne egyetlen gyertya fényét eloltani, és nincs annyi bűn és homály, amennyi Krisztus fényét elhalványítaná. Igéje világít, szava csillagként ragyog a szívünkben és az ünnepünkben is.

■ KÖSZEGHYNÉ RACZKÓ ZSUSZANNA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Szemkontaktusban Jézussal

Az Üllői úton ülésezett egyházunk zsinata

A felújított józsefvárosi evangélikus templomban tartotta a Magyarországi Evangélikus Egyház X. Zsinata a soron következő, 16. ülészakát. Két napon át, november 24-25-én tanácskoztak a küldöttek.

Nem a profán türemkedett be a szentbe, nem az ember tört be alulról, hanem a szent jött le, és szentelte meg a profánt. Isten úgy döntött, hogy egy trágyaszagú istállóban születik meg Jézus, és ezzel szent lett az a hely” – magyarázta.

„Eddig a zsinat a Fasorban egy gimnáziumban ülésezett, jelezve, hogy tanítványok vagyunk, akik sokszor bukdácsoló diákként viselkedtünk. Mostantól egy templom lesz a helyszín, és nem fogjuk eltakarni benne Krisztus tekintetét. Hadd tartsa rajtunk a szemét! Beszéljünk vele szemkontaktusban. Ha más is a véleményünk, vagy mások a gondolataink, nem vagyunk egymásnak ellenségei” – folytatta Gáncs Péter.

„A kárpit egykor felülről lefelé kettéhasadt, új és élő út lett, amelyet ő nyitott meg előttünk. Igaz szívvel és teljes hittel járuljunk tehát hozzá, mert hű az, aki ígéretet tett. Egymást szeretetben viseljük el, és akkor elérjük, hogy lesz 500 plusz!” – zárta gondolatait a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője.

Forrás: Evangélikus.hu

Apénteki napon istentisztelettel kezdődött az ülés. A liturgiai szolgálásban Bolba Márta, a józsefvárosi gyülekezet lelkésze és Krámer György lelkész, országos irodaigazgató segédkezett.

Prédikációjában Gáncs Péter az oltárt eltakaró korábbi függönyre hívta fel a figyelmet. Ötven évvel ezelőtt ennek az volt a funkciója, hogy az egyházi jelleget elrejtse az avatatlan szemek elől. A leköszönő elnök-püspök felhívta a figyelmet az oltárképre, amelyet elrejtett a függöny. Ez Jézust ábrázolja, aki által megnyílt az út az ember előtt Isten felé, és kapcsolatunk is rendeződött.

„Bár évtizedekkel ezelőtt megnyílt a kerítés, manapság ismét újabb és újabb kerítések, falak emelkednek – mondta a püspök. – De az első nagypéntek evangéliuma úgy hangzik, hogy megnyílt az út, hiszen Jézus a teste által megnyitotta.

FOTÓK: KISS TAMÁS

A zsinat első napja

A zsinati tagok délelőtt két csoportban, Benczúr László építésznek, az építési és ingatlanügyi bizottság elnökének és Ficzere Ilonának, az országos iroda építési, ingatlanügyi és műemléki osztálya vezetőjének kalauzolásával megtekintették az iroda Üllői úti felújított épületét, bejárva az osztályokat, részlegeket.

Új zsinati tagok

Az első ülés a templomban Tölly Balásznak, a zsinat nem lelkészi alelnökének vezetésével folyt. Bemutakoztak, majd esküt tettek az új zsinati tagok: Decmann Tibor, Hegedűs Attila és Horváth-Hegyvi Áron.

A zsinati elnökség beszámolóját Abaffy Zoltán, a zsinat nem lelkészi elnöke ismertette, majd a bizottsági elnökök beszámolója következett (teológiai bizottság: dr. Orosz Gábor Viktor; törvény-előkészítő bizottság: dr. Ittész András; ügyrendi bizottság: dr. Solt-Szárász Csenge).

A második ülés Abaffy Zoltánnak, a zsinat nem lelkészi elnökének vezetésével zajlott. Fabiny Tamás püspök egyházunk reformációi emlékbizottságának vezetőjeként elmondta, hogy a Luther-rajzfilm záróepizódja is elkészült. Az emlékbizottság pénzügyi keretein belül kért átcsoportosítást (mintegy 26 millió forintot) úgy, hogy az többletköltséggel nem járt. A zsinat elfogadta a módosítást.

Elfogadott költségvetés

A következő napirendi pont a 2018. év költségvetésének tárgyalása volt. Pröhle Gergely országos felügyelő elmondta, hogy az előző évhez képest nincsen hangsúlyváltozás. Az egyház teljes anyagi helyzetét felmérő kataszter (úgynevezett pénzügyi befektetési és ingatlanhasznosítási szabályzat) készül, amely a felmérésen túl azt szolgálja, hogy a saját keretekkel jobban tudjunk gazdálkodni.

A személyijövedelemadó-felajánlásokból származó – „egyszázalékos” – bevételek 7,8 százalékkal csökkentek, és bár jobban állunk más történelmi egyházakhoz képest, valamint látszik, hogy az evangélikus hívek tudatossága pozitív irányba mutat, de az adózás módszertanának folyamatos változása és a korfa változása fájdalmas következményekkel jár. Ismertette

azt is az országos felügyelő, hogy a nyugdíjas lelkészek minimálnyugdíjának megemelése régen esedékes volt, és a korábbiakhoz képest szignifikáns emelkedést hajthatnak végre.

A gyülekezetplántálási programot a bajor egyház harmincmillió forinttal támogatta. Az országos felügyelő felhívta a figyelmet arra is, hogy az Evangélikus Hit Tudományi Egyetem anyagi támogatását átcsoportosították a további évekre.

Ezután az Evangélikus Országos Gyűjtemény működésének sikereiről beszélt Pröhle Gergely. Mint elmondta, kétszáz-tizennégymillió forintnyi állami támogatásból műtárgyak, illetve könyvek beszerzésére is jutott, mintegy tízmillió forint értékben.

Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője részletesen is bemutatta a költségvetést. Javasolta, hogy a jövőben a költségvetési sorok között rugalmasabb legyen az átcsoportosítás. Számszerűen ismertette az országos felügyelő által említett támogatásokat, elosztásokat. Beszámolt az oktatási, diakóniai intézményi tartalékalap összegéről. A költségvetés tervezett főösszegei a következők: a bevétel tizenhatmilliárd-száznegyvennégyezer-hatszázötven forint, míg a kiadás tizenhétmilliárd-százötvenháromezer-hatszázötven forint. A zsinat a költségvetést elfogadta.

Tisztségviselő-választás

A harmadik ülésen hallgatta meg a testület – Rostáné Piri Magda zsinati lelkészi alelnök elnökletével – az országos tisztségviselők éves beszámolóit. (Gáncs Péter elnök-püspöknek, Pröhle Gergely országos felügyelőnek, Hafenscher Károlynak, a zsinat lelkészi elnökének, illetve Abaffy Zoltánnak, a zsinat nem lelkészi elnökének a beszámolója letölthető az Evangélikus.hu oldalról.)

A következő ülés feladata az új elnök-püspök megválasztása volt. „Tekintettel arra, hogy – *Deo volente* – fél év múlva, 2018. május 24-én betöltöm a hatvanhetedik életévemet, és így egyházunk törvényes rendje szerint nyugdíjba vonulok, elnök-püspöki tisztségemről 2017. november 24-ével lemondok” – írta Gáncs Péter a zsinat számára benyújtott levelében.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A tisztségre a jelöltséget Fabiny Tamás püspök vállalta, Szemerei János püspök lemondott erről. Fabiny Tamás a beszédében hangsúlyozta, hogy episzkoposzként szeretne felvigyázó, rátekintő szerepet betölteni az egyházban. „Rajta fogom őrizni a szemem a rám bízottakon” – ígérte. A zsinat ezután 32 igen, 11 nem és 3 érvénytelen szavazattal megválasztotta az új elnök-püspököt Fabiny Tamás személyében, Szemerei János pedig elnök-püspök helyettes lett.

A választás után másik szavazás következett. A missziói bizottság elnöki tisztére Deák László, Kalincsak Balázs és Szpisák Attila kapott jelölést. A szavazás során az első forduló nem hozott eredményt (Deák 22, Kalincsak 20, Szpisák 3 szavazat), a második fordulóban pedig Kalincsak Balázs eggyel több szavazatot kapott Deák Lászlónál, így Kalincsak Balázs lett a missziói bizottság új elnöke. Mindezek után az elnök-püspök, az elnök-püspök helyettes és a missziói bizottság vezetője esküt tett.

„Jogiszemélyiség-csere”

Az ötödik ülésen az egyházszervezeti egységek jogi személyiségét szabályozó törvény módosításának általános vitájára került sor Sólyom Tibor zsinati tagnak, a törvény-előkészítő bizottság tagjának az előterjesztésében. A törvény célja az egyházközségek és egyházmegyék mint a Magyarországi Evangélikus Egyház különböző szervezeti egységei jogi személyiségének szabályozása, meghatározva, hogy a polgári törvénykönyvnek (Ptk.) a jogi személyekre vonatkozó rendelkezéseit a kívül

A második napon

felé mely egyházi szervezetek és hogyan gyakorolhatják.

A vita igen sok érzelmet gerjeszt és gerjesztett most is, különösen a társult egyház, a leányegyház és az anyaegyház ingatlanainak, tulajdonainak kérdésében. A leányegyházak semmilyen módon nem feleltethetők meg önállóan a Ptk. által megkívánt követelményeknek, ezért számukra a törvény tervezete hároméves átmeneti időszakot állapít meg. Azoknak a leányegyházaknak, amelyek jelenleg is jogi személyiséggel rendelkeznek, és ezt meg is kívánják tartani, három éven belül társulegységként kell alakulniuk, és társulási megállapodással csatlakozniuk kell az anyaegyházközösséghez. Amelyek ezzel nem kívánnak élni, azok három év múlva töröltetnek a jogi személyek nyilvántartásából. A jogi személyek nyilvántartását az országos iroda végezné.

Értékesítő viták

A hitoktatói életpályamodellről Kodácsy-Simon Eszter, a hittanstratégiai munkacsoport vezetője bocsátotta előterjesztését a zsinat elé általános vitára. A pedagógiailag, szakmailag és teológiailag is kiválóan minősített anyagban foglaltak bevezetésére 2018. szeptember 1-jével kerülhet sor, de ehhez a februári zsinaton dönteni kell.

A következő, pénteki utolsó ülésen – dr. Hafenscher Károly elnökletével – dr. Székács György országos ügyész előterjesztésében folyt vita az Északi Egyházkerület Szilágyi Erzsébet fasori székházának értékesítéséről. A zsinat határozatot hozott az ingatlan bizonyos feltételekkel való eladásáról.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Túlottan optimista tervek bizonyult az estébe nyúlt pénteki ülésnap után másnap reggel 8.30-ra kitűzni a zsinati ülés folytatását. A levezető elnök mindenestre negyedórás szünet elrendelésével volt kénytelen kezdeni a „munkát”, s noha kilenc órakor már – épphogy – határozatképes létszámról jelentett Kertész Géza zsinati gazda, Hafenscher Károly lelkészi elnök igei útmutatását követően mégis egy későbbre tervezett téma, a tizenharmadik ülés tárgya került előre: az új egyházközösségek elindításáról szóló püspöki tájékoztató.

Magvetési területek

Az egy évvel korábban hozott zsinati határozatnak megfelelően az egyházkerületek lelkészi vezetőinek a gyülekezet-plántálási program (rész)eredményeiről kellett beszámolniuk.

A Déli Egyházkerület Pestszentimrén, Soroksáron és Káposztásmegyeren, az Északi Egyházkerület érdemben a főváros agglomerációjához tartozó Budakeszin és Szentendrén „építkezik”, míg a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület – győrújfalui központtal – a Szigetköz evangélikusainak közösséggé kövcsolását tűzte ki elsődleges célul. A eredménykeltő folyamatokat figyelemmel

kísérők előtt ismeretes, hogy az intenzívebb belmisszióknak nem is feltétlenül az anyagi, hanem az emberi erőforrások hiánya szab gátat.

Egyházunk médiamunkáját érdemben nem érintő, mégis fontos kérdésben „kért szót” a zsinattól a sajtóbizottság, az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény módosítását szorgalmazva. Konkrétan a Luther Kiadóval kapcsolatos szabályozások módosításáról terjesztett elő javaslatot Kendeh K. Péter kiadóigazgató, hiszen a hatályos törvénycikk még nem számolt az időközben megújult és az interneten kiteljesedett médiamunka sokrétűségével. Eredetileg pénteken került volna sor az előterjesztés általános és részletes vitájára, szombaton délelőtt azonban már érdemi vita nélkül megszakította a grémium azt a szövegjavaslatot, amely szerint a Luther Kiadó „kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház országos lapját, a lelkészi szakfolyóiratot, egyéb országos jellegű folyóiratokat, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház honlapját és más internetes médiumait. A médiumok kiadási rendjét országos szabályrendelet határozza meg”.

Ugyanennek a hetedik ülésenként számoltartott napirendi pontnak a jegyében bocsátotta vitára előterjesztését a törvény-előkészítő bizottság elnöke. ►

Ittész András megszavazott módosító javaslata egyebek mellett arra irányult, hogy néhány országos hatáskörű intézmény igazgatótanácsába ne legyen kötelező tagot delegálnia – az intézményen kívül nem levő – területileg illetékes egyházközségnek és egyházmegyének.

500+

Az elsőként hozzászóló Pröhle Gergely országos felügyelő építő kritikájának hatására „közös újragondolásra” ítélte a zsinat azt a dokumentumot, amely a reformáció kezdetének ötszázadik jubileuma apropóján kívánt lelki örökséget hagyni a következő nemzedékekre. Vélhetően a többi zsinati tagban is a határozathozatal előtt tudatosult, hogy a *Hitvallás 2017* címmel teológusok, elsősorban Hafenscher Károly által megszövegezett tanúságtétel jóval fajsúlyosabb „közlemény”, semhogy nélkülözhetné a teljes konszenzust.

Eredetileg ezzel az ünnepi „üléstémával” kellett volna kezdődnie – kilencedik ülésenként – a szombati ülésnek, hogy azután a tizedikként egyházunk reformációi emlékbizottságának beszámolója következzen. Ilyesformán viszont Fabiny Tamás püspök összefoglaló visszatekintése a 2010 óta működő bizottság sokrétű munkájára municiót is adhatott a legközelebb immár a reformáció ötszázegyedik évében kinyilvánítható zsinati hitvalláshoz. Szerencsére az új elnök-püspök ezúttal is hangsúlyozta, hogy az idei esztendő végével nem zárul le az emlékezés, hiszen a jubileumi év csupán kezdeti lendületet kínált a lelki megújulás reményét is hordozó folyamathoz.

A megújulás jegyében bízott meg az országos presbitérium – a tagjai közül – egy háromfős munkacsoportot az egyházunk működésének szerkezeti egyszerűsítését tartalmazó javaslat kidolgozásával. A tizenegyedik ülésen ezt terjesztették elvi, előkészítő vitára a törvényhozó testület elé.

Fabri György, az Északi Egyházkerület felügyelője az egyházszerkezet országos szintjén lehetséges egyszerűsítéseket indokolta, az írásos összefoglalónak az egyházszerkezeti középszintet érintő javaslataihoz Kondor Péter esperes, míg a gyülekezeti szinttel kapcsolatos részhez Mészáros Tamás, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület felügyelője fűzött szóbeli kiegészítést.

Miután az egyházi struktúra egyszerűsítésének szándékát már az első hozzászóló hatalomkoncentrálni törekvésnek „fordította”, Fabiny Tamás és Pröhle Gergely óva intette a grémiumot a „hangulatkeltéstől”. Ezután erőteljesebb indulatoktól már valóban mentesen zajlott a jövőre esedékes választások évre prolongált polémia.

Számontartások

A zsinat a 2017. május 26-i ülésén módosította a 2005. évi VII. törvény 35. § (2) bekezdését; a módosított jogszabály szerint az esperessé választhatóság feltétele öt év gyülekezeti lelkészi vagy másodlelkészi szolgálat. A választási folyamat előkészítésekor derült ki, hogy ha a törvény hatályban marad, lesznek olyan területek, ahol az esperesi tisztség nehezen lesz betölthető. A kérés előterjesztője, a zsinati munkacsoport vezetője – Laborcz Géza országos presbiter – támogatandónak ítélte a módosítási javaslatot, végül a zsinat minimum öt év gyülekezeti lelkészi vagy tíz év lelkészi szolgálathoz kötötte az esperesek megválaszthatóságát.

Mivel Fabri Györgynek a tizenegyedik ülésre tervezett, az egyháztagi felelősségvállalásra alapozó szemléletéről szóló tájékoztatója elmaradt, a gyülekezetplántálás témáját pedig „előrebozsátották”, a tizenötödik üléssel folytatódott a délelőtti munka. Ezen egyházunk tényfeltárási bizottságának éves jelentése

hallgattatott meg Csepregi András előterjesztésében, Mirák Katalin kiegészítésével. A bizottság a következő – jövő évben megjelentetni tervezett – *Hálókötet* előkészítésén fáradozik, bár tény, hogy a feltárási munkát a reformációi emlékvédben némiképp hátráltatták a tagok egyéb irányú többletfeladatai. A jövő évi választásokkal kapcsolatban Mirák Katalin beszámolt a gyakorlati teendőkről. Törvényi feladat az egyházi tisztségekre jelöltek átvilágítása.

A tizenhatodik ülésen az országos irodaigazgató adott tájékoztatást az Üllői úti székház felújítási projektjéről. Krámer György szavai szerint „áldás volt a projekten”, amelyet a vállalt időben és költségkeretben sikerült megvalósítani. A zsinati tagokkal előző nap már bejárt épületkomplexum lényegében nyolc intézményt foglal magába. Ezek egyike a Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség szintén megsépült temploma, amely a Magyarországi Evangélikus Egyház X. Zsinata 16. ülészakának is helyet biztosított.

Zárszávaiban Hafenscher Károly lelkészi elnök hangsúlyozta, hogy a legközelebb 2018. február 23-án esedékes ülés helyszíne immár nem kérdés. „Jól éreztük magunkat a farsori gimnázium dísztermében és másutt is, de tudtuk, hogy vendégek vagyunk” – mondta. Némi hatásszünet után tette hozzá: „Most végre: hazaérkeztünk.”

■ T. PINTÉR KÁROLY

A zsinati tagok Benczúr László építész kalauzolásával tekintik meg a felújított templomot

Mindennapi ima a mártírokért

Budapesti evangélikus templomban az észak-iraki pátriárka

Örök élet vasárnapján Fabiny Tamás püspök hirdetett igét a pesthidegkúti evangélikus templomban. Az istentiszteleten – amelyen Fodor Viktor helyi lelkész szolgált – kíséretével együtt részt vett a káld katolikus egyház pátriárkája, Emmanuel Youkhana atya – Magyarországon átutazóban – az Ökumenikus Segélyszervezet és Fabiny Tamás vendége volt.

A november 26-i istentisztelet után a pátriárka a gyülekezet előtt szólt az észak-iraki keresztények üldöztetéséről. Beszámolt arról, hogy sok száz család tér vissza a lerombolt városokba. Meleg szavakkal mondott köszönetet a Magyarországról kapott támogatásokért. Pröhle Gergely oszágos felügyelő bejelentette, hogy advent harmadik vasárnapján az evangélikus egyház gyűjtést tart a közel-keleti keresztények megsegítése céljából. (A püspöki tanács felhívása a 2. oldalon. – A szerk.)

Észak-Irakban hosszú ideje missziót működtet a Lutheránus Világszövetség és az Ökumenikus Segélyszervezet is. Ez utóbbi szervezet igazgatója, Lehel László rámutatott: ne mi találjuk ki, hogyan szervezzük a segélyszolgálatot, meg kell keresni azokat a helyi vezetőket, akik valóban tudják, hol és mire van szükség. Emmanuel pátriárka ilyen avatott segítők lehetnek.

Idén áprilisban Fabiny Tamás látogatást tett Észak-Irakban, az akkor készült fényképeket levetítette a vasárnapi alkalmon. Irakban felkereste a menekülttáborokat, és láthatta, hogy sok helyi gyermek talált otthonra a segélyszolgálat táborában. Ők az új élet reménységei – mondta a püspök. Elment az egyik lerombolt templomba is, ahol már újra tartanak istentiszteleteket. Itt még láthatta a keresztényeknek szóló oltárra mázolt üzenetet: „Meneküljetek, vagy megölünk titeket.”

Moszult, a bibliai Ninivét, amelyet az Iszlám Állam kalifátusa évekig saját központjának tekintett, a közelmúltban szabadították fel hosszú harcok után. A romba dőlt észak-iraki városokban lassan újjászerveződik az élet.

Prédikációjában Fabiny Tamás kiemelte: sokszor várták már az utolsó ítéletet – Krisztus után 64-ben, a lángok pusztította Rómában, aztán 1000-ben a Vatikánban, majd 1844-ben is... Mi azonban nem tudhatjuk az időt – mutatott rá.

Ezt hangsúlyozza a vasárnap textusa Péter második leveléből: „...az Úr előtt egy nap annyi, mint ezer esztendő, és ezer esztendő annyi, mint egy nap.” (3,8) A Közel-Keleten már megmutatkozott az apokalipszis. De egyúttal mutatkozik az új élet, az örök élet is.

Fabiny Tamás mesélt a felszabadított városok ünnepéről: körmenet volt a romok között, a hazatértek örömtáncot lejtettek, felvonultak az új élet reménységei, a vidám gyermekek. Kelltek és kellenek ehhez a „jobb kéz felőliek”, akik segítettek. „Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok...” – idézte Máté evangéliumát (25,35). Még most is sokan éhesek, szomjasak, ruhátlanok és földönfutók – tehetnénk hozzá.

A pátriárka beszédében kitért arra, hogy a káld egyház a Kelet, vagyis a történelmi perzsa térség anyaegyháza, amely kétezer éves múltat tekint vissza. (Fabiny Tibor egyetemi tanár tréfásan megjegyezte, hogy mi, magyarok akkor még fehér lovat áldoztunk, vagyis ezer évvel előztek meg minket.) Egyházuk története gazdag és szerteágazó.

A káld egyház elismeri a pápát, de önálló rituális élete és hitelvei vannak. Büszkék arra, hogy Jézus nyelvét, az arámit beszélik, hogy sohasem voltak álamvallás, tehát nem legitimáltak egyetlen államot sem. Az „aranykorban” hetven-nyolcvanmillió hívük volt. „Nekünk annyi mártírunk van, hogy nem tudnánk felsorolni őket egy napon, ezért minden nap imádkozunk értük” – hangsúlyozta a pátriárka. Egy kérdésre válaszul elmondta, hogy Észak-Irak egyik városába visszavárnak nyolcszázötven családot, másol négy száz család érkezik vissza. Van-e lehetőség a párbeszédre az iszlám világgal? – hangzott az egyik kérdés. A pátriárka erre válaszul annyit mondott, hogy a muzulmánokkal már ezer éve is kezdeményeztek dialógust Bagdadban, most is erre törekszenek.

FOTÓ: BALINT GÁBOR / MÓ

Dobó György hidegkúti gondnok azt szorgalmazta, hogy ne csak adományt gyűjtsünk, hanem imádkozunk is az észak-iraki keresztényekért. Nem lényegtelen a segély, de az imára is nagy szükség van – tette hozzá. Békés Tamás felügyelő pedig arról beszélt, hogy imádkozni kell az ellenségekért is, még akkor is, ha ez nehezünkre esik.

Valóban nem könnyű. Épp néhány napja történt a szörnyű merénylet a sínai mecsetben. Sok százan haltak meg, felnöttek és gyermekek. Ők is éppen imádkoztak, amikor támadás érte őket. Hogy lesz-e örök életük, az Isten titka...

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Számomra eddig kevésbé volt közeli az Örök élet vasárnapja, elhomályosult az evangélikus ünnep a halottak napi temetőlátogatások után. Most új értelmet mutatott számomra az igehirdetés és az iraki vallási vezető beszéde. Nem lehetett volna szebben összekapcsolni a romboló és egyúttal újjáteremtő időt, a kronoszt és a vele együtt mutatkozó kairoszt.

■ W. Gy.

Kétféle nézet azonos középponttal

Luther és Kálvin az istentiszteletről – Hafenscher Károly előadása

Érdekes előadások várták idén a reformáció különféle vonatkozásairól többet tudni vágyókat a megújult Evangélikus Országos Múzeumban. A havi alkalmakból álló sorozatot a Magyarországi Luther Szövetség és egyházunk reformációi emlékbizottsága szervezte. November utolsó csütörtökén Luther Mártonnak és Kálvin Jánosnak az istentisztelethez s különösen a liturgiához való viszonyát hasonlította össze dr. Hafenscher Károly, egyházunk zsinatának lelkes elnöke.

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ LÁSZLÓ

Luther az istentisztelet középpontjába magát az Igét s így az igehirdetést helyezte, amelyen keresztül a hívek Isten tanítását hallgatják. A reformátor szerint igehirdetés nélkül nincs istentisztelet – jelentette ki az előadó. Az Ige és a szentségi liturgia Luther által elképzelt viszonyáról sokat elmond, hogy a hit megújítása során is fenntartotta a katolikus kereszténységgel a kontinuitást: a pap miseruhában (esetünkben Luther-kabátban) végzi szolgálatát, ami egyértelműen sugallja, hogy a személye másodlagos.

Az Ige Isten teremtő eszköze, Luther számára ezért volt különösen fontos, hogy

a hívek anyanyelvükön hallgathassák az igehirdetést – hívta fel a figyelmet az előadó. Az úrvacsora Krisztusnak az utolsó vacsorán elmondott szavaira épül, s így Luther ennek, vagyis az ingyen és kegyelemből kapott bűnbocsánatnak és életnek rendelte alá az egész istentiszteletet. Szilárdan meg volt győződve arról, hogy a mindenkori úrvacsora nem mellőzhető eleme a főistentiszteletnek, hiszen a hívek ekkor Krisztus valóságos testével és vérével kerülhetnek kapcsolatba.

Luther számára fontos volt az istentisztelet dialógusjellege, hiszen ekkor Isten folytat párbeszédet a hívekkel – jelentette

ki Hafenscher Károly. Az Úr az Igével szól népéhez, amely imádsággal és énekkel válaszol. Ezért is törekszik máig az evangélikusság arra, hogy Istennel (is) beszélgető egyházban éljen.

Kálvin és az istentisztelet viszonyáról szólva az előadó azt mondta: ezt egyértelműen meghatározza, hogy Kálvin jogász volt, és Párizsban tanult. Hafenscher Károly rögtön az elején leszögezte, hogy a mai magyar református egyház által használt liturgia sajátos fejlődés eredménye, és messze áll a hajdani helvét liturgiai hagyományoktól. Kálvin ugyan Ulrich Zwingli követője volt, de nem folytatta annak kérelhetetlen liturgiai radikalizmusát – mondta az előadó. Inkább a gyarló embert és a közösséget helyezte az istentisztelet középpontjába. Azt hirdette: földi életünk legfőbb feladata, hogy dicsőítsük az Urat. A hívek istentiszteletéről Kálvin úgy vélekedett, hogy minden hívő család otthonában Isten is jelen van. Ha Jézus nevében ketten-hárman összegyűlnek, ott van közöttük, így nincs szükség formalitásokra; a családfő mint liturgus által vezetett egyszerű áhítat során is együtt van Isten az ő népével. És persze mindennek egyszerűen, puritán módon kell történnie, kerülve a bálványimádásnak még a véletlen lehetőségét is.

Előadásának végén Hafenscher Károly arra biztatta az evangélikus és református híveket, hogy vigyék tovább Luther és Kálvin liturgiában is testet öltő legfontosabb üzenetét: az Ige és Krisztus legyen mindenkor életünk középpontjában.

■ I. L. L.

Szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe a Rubicon történelmi magazin decemberi számát, amely a kormányzati Reformáció Emlékbizottság támogatásával jelent meg. A havonta kézbe vehető történelmi ismeretterjesztő lap a tartalmát tekintve lektorált szakmai folyóirat, külső megjelenésében magazin. Szerzői az éppen feldolgozott témák történész szakértői. Gazdagon illusztrált anyagaival egyszerre informál, szélesíti az olvasók műveltségét, miközben szórakoztat is, alapelvénél szellemében: sine ira et studio – harag és elfogultság nélkül. A decemberi lapszámot – a Magyarországi Evangélikus Egyház

Országos Irodája Nevelési és Oktatási Osztályának jóvoltából – ajándékba küldjük minden evangélikus oktatási és nevelési intézménynek, valamint az Evangélikus Élet magazint több példányban megrendelőnek. E lapszám központi témája ugyanis a reformáció. Luther élete és a lutheri reformáció magyarországi, illetve erdélyi vonatkozásai mellett külön cikk foglalkozik Dévai Bíró Mátyás munkásságával, a 16–18. században külföldi egyetemeken tanuló magyar diákokkal és a protestáns gályarab prédikátorok történetével, sorsával is. Forgassák érdeklődéssel, reformációi örökségünk tudatosítására!

Budakeszi szegletkő

Kora téli fagyban, szállingózó havazásban gyűltek össze november 29-én a budakeszi evangélikus gyülekezet hívei, hogy letegyék leendő templomuk alapkövét.

A fátylafényes, ünnepi alkalomhoz a méltó hátteret a település határától nyugat felé húzódó Fekete-hegyek sötét sziluettje szolgáltatta.

FOTÓ: BALICZA MÁTE

Alapköokirat

A reformáció kezdetének fél évezredes emlékévében, pár nappal öröklét vasárnapja előtt Isten iránti hálával helyeztük el az épülő budakeszi evangélikus templom alapkövét.

A budahegyvidéki gyülekezet szóróványában, majd annak leánygyülekezeteként élő evangélikusság 2015-ben anyagyházközösséggé szerveződött. A Budakeszi, Páty, Telki és Budajenő területén élő közösség eddigi istentiszteleti helyét kinötte, saját templomának építése a Magyarországi Evangélikus Egyház és a magyar állam támogatásával vált lehetővé.

Az alapkövetétel szolgálatát dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke, Bence Imre, a Budai Egyházmegye esperese és Lackner Sára, a Budakeszi Evangélikus Egyházközösség lelkesze végezte. A templomépületet Benczúr László építész, a gyülekezet felügyelője tervezte.

Ézsaiás próféta ígéretével: „Íme, én alapkövet teszek le Sionban, mondja az Úr, drága és szilárd szegletkövet, hogy aki hisz, ne szégyenüljön meg.” És Megváltónk a Máté írása szerinti evangéliumban olvasható biztatásával: „Meg van írva: az én házamat imádság házána nevezik.” „Bizony mondom néktek, mindazt, amit imádságban hittel kértek, megkapjátok.” Így helyeztük el leendő lelki otthonunk alapkövét, nem feledve a zsolttáros intését: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.”

Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, az Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen velünk és utódainkkal! Ámen.

Persze nem csupán az evangélikus testvérek tisztelték meg jelenlétükkel az eseményt, hiszen az alkalmi szabadtéri oltár körül ott álltak a település vezetői – Bakács Bernadett és Ohr Alajos alpolgármesterek –, Csenger-Zalán Zsolt, a térség országgyűlési képviselője és azok a budakeszi polgárok, akik osztozni akartak a helyi lutheránusok örömeiben.

Az ünnepi istentiszteleten elmondott prédikációjában Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke röviden felidézte a maroknyi, de egyre növekedő budakeszi evangélikus gyülekezet történetét, arra biztatva a híveket, hogy adományaikkal és munkájukkal segítsék Isten új házána felépítését. Hiába igyekeznek az építők, hiába raknak kőre követ, ha nincs velük Isten, aligha érhetnek célt, hiszen valójában ő építi a közös-

séget s azon keresztül magát a templomot – tette hozzá.

Ezt követően Benczúr László, a gyülekezet felügyelője felolvasta az alapköbe elhelyezett okiratot. Az iratot rejtő kapszulába belekerült még az *Evangélikus Élet* magazin legutóbbi száma, a leendő templom néhány látványterve, valamint egy, a Magyar Nemzeti Bank által a reformáció indulásának ötszázadik jubileumára kibocsátott, tízezer forint névértékű ezüst emlékérmé is. A püspök, az esperes, a felügyelő, a lelkes és a gyülekezet más vezetői – a Bibliából vett idézetek elmondása mellett – egy kalapáccsal szertartásosan háromszor rákoppintottak az alapkö lezárt fedelére. Az ünnepi alkalom a budakeszi Kálvin-teremben tartott szeretetvendégséggel ért véget.

■ I. L. L.

A TEMPLOM LÁTÁNYTERVEI

Die Nacht ist vorgedrungen

*Die Nacht ist vorgedrungen,
der Tag ist nicht mehr fern,
so sei nun lobgesungen,
dem hellen Morgenstern.
Auch wer zur Nacht geweinet,
der stimme froh mit ein:
der Morgenstern bescheinet
auch deine Angst und Pein.*

Es gibt Lieder, die ein Leben prägen, die sich mit einer Situation oder einer Zeit verbinden und sie nicht mehr loslassen. Für mich gehört zur Weihnacht das obige Lied. Ich habe es kennengelernt als ich ein Konfirmand war, in der Martin-Luther-Gedächtniskirche in Mariendorf, einem Stadtteil von Berlin.

Der Text von Jochen Klepper und die Melodie von Johannes Petzold, voller Hoffnung und Traurigkeit zugleich, haben sich mir tief eingepägt, schon beim ersten Hören. Kein Weihnachtsfest ohne *Die Nacht ist vorgedrungen* – gesungen im Mitternachtsgottesdienst in der Heiligen Nacht in unserer großen, dunklen, braunen Kirche mit der hölzernen Kanzel, auf der ein Soldat, ein SA-Mann und ein Hitlerjunge zu sehen waren und von der hinunter doch gegen jede Art von Unrecht und Krieg gepredigt wurde, von meinem Konfirmations- und Jugendpfarrer.

Jochen Klepper war ein evangelischer Theologe, Journalist und Schriftsteller, geboren 1903 in einer Kleinstadt an der Oder. Von ihm stammen nach Martin Luther und Paul Gerhard die meisten Lieder des evangelischen Gesangbuches. 1931 heiratete er die Jüdin Johanna Stein, die zwei Töchter in die Ehe einbrachte, Brigitte und Renate. Klepper leistete erfolgreiche Pressarbeit und bemühte sich um ein anspruchsvolles Rundfunkprogramm. Im März 1932 zog die Familie nach Berlin und Klepper fand eine Anstellung beim Radio, schrieb seinen ersten Erfolgsroman und wurde bei der Deutschen Verlags-Anstalt angestellt.

Redakteurin:
PFARRERIN ESZTER HEINRICHS

Aber 1933 änderte sich alles, denn Klepper wurde wegen seiner politischen Überzeugung von den Nazis aus Rundfunk und Verlag entlassen – außerdem wurde es nun zum Problem, dass seine Frau Johanna und die beiden Stieftöchter jüdisch waren. Es gelang ihm, eine Zeit lang wieder zu arbeiten, aber 1937 wurde er endgültig entlassen. Am 4. Advent des Jahres 1938 ließ sich Johanna Klepper evangelisch taufen, und sie feierten im gleichen Gottesdienst ihre christliche Hochzeit nach.

Die Kirche, in der sie das taten, war die Kirche meiner Konfirmationszeit und Jugend, das gleiche Taufbecken mit dem SA-Mann darauf, in dem auch ich getauft worden bin, der gleiche Pfarrer, der auch meine Mutter und Tante getauft und konfirmiert hatte. Sie schlossen ihre Ehe unter einem in braunen Sandstein gehauenen Triumphbogen, der voll war mit Hakenkreuzen und anderen NS-Symbolen. Aber geschaut haben sie wohl nur auf das Kreuz auf dem Altar. Kurz darauf konnte die ältere Tochter aus Deutschland fliehen. In diesem Jahr noch schrieb er das Lied: *Die Nacht ist vorgedrungen*.

Die Zeiten wurden nicht besser, der Krieg kam, Jochen Klepper musste an die Ostfront, wurde aber bald schon als „wehrunwürdig“ entlassen, weil er eine jüdische Frau hatte. Man drängte ihn, sich scheiden zu lassen, was aber für Frau und Kind den sicheren Tod bedeutet hätte. Eine Flucht war nicht mehr möglich, der Versuch der jüngeren Tochter Renate scheiterte. Und dann kam der Bescheid: die Deportation von Johanna und Renate ins Konzentrationslager stand bevor. Sie würden nicht überleben. In der Nacht vom 10. auf den 11. Dezember 1942 – kurz vor dem dritten Advent – sahen sie keinen Ausweg mehr, sie nahmen gemeinsam Schlaftabletten und stellten in der Küche das Gas an. Die letzte Tagebucheintragung Jochen Kleppers lautet: „Nachmittags die Verhandlung auf dem Sicherheitsdienst. Wir sterben nun – ach, auch das steht bei Gott – Wir gehen heute nacht gemeinsam in den Tod. Über uns steht in den letzten Stunden das Bild des Segnenden Christus, der um uns ringt. In dessen Anblick endet unser Leben.“

Die Nacht ist vorgedrungen, der Tag ist nicht mehr fern. Aber manchmal und für manche dauert es zu lang, bis der Tag endlich anbricht. Die Nacht des Todes,

FOTO: PÓL CZ. KLAUDIA

die viele Namen trägt: Auschwitz, Srebrenica, Aleppo. Es gibt eine Nacht, die ist zu schrecklich, zu finster, um sie zu erleuchten. Die Nacht der Kriege, der Konzentrationslager, die Bombennächte – und ich denke, jeder von uns kennt seine eigenen finsternen Nächte, die Angst und die Verzweiflung, die alle Hoffnung auslöschen kann.

Es gibt Situationen, aus denen wir selbst nicht mehr allein herauskommen. Und wenn dann keine helfende Hand da ist, wenn keiner sich erbarmt, dann können wir darin untergehen. Wie viele Geschichten der Verzweiflung gibt es all überall, wo Menschen keinen Ausweg mehr sahen, als aus dem Leben zu gehen.

Eine schreckliche Last für die Überlebenden, und man kann sagen: Es hätte doch sicher einen anderen Weg gegeben! Wie kann man sein Leben denn nur so einfach wegwerfen? Aber es gibt eine Verzweiflung zum Tode, die man nicht wegreden kann. Und für die Familie Klepper war es keine Depression, keine innere Verzweiflung, sondern unabänderliche Ausweglo-

Gottes, das beginnen will. Lieder der Hoffnung für Menschen, die hoffen dürfen.

Aber Gott ist nicht nur mit den Hoffenden, er ist auch mit den Hoffungslosen und Verzweifelten. Gott wird Mensch in der Krippe, um ganz bei uns zu sein, und er bleibt es, bis ans Kreuz hinauf, wo er selbst einen verzweifelten Tod stirbt. Davon erzählt auch das Lied:

sigkeit. Sie entschieden sich dagegen, – die einen zum qualvollen Tod verurteilt – voneinander getrennt zu werden; sie entschieden sich dafür, zusammen zu bleiben, auch im Tod, und sich Gott auszuliefern. Dem Segnenden Christus, der um sie ringt. – Dieses Bild ist das schönste und erschütterndste in ihrer Geschichte: Gott, der um sie ringt und sie nicht allein lässt. Auch wenn sie sich selbst etwas antun.

Wir haben viele schöne und hoffnungsvolle Advent- und Weihnachtslieder in unserem Gesangbuch. Sie singen von der Freude über die Geburt Jesu, von Gott, der für uns Mensch wird, der uns Hoffnung gibt, von der Liebe und vom Reich

*Noch manche Nacht wird fallen
auf Menschenleid und -schuld.
Doch wandert nun mit allen
der Stern der Gotteshuld.
Beglänzt von seinem Lichte,
hält euch kein Dunkel mehr,
von Gottes Angesichte
kam euch die Rettung her.*

*Gott will im Dunkel wohnen
und hat es doch erhellt.
Als wollte er belohnen,
so richtet er die Welt.
Der sich den Erdkreis baute,
der lässt den Sünder nicht.
Wer hier dem Sohn vertraute,
kommt dort aus dem Gericht.*

Die Nacht des Todes ist noch nicht vorbei. Noch manche Nacht wird fallen. Viele Menschen sind mittendrin und auch uns kann Verzweiflung überkommen. Aber wir sind dort nicht allein. Der Segnende Christus ringt um uns. Es wird nicht immer Nacht bleiben. Gott hat sich die Dunkelheit zur Wohnung gewählt, er ist in das Leiden und in den Krieg und in die Krankheit und in den Tod und in die Einsamkeit gezogen – aber er wird es nicht dabei belassen. Denn Gott ist Liebe, und die Liebe verändert nun einmal alles.

Wir sehen auf das Leid der Welt, wir sehen so viel Schrecken und Terror, Gewalt und Tod. Und wir erwarten verständlicherweise, dass das alles aufhört. Wir wollen Frieden und wir wollen auch selbst nicht leiden und auch nicht unsere Liebsten. Wir wollen, dass es keine solchen Plätze gibt, wo der Tod herrscht, nicht in den Kriegsgebieten, nicht im Krankenhaus, nicht bei uns zuhause. Und doch ist es so und bleibt es vorläufig auch so auf dieser Welt.

Wozu dann aber an Gott glauben, wenn es ja doch nichts ändert? Nun, es ändert nichts – und doch alles. Denn vielleicht hängt alles vom Wie ab. Davon, wie wir das Leiden erleben, wie wir leben, wie wir sterben. Die Familie Klepper starb, aber nicht im Gas von Auschwitz, sondern in liebevoller Umarmung. Mehr ging nicht, aber es machte einen unfassbaren Unterschied. Und auch in der Hölle der Konzentrationslager und der Kriege hören wir Geschichten von Liebe und Nächstenliebe. Es macht einen Unterschied, ob es dort Menschen gibt, die von Gott wissen. Es macht einen Unterschied, ob es dort Menschen gibt, die lieben. Und selbst in der dunkelsten Nacht gibt es auch immer wieder Geschichten der Bewahrung und der Rettung, weil auch die Bösen nicht gegen die Liebe gefeit sind.

Der Apostel Paulus schreibt (Röm 13,12): „Die Nacht ist vorgerückt, der Tag ist nahe herbeigekommen. So lasst uns ablegen die Werke der Finsternis und anlegen die Waffen des Lichts.“ Die größte Waffe des Lichts aber ist die Liebe. Die Liebe ist größer und höher und wichtiger als Glaube und Hoffnung. Möge sie uns begleiten an diesem Fest, das den Namen der Liebe trägt.

■ MICHAEL HEINRICHS
Pfarrer (Ágfalva)

FOTO: ADÁMI MÁRIA

Vihar után csend

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli)
Egyházkerület

Gyermekkorom legszomorúbb karácsonyi emléket osztom meg mai írásomban a kedves olvasókkal. Úgy számolom, hogy 1970-ben, hétéves koromban történt. A külső körülményekről annyit, hogy borzalmas idő volt azon a karácsonyon. Rövid idő alatt hatalmas mennyiségű hó esett le, a házból ki sem lehetett lépni. Szinte megdermedt, megállt minden. Persze engem nemcsak a mostoha idő akadályozott abban, hogy kimenjek a szabadba, hanem a bányahimlőm is, amely miatt szigorú szobafogságra voltam ítélve.

Amikor most Viharra emlékezem, akkor mégsem az időjárásról írok, hanem egy kedves, bár nagyon érzékeny szürke lóról. A nagyapám lovát hívták így. Nagyapapa nyugdíjasként részmunkaidőben – a motorizációt megelőzően, mintegy utolsó mohikánként – szülőfalum, Lajoskomárom lovas postási teendőit látta el. Az volt a feladata, hogy a vasúton érkező postai küldeményekért a lovas kocsijával átmenjen a szomszédos faluba, mivel ott volt a legközelebbi állomás, majd hazatérve a csomagot be kellett adnia a helyi postahivatalba.

Kisgyerekként testvéreimmel gyakran és szívesen csatlakoztunk hozzá, és felültünk a kocsijára. Emlékszem, ahogy a nagyjából kétszer egy óráig tartó úton beszélgettünk, énekelünk és játszottunk. Volt, hogy bebújtunk még abba a ládába is, ahová nagyapánk a leveleket szokta betenni. Alkalmanként extra kéréseink voltak. Előjön az emlékeimből, ahogy kórusban mondogattuk a testvéreimmel, hogy „erre menjünk!”, vagyis hogy kivételesen a falu egy másik utcáján keresztül menjünk a cél felé. A kis unokák nagy örömeire nagyapapa (akinek a közelében is jó volt lenni) már irányította is Vihart az általunk kért utcába...

Vihar a családunk tagja volt, mégpedig a szívünkhez nagyon közel álló állat. Sok gyönyörű élményünket vele közösen éltük át.

Azon a szomorú karácsonyon, amikor szerte a világon emberek milliói arra a bizonyos betlehemi istállóra figyeltek, ahol a régóta megígért és várt gyermek megérkezett, és az élet új távlatának ígéretét hozta, a mi lajoskomáromi istállónkban egy dráma bontakozott ki.

Vihar állapota váratlanul rosszra fordult. Ezt elmesélésből tudom, mert a betegágyamon csak a család

feszültségét éreztem. Hallottam, hogy baj van, és hogy kihívták Viharhoz az állatorvost. Családunk korábban szebb időket is látott istállójának egyetlen lakója nagyon betegnek látszott. Nem akart felkelni, nem evett, elhagyta magát. Kisfiúként sokat tébláboltam az istállóban, és legszívesebben akkor is kirohantam volna megnézni Vihart, de kényszerű szobafogságom miatt nem mehettem ki hozzá.

Hallottam, hogy próbálták szegényt hevederek segítségével felállítani, de nem tudott a lábára állni. Végül sajnos bekövetkezett a legrosszabb. Nem használt az orvosi segítség. Vihar éppen karácsonykor pusztult el. Gyermekkorom első gyászélményét éltem át ekkor; mélyen megrázott, és elgondolkodtatott az elmúlás borzalmán. Alig tudtam felfogni, hogy egy olyan erős állat, mint amilyen Vihar volt, képes elerőtlenedni és egyszerűen kimúlni. Peregtek bennem az emlékek, ahogy többünkkel a fedélzeten szinte repítette a kocsit, hatalmas rakományokat tudott elhúzni, és olyan sokféle vitt el bennünket, annyi örömteli élményünk fontos szereplője volt... Hogy lehet, hogy minden komolyabb előzmény nélkül elpusztulhat egy számunkra oly fontos élet? Kisgyerekként mérhetetlen szomorúságot, megbántottságot és csalódást éreztem a csillogó, ragyogó karácsonyfa alatt is.

Sok év, sok karácsony eltelt azóta. Sajnos volt több gyászunk is, amelyek ugyan másként, de ugyancsak mélyen felszántották a lelkemet. A következő, akit gyászoltam, már kamaszkoromban éppen az említett nagyapám, Vihar gazdája volt. És vannak frissebb gyászaink is. Néhány éve az apám, aztán tavaly, egy éven belül három testvérem ment el...

Az az első, sokkoló karácsonyi emlék és az azóta sajnos többször is átélt gyásztapasztalatok tudatosíthatják bennem is az első karácsony lényegét. A betlehemi istállóban megszületett gyermek azért jött közénk, mert az elmúlással szemben tehetetlenek vagyunk. Nemcsak állatainkon, de embertársainkon, családtagjainkon és magunkon sem tudunk segíteni. Ahogy Luther mondta a halálos ágyán, „bizony koldusok vagyunk”...

Jézus, a karácsonyi gyermek azért érkezett, hogy legyen mégis reményünk! ■

Karácsony mindenkinek

Emberöltőkkel az első karácsony előtt fogalmazta meg az atomtudósok úttörője, a görög Démokritosz (Kr. e. 4. század), hogy az élet ünnepe napok nélkül olyan, mint egy hosszú út vendégfogadók nélkül. Az atomkorszak mélyén ez a szerény kis írás boldog ünnepet, áldott karácsonyt kívánva, szeretettel fogadja Olvasóját, hogy pár percre megálljon és megpihenjen útján.

Nem olyan régen az Egyesült Államokban – ahol bő hetven éve a Chicagói Egyetem sportpályája alatt megépít-

tett atomreaktorban elvégezték a világ első irányított nukleáris láncreakcióját, és ezzel kezdetét vette az atomkor – a pszichológusok új betegséget fedeztek fel. A páciensek arról panaszkodnak, hogy karácsonyhoz közeledve napról napra egyre csüggedtebbek és idegesebbek lesznek. *Karácsonyi depresszió.* Így nevezték el ezt az új betegséget. Különösképpen ott tör elő, ahol létezik a szabály, hogy milyen legyen a szoba, a fa, a menü, a vendéglátás, milyenek legyenek a díszek. Mindennek teljesítése túlterhe-

li az embereket. Csak semmi spontaneitás, semmi ösztönszerű öröm! A karácsonyi depressziós óriási kényszert, nyomást érez, és nincs hova menekülnie.

Hogyan kezelik Amerikában a pszichiáterek ezeket a betegeket? A fő orvosság az, hogy megnyugtatják őket: mindenki ettől szenved az egész nyugati világban, ők sem kivételek, menjenek el a legközelebbi presszóba, és igyanak valamit. Az pedig már a rádióból hallott hazai történet, hogy valahol vidéken, egy családi otthonban felállított, szép figurákkal gondosan díszített betlehemes házikóba beszökött egy macska. Bizonyára fázott, hát befeküdt a védett helyre. Amíg elhelyezkedett, jócskán átrendezte a berendezést, feldöntötte a bábukát, szétszórta a szalmát. Amikor az ünneplők beléptek a helyiségbe, hogy meggyűjtsák a karácsonyi gyertyát, ott hevert a macska a betlehemes romjain.

Az ünnepekre készülve ilyen besurruló macskához lehet hasonlónak a fáradtság, a feszültség, a kellemetlen hangulat, amely rátelepszik a betlehemesünkre. Vendégfogadó nélküli hosszú utak egyik karácsonytól a másikig, közben a belopódzó bizonytalanság, a szorongások és a félelmek Amerikában, de Magyarországon is. Ugye ismerős? Nemcsak karácsonyi kedélytelenség létezik, de van hétfégi és hét eleji, van kora reggeli és késő esti...

Mégis, most áldott karácsonyt kívánok! Amikor kimondjuk, amikor meghalljuk, talán felejthetetlen gyermekkori karácsonyok emléke dobantja meg a szívünket. Drága szülői, rokoni kezek készítették nekünk örömet, és szólaltatták meg este az ünnepi csengettyűt. Lehet, hogy korábban szegénység költözött lakásunkba, lehet, hogy romboló indulatok dúltak fel körülöttünk a világot, mégis minden más volt. Más kedélyű, más hangulatú, más történetű. Még atomkor előtti. A karácsony azonban nemcsak gondtalan gyermekek öröme! Isten üdvözítő kegyelme *minden embernek* megjelent (Tit 2,11), korra, nemre, rasszokra való válogatás és tekintet nélkül. Isten azt szeretné, hogy minden, az útján legalább ilyenkor, karácsony idején pihenést kereső ember maga mellett tudjon egy kedves, megnyugtató arcot.

Lehetséges, hogy a technikai csodák és a digitális kommunikáció világában nem csak azok a dzsungellakó bennszülöttek nem értik a kegyelem és az üdvösség kifejezéseket, akiknek a szókinccséből ezek a szavak eleve hiányoznak. Isten üdvözítő kegyelme... Hogyan lehetne érthetővé, megragadhatóvá tenni az őserdők népének, de akár a nagyvárosi panelrengetege lakóinak is? Egy bibliafordító úgy próbálta meg egyszerűen visszaadni az apostoli üzenetet, hogy megjelent Isten ránk mosolygó arca. A törzsközösségben élő bennszülötteknek ugyanúgy beszédes, és ugyanolyan sokat jelent valakinek a feléjük forduló, biztató tekintete, mint a modern városok egymástól elidegenedő tömegembereinek. Istennek karácsonykor ránk mosolygó arca Jézus Krisztus.

Boldog karácsonyt kívánok! Jézus megjelent! Rátekintett munkájukba merült, egyszerű halászokra a Genezáreti-tó partján, és így szólt: „Kövessetek engem...” (Mk 1,17) Megjelent a naini városkapuban, szemközt egy halottas menettel, és így szólt a gyászoló anyához: „Ne sírj!” Majd folytatta: „Ifjú, neked mondom, kelj fel!” (Lk 7,13–14) Megjelent azoknál, akik mellől mindenki menekült, ránézett azokra, akiktől mindenki elfordította a fejét. Leprások, vámszedők és bűnösök barátja volt, olyanoké, akiről azt tartották, hogy Isten büntette meg őket. Ezzel ellentétben azonban a karácsonnyal, Jézus születésével Isten üdvözítő kegyelme jelent meg, mégpedig minden embernek. Noha ma a karácsonyt az emberiségnek csak egy kisebb része, mintegy harminc százaléka ünnepli, az Újszövetség alapján Jézus születésnapja mégis egyetemes ünnep: Isten azt akarja, hogy *minden ember üdvözüljön*, és eljusson az igazság megismerésére (1Tim 2,3–4). Ezért lehet voltaképpen az ember életének minden napja karácsony.

Jézus nem csak évenként egyszer jelenik meg a számunkra, mint egyes ókori uralkodók a nép előtt, leereszkedve a könyörgőkhöz és aprópénzt dobva a tömegnek. Ő mindennap elmegy előttünk, mint ahogy egykor a hegyen és a mezőn, a tóparton vagy a városkapunál járt. Ránk tekint, és megkérdezi: Nincs szükséged békességre, erőre, reménységre? A hajzában pihenőt, a munkában megnyugvást, az idegenség helyett barátságot, a tevelégségből kiutat, a gyászban vigasztalást, a halállal szemben életet kínál. Kövess engem! Minket is szólít, és felénk nyújtja, ne-

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ LÁSZLÓ

künk ajándékozza mindazt, ami tartalmat ad életünknek.

Démokritosz kései utóda, a Nobel-díjas német fizikus, Werner Heisenberg (1901–1976) a modern emberi civilizációt egy kizárólag acélból épített hatalmas hajóhoz hasonlította. A hajó erős és biztonságos ugyan, de a tömör acél megzavarja a precíz iránytűt, és a kapitány nem képes többé a műszerekkel tájékozódni. Kénytelen ő is újra felnézni a csillagokra, ahogy ősei tették valamikor. A kvantummechanika tudományát megalapító fizikusnak egyértelmű volt, hogy az ember helyét és útját a világban nem az atomok határozzák meg, hanem a csillagok, nem az anyag, hanem az ég...

Heisenberg utáni életünk és környezetünk gyakran ugyanolyan rideg és kemény, mint a fém. Napjában többször ütközünk bele szavak acéljába, kezek és arcok hidegségébe. Jártunkban-keltünkben, ünnepi készülődésünkben megpihelve, a Jézus születésére emlékeztető csendes betlehemesünk mellett ne szégyelljük a heisenbergi mozdulatot: nézzünk fel a betlehemi csillagra mint útjelzőre, ahogy a pásztorok és koruk tudósai, a napkeleti bölcsek tették, valamint nyomukban megannyi nemzedék kétezer esztendő alatt.

Áldott karácsonyt kívánok! Megszületett, itt van, velünk van Jézus! Van cél, van irány!

■ BÁCSKAI KÁROLY

Vegyünk részt Isten missziói munkájában!

Horváth-Hegyi Ádám orvosi egyetemről került a teológiára

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkesi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Horváth-Hegyi Ádám először az orvosi pályán indult el, majd a teológiára kerülve a missziológia kezdte el érdekelni, jelenleg a németországi Neuendettelsauban ösztöndíjas. Elhivatottságról, egyházzal és Jézus-követésről beszélgettünk vele.

– Az orvosi pályán indultál el, mégis a teológiát fogod befejezni.

– A nyíregyházi evangélikus gimnáziumban érettségiztem. Akkoriban a biológia és a fizika kötött le leginkább, ugyanakkor azt is tudtam, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni. Úgy éreztem, a természettudományok irányába kell továbbhaladnom, a pécsi orvosi egyetemen kezdtem el tanulni. Ott, a családtól távol magamnak kellett megélnem a hitemet. Sok emberrel találkoztam, akik inkább világi, materiális gondolkodásúak voltak. A barátaim kérdései – „Ki Isten?” „Miért hiszel Jézusban?” – arra tereltek, hogy kezdjek el valóban a hitemről gondolkodni, és arról, hogyan lehetne a másik ember számára az evangéliumot átadni. Sokféle közösségben szolgáltam, ahol megerősödtem abban, hogy az emberekkel való beszélgetés, a bizonyágtétel az én hivatásom. Ezt orvosként nem lehet ilyen direkt módon megtenni.

– Melyik az a teológiai terület, amely különösen foglalkoztat?

– Eleinte a biblikus és a rendszeres teológiai tárgyak érdekeltek jobban. Alapvetően a missziológia – amely magába foglal számos más teológiai területet is – lett az, amely leginkább lekötött.

– Milyen missziói lehetőségei vannak az egyháznak a 21. században?

– Ne azt képzeljük, hogy mi csináljuk a missziót, hanem Isten missziói munkájában vegyünk részt! Az egyház lehetősége nem csak a templom és a gyülekezet határain belül van. Olyan közösségépítésben gondolkodjunk, amelyben minden ember úgy érezheti, hogy az ő élete is misszióvá válhat. Amikor egy Krisztust követő ember elmegy dolgozni, vagy a családjával van, akkor azt is tudatosítsa: az is a hivatása, hogy megélje az evangéliumot. Ehhez fontos a másik ember felé való nyitottság. A nyitottság azt jelenti, hogy minden embert elfogadok, azonban nem kell mindent elfogadnom, amit a másik gondol. Krisztust hirdetve szeretettel szükséges a másik emberhez fordulnunk.

– Az egyesült államokbeli Columbusban voltál ösztöndíjas. Mi a különbség az itthoni és az amerikai teológiai képzés között?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Bár itthon is egyre gyakorlatiasabb az oktatás, de azt látom, hogy kint ennek nagyobb hagyománya van. A gyülekezetekben is erősebb a missziós lelkület. Ott az a teológiai oktatás feltétele, hogy a jelentkező korábban végezzen el egy másik képzést, azaz legyen világi szakmája. Így tapasztaltabbak a teológiai hallgatók, hiszen sokkal jobban beleláthatnak a másik ember életébe, ezáltal hitelesebben is tudnak szolgálni.

– Milyen lelkesi területen szeretnél majd elhelyezkedni?

– Isten eddig úgy alakította az életemet, ahogy nem feltétlenül gondoltam volna. Ha választani kell, akkor a gyülekezetépítés áll hozzám a legközelebb, de nincsen konkrét elképzelésem, csak az, hogy az evangéliumot kívánom hirdetni, és Jézus hűséges szolgálója szeretnék lenni.

– Melyik a számodra meghatározó bibliai igé?

– „Minden gondodat óráá vessétek, mert neki gondja van rátok.” [1Pt 5,7] Emberként hajlamosak vagyunk arra, hogy a gondjainkra magunk akarjuk a megoldást megtalálni. A gondviselés azt jelenti, hogy a terheinket nem kell egyedül elhordoznunk!

■ GALAMBOS ÁDÁM

BLOGAJÁNLÓ

„Újra lett mondanivalóm”

Csermely Péter biokémikus, hálózatkutató, a Semmelweis Egyetem Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Patobiokémiai Intézetének professzora – evangélikus egyházunk tagja – az oktatás és a kutatás mellett elkötelezett a fiatal tehetségek segítése iránt is. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács alapító elnöke; ez az egész Kárpát-medencére kiterjedő tehetségsegítő szervezet mára több mint kétszázézer emberrel van kapcsolatban. 2012 óta a professzor az Európai Tehetségtanács elnöke is, ötven országra kiterjedő tehetségsegítő hálózat létrehozását indította el.

Örömmel adjuk hírül: Csermely Péter blogja idén adventben felfrissítve, új tartalommal és grafikai megjelenéssel lép olvasóközönsége elé.

A professzor így ajánlja figyelmünkbe a webes felületet:

„A 2.0 megjelenés nem véletlen. Az elmúlt két évben a lelki életem és a gondolkodásom igen elmélyült a korábbiakhoz képest. 2017 eleje óta naponta legalább egy órát meditálok (amelyet egyre inkább szemlélődő imának is lehet nevezni), rendszeresen részt veszek csendet adó és kívánó lelkigyakorlatokon, és látogatásokat teszek lelki elmélyültséget adó helyeken. A szeretet megélése

és terjesztése mellett olyan értékek, mint a bölcsesség és az alázat, sokkal fontosabbakká (és őszintén remélem, hogy átéltebbekké is) lettek a számomra, mint korábban.

Mindezek következtében újra lett mondanivalóm, amelynek a közlési vágya minden más elfoglaltságom fölé nőtt. Őszintén remélem, hogy az ebből fakadó bejegyzések még súlyosabbak és segítőbbek lesznek, mint amilyenek a 2009 és 2012 között működő CsermelyBlog 1.0 bejegyzései voltak.

Ezeket a változásokat tükrözi a CsermelyBlog 2.0 fejlécében megjelenő Luther-rózsa, amely evangélikus voltomra is utal. A 2017-es egyik Aranyanyu dí-

jazott, Kecskemétin Szilvási Zsuzsanna így foglalta össze az evangélikusság lényegét: »Ez egy szabadon választható, nagyon barátságos hit.« Egytértek vele. A blog számos gondolata a hitről és annak lélekneszesítő, jellemnemesítő hatásairól szól. Remélem, hogy ezzel azon Olvasóim gondolatainak és érzéseinek az elmélyülését is szolgálni tudom, akik nem tartják magukat hívő embereknek. Szeretettel invitálok régi és új Olvasóimat!”

A CsermelyBlog 2.0 első bejegyzése 2017. december 22-én kerül az internetre, majd minden második pénteken lesz olvasható új írás magyarul az addigra megújuló <http://csermelyblog.hu> címen. Az írások angol nyelvű változata is elérhető lesz.

Két részlet a december 22-én megjelenő bejegyzésből

A karácsony az a nap az évben, amikor megszületik a Fény, szimbolizálva ezzel a jóság, a reménység és a szeretet folyamatos újjászületését a világban. A Remény születése olyan pillanat, amikor nem a zsvajgás, hanem a lélegzetet is visszafogó, meghatott csend illik inkább. Hadd javasoljam tehát, hogy próbáljanak meg találni néhány csendes percet az ünnep örömteli forgatagában. A bensőséges csend e perceiben meghallják majd a szívük dobogását. Ha elmélyülten figyelnek, a csend egyszer csak átalakul Csenné, amelyben a szívdobbanásuk már szeretteik, azok szeretteinek és az emberiség egész szeretethálózatának a közös vágya, reménye és öröme lesz. Csoda történt. A Fény megszületett: immáron bennünk is! A betlehemi csillag a mi bensőnkben is világít. Jézus örömteli, benső Csendje a szeretetben való kiteljesedésről szól. Ez a bennünk mindent jóra rendező Csend ízelítő az Atyának abból a Teljességéből, amelyet a karácsonykor bennünk is megszülető Fény ígér mindannyiunknak.

Mi kell ahhoz, hogy a karácsony elmúltával is megtarthassuk a Fény születésének a teljességét? A teljességben megélt karácsony életállapottá válhat. A Fény az életünk minden pillanatában újra és újra megszületik bennünk. Ha ezt megérezzük, az rádöbbsent minket az élet gyönyörűségére. A karácsony életállapota összegzi és egyben felnagyítja az apró örömeiket, fogékonnyá, érzékennyé tesz bennünket az öröm befogadására és adására, a megváltás örömeiténél, Jézus szereteténél a közvetítésére. Ezzel az átadással és közvetítéssel válik a karácsony életállapota megérdemelt és egyben megbecsült örömmé, a túlvilági öröm földi másává. A bennünk újjászülető Fény kiteljesít minket, és megmutatja a saját bensőnünk központját. A karácsony életállapota harmóniába rendezi az egymást marcangoló érzelmeinket, és tisztaságot ad a gondolatainknak. Annak a megélése, hogy részesei lehetünk a világ szeretetáramának, robbanásszerűen kitágítja a benső tereinket. Megmutatja az igazi, mély érzelmeinket, biztonságot ad, és elhelyez minket azon az Úton, amely nem más, mint a helyességre törekvő életünk.

Igehirdetés, lelkipozítás, egyházkormányzás

Interjú Fabiny Tamással, egyházunk új elnök-püspökével

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata november 24-én elnök-püspökké választotta Fabiny Tamást. Ebben a minőségében adott első interjújában – egyebek mellett – beszél az általa legsürgetőbbnek tartott feladatokról, a lelkesi kar támogatásáról, megerősítéséről, valamint arról, hogy átláthatóbbá kívánja tenni az egyházat vezető testületek működését.

– Ha változik az elnök-püspök személye, az feltétlenül azt jelenti, hogy az egyház élete is átalakul?

– Nem. Az elnök-püspök csupán *primus inter pares*, vagyis első az egyenlők között. Nem több, mint ők, csak más feladatai is vannak. A világ felé és persze az állammal folytatott tárgyalásokon az elnök-püspök és az országos felügyelő jeleníti meg az egyházat, szükség esetén ők fogalmazzák meg egyes kérdésekben az egyház hivatalos véleményét. Vannak hivatalos helyzetek, amikor ezt az új öt betűt muszáj lesz betoldani a tituluszombába, egyébként maradok, aki voltam, Tamás püspök.

– És az ön hétköznapijaira milyen hatással lesz a változás? Szükségképpen háttérbe szorulnak majd egyes ügyek, feladatok?

– Maradok az egyházkerületem püspöke, erre a feladatomra a jövőben is különös figyelmet fordítok. És persze ezután is lelkesként szolgálom majd Budavárban. Folytatom azt a munkát, amelyet elkezdtem. Egyébként világéletemben hajtós, pörgő életet éltem. Igyekszem persze vigyázni az egészségemre, s ahogyan az idő halad, ez egyre fontosabb lesz, mint ahogyan az is, hogy tudjak időt szakítani a családomra és persze a szellemi, lelki regenerálódásra is. Jó tudnom, hogy családom mindenben támogat, éppen ezért nagyon oda szeretnék figyelni az ő óvó szavaikra is, hogy olykor azért le kell lassulnom.

– Az elnök-püspöki tisztségről leköszönt Péter püspök a konszenzuskérés embere, ön pedig a társadalmat leginkább foglalkoztató ügyekben gyakran vállalja a nyilvános konfliktusokat is. Ez aztán is így lesz?

– Gáncs Péterrel legalább negyven év barátság köt össze, annak idején tagja voltam annak a legendás ifjúsági körnek, amelyet segédlelkészként ő vezetett. Neki is szerepe van abban, hogy a teológiára mentem. Amikor őt püspökké választották, megkért, hogy tanácsadóként segítsen a munkáját. Nyugdíjba menetele után én ugyanezre fogom kérni őt. Egyébként a zsinaton előterjesztett elnök-püspöki jelentésében megfogalmazott szemlélettel teljes egészében folytonos lesz az én szolgálatom is. A kérdésre válaszolva: eddig sem kerestem és aztán sem fogom keresni a konfliktusokat, ám ha az egyház szempontjából értelme és valós tétje lesz a markáns önálló véleményformálásnak, akkor azt meg fogom tenni. Az elmúlt években alakulhatott ki rólam az a kép, hogy a bíráló, a konfliktuskeresés meghatározó része a természetemnek. Pedig ez nincs így, s arra biztatom az egyház népét, hogy ne csak a világi sajtóból tájékozódva ítélje meg tevékenységemet. Soha nem akartam direkt politikai véleményt megfogalmazni, de a bennünket most körülvevő médiakörnyezet gyakran hajlamos arra, hogy saját kimondott vagy elhallgatott érdekeinek megfelelően értelmezze és persze ennek megfelelően interpretálja a nyilatkozataimat. Például a migrációval kapcsolatban sem minősítettem soha a politikai döntéseket, csak arra hívtam fel a figyelmet, hogy keresztényként akkor cselekszünk helyesen, ha a szeretetet és könyörületet hirdető Krisztus tanításához tartjuk magunkat. Ez természetesen nem helyettesíti vagy érvényteleníti az állam oldaláról szükséges biztonsági teendőket! Viszont meghatározza, hogy keresztény emberként milyen

hangnemben, milyen lelkiállattal beszélünk és gondolkodunk erről az évtizedek óta meglévő, de most sok érdek miatt kiemelt témává vált problémáról. Más kérdés, hogy a sajtó egy része az ilyen tartalmú megszólalásaimat akár pozitívan, akár negatívan kormánykritikának tartotta. Ez teljes tévedés, ami egyházunk fórumain, illetve publikációimból ki is derül. Innen teljesebb és igazabb képet alkothat bárki arról, hogy mit gondolok a világról. Evangélikusként elsősorban igehirdető, lelkipozító, elkötelezett egyházkormányzó vagyok, és ez is akarok maradni.

– Nyilvános szereplései előtt eztán egyeztetnie kell püspöktársaival, illetve az országos felügyelővel?

– Csak úgy képviselhetem hitelesen az egyházat, ha a közösen kialakított állásponthoz tartom magam. Annak formálásában viszont érdemi módon részt tudok venni.

– Lehet az elnök-püspöknek magánvéleménye?

– Lehet, csak mindenkor válassza el a hivatalos állásponttól. Én is ezt fogom tenni.

– Túllépve a reformáció kezdetének ötszázadik jubileuma okozta érthető eufórián, milyennek látja most az egyház állapotát?

– Gáncs Péter a beiktatásakor azt mondta, hogy a bizalom légkörét kell erősítenünk az egyházban. Ő sokat tett ezért, de úgy gondolom, egyetértünk abban, hogy ezen a téren még bőven akad teendő. Sokan úgy érzik, hogy kimaradnak döntésekből, ezért hajlamosak ott is ármánykodást sejteni, ahol erről szó sincs. Ez egyértelműen érezhető volt a legutóbbi zsinaton is. Gyanakvás övez bizonyos döntéseket, aminek talán az információhiány is az oka. A félreértéseket elkerülendő teljesen transzparenssé kell tennünk az országos presbitérium működését. Éppen ezért a jövőben, az ülések előtt közzétesszük majd a napirendre tü-

FOTÓ: KISS TAMÁS

zött témákat, majd – Pröhle Gergely országos felügyelővel egyetértésben – az országos presbitérium ülései után részletesen tájékoztatni fogjuk az evangélikus sajtót a döntéseinkről, az egyes ügyekben közösen kialakított álláspontunkról.

– Lát-e olyan területet az egyházban, ahol azonnali cselekvésre van szükség?

– Először is sok megkezdett ügyet következetesen végig kell vinnünk. Ilyen a gyülekezetplántálás, az 500+ elnevezéssel illetett reformációi programunk, a *Láthatóan evangélikus* címet viselő egyházi stratégia – amelynek a folytatására éppen most kaptunk megbízást elnöktársammal, Fábri Györggyel – és természetesen a folyamatos teológiai igényesség. Talán ez a legfontosabb. Döntéseinket nemcsak emberek, hanem az Úristen színe előtt is hozzuk, ezért mindenekelőtt őneki kell megfelelnünk. Ezért elkerülhetetlen a folyamatos teológiai reflexió. A megkezdett ügyek közül fontosságát tekintve kiemelkedik a lelkészek mentális és hivatásgondozásának s az ehhez szorosan kapcsolódó életpályamodell kidolgozásának feladata. Több öngyilkosságot követően református testvéreink is most szembesülnek azzal, hogy mekkora a baj ezen a területen, és tegyük hozzá: ha tragédiák nem történtek is, de mi sem állunk

sokkal jobban. Fájdalmasan sok a pályát elhagyó lelkészünk, csak a mi egyházkerületünkben jelenleg öt üresedés van, amelyet egyelőre képtelenek vagyunk betölteni. Különösen fájdalmas, hogy a lelkészek a gyülekezettől való távozása gyakran az egyháztól való elszakadást is jelenti, holott az egykori lelképásztornak bőven lenne helye és önként vállalt szolgálata akár más területen. Ezekben az esetekben az egzisztenciális döntés olykor együtt jár a hitbeli válsággal. Már csak ezért is szeretnék folyamatosan lelkészeink mellett állni, és mindhárom egyházkerületben folytatjuk a hivatásgondozó programokat. Továbbá levélben fogom megkeresni az elmúlt években elveszített lelkészeinket, így próbálom majd újra kinyitni az ajtót. Alaposan meg kell vizsgálnunk a fenyegető jelenség okait! Nyilvánvaló, hogy javítanunk kell lelkészeink megbecsülésén, s most nem csupán az anyagiakra gondolok. Hiszen hosszú távon éppúgy kiégéshez vezethet a túlterhelés, mint az alulterhelés. Mindenkinek meg kell találnunk a számára megfelelő, arányos terheléssel járó, vonzó intellektuális kihívásokat biztosító feladatkört. Tény az is, hogy sok lelkészünket nyomasztja a pozitív visszajelzés hiánya, rengeteget dolgoznak, és gyakran alig látják munkájuk eredményét.

– Ennek az is lehet az oka, hogy az őket, bennünket körülvevő társadalmi környezet változik, és az egyre hevesebb médiázajban, megosztott és túlpolitizált, az anyagi lehetőségeket szinte abszolút értékévé emelő közösségekben élő emberek egyre kevésbé fogékonyak az egyház üzenetei iránt?

– Persze, ez is oka lehet a bajnak. Éppen ezért kell pontosan megismernünk a gyülekezeteink helyzetét, hogy képesek legyünk valódi segítséget nyújtani azoknak a lelkészeknek, akik csak vergődnek a feladatok súlya alatt, vagy éppen szenvednek a kihívások hiányától. És mindezt gyakran még csak tetézik a letagadhatatlan magánéleti problémák, hiszen egy minden hétvégén dolgozó és estéről estére elfoglalt lelkész házastársal nem könnyű együtt élni, családot működtetni. A hivatás ezen oldalára való felkészítést már a teológián el kell kezdeni, erre a szakmai képzés mellett különösen oda kell figyelni!

– Véget ért az egyházi esztendő, az adventi időszakban már leginkább a karácsonyra figyelünk, készülünk. A reformációi emlékévként karácsonyának mi a legfőbb üzenete?

– Karácsony napján igehirdetői kötelezettségeimen túl mindenképpen fogok diakóniai szolgálatot vállalni. Lelkészi szolgálataimmal és egyéb megszólalásaimmal egyrészt a megbékélés esélyét szeretném meghirdetni. Azt fogom üzenni mindenkinek: karácsonykor ajándékozunk meg egymást azzal az irgalommal, amellyel a fiát a közénk küldő Isten közelít mindenkor felénk. Ha így éljük meg Jézus Krisztus születését, ha teljes szívvel tudjuk befogadni Isten ránk áradó, feltétlen kegyelmét, akkor a gyűlölet, a szembenállás, a megosztottság kérge alatt megtalálhatjuk magunkban a valódi embert. Másrészt az „elég etikáját” próbálom felmutatni: nem szabad engednünk, hogy a fogyasztási kényszer erőt vegyen rajtunk. Karácsony nem a pénzköltésről és túlpörgésről, hanem a befogadásról és az aláatról kell, hogy szóljon. Nem mi vagyunk a középpontban, hanem a karácsonykor megszületett Jézus, aki immár megdicsőült Úrként ezt mondta Pál apostolnak. *„Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.”* [2Kor 12,9] Szeretném ezt az igét magam is nagyon komolyan venni – nem csak karácsonykor.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Adakozni és esélyt adni

Különleges adománygyűjtés Kelenföldön

Keresztényként természetes lehet(ne) segíteni azoknak, akik próbálnak kitörni hátrányos életkörülményeikből. A kelenföldi evangélikus gyülekezet most új akcióval hívja fel az adakozás örömeire a figyelmet. Gáncs Tamás lelkesével és Ittész Aliz egyetemistával az Adj egy ötöst! elnevezésű kezdeményezésről, az adományozásról, valamint az önkéntességről beszélgettünk. A gyülekezeti akció könnyen átemelhető vagy más formában alkalmazható, nem kell hozzá sok, csak egy kis odaadás...

A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség egyetemi ifjúsága és a családi istentisztelet szervezői rendhagyó módon szerettek volna a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára emlékezni. Az egyetemi hallga-

tók úgy gondolták, hogy a reformációra nem emlékművekkel, költséges beruházásokkal, hanem gyülekezeti aktivitással a legjobb gondolni. Ebből kiindulva a családi istentisztelet szervezőcsapata és a Gáncs Tamás igazgató lelkész által

vezetett egyetemi ifi tagjai *Adj egy ötöst!* elnevezéssel az egész gyülekezetre kiterjedő, egész tanéven keresztül tartó akciót indítottak: gyűjtést szerveztek, és a befolyt összegből egy, a cigánytelepeken élők társadalmi integrációjáért dolgozó civil szervezetet támogatnak majd.

Az adakozás és a Biblia

Az adakozás bibliai összefüggéseivel kapcsolatban Gáncs Tamás az *Ószövetséget* idézve – „A föld minden tizede az Úré a földnek a szemes terméséből és a fa gyü-

FOTÓ: KISS TAMÁS

mölcsebből; az Úr szent tulajdona az” (3Móz 27,30) – elmondta, hogy a Tórában az adományozás inkább törvényi, mint lelkiismereti előírásaként szerepel. Az Újszövetség adakozásképe Pál apostolnál olvasható a legegységelműbben: „Tudjuk pedig, hogy aki szűken vet, szűken is arat, és aki bőven vet, bőven is arat. Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert »a jókedvű adakozót szereti Isten.«” (2Kor 9,6-7) Az egyházi adakozás már az első gyülekezeteknél is gyakorlat volt – tette hozzá a lelkész.

Az adományozással kapcsolatban Gáncs Tamás kitért arra, hogy az egyházban ma is van olyan hely, ahol a tizedet tartják, de evangélikus körökben inkább az önkéntes adományozás és az egyházfenntartói járulék befizetése a bevett gyakorlat. A gyülekezetnek történő adományozásról a lelkész kifejtette, hogy azt sokan „nem

látható” adománynak gondolják, ugyanakkor ez szükséges ahhoz, hogy a gyülekezetek épületei, infrastruktúrája megfelelő legyen. A lelkész elmondta: „Az adakozás nemcsak azt jelenti, hogy az anyagi javainkból áldozunk, hanem azt is, ha az időnket mások megsegítésére, jó célok önzetlen megvalósítására fordítjuk. Így az önkéntesség is adakozás!”

Esélyt adni

A kelenföldi adományozási akció kedvezményezettje a Pest megyei Bag és Dány romatelepén működő, 2011-ben alakult BAGázs Közhasznú Egyesület lett. „A szervezet célja a romák integrációja. A BAGázs tagjai elfogadó társadalmat szeretnének megvalósítani, ahol a romáknak is ugyanúgy van esélyük elérni a céljaikat, mint ahogyan a többségi társadalom tagjainak” – fogalmaz Ittész Aliz, a kelenföldi gyülekezet tagja. Az egyetemi hallgató három éve végez önkéntes munkát a szervezetnél. Az egyesületről elmondta, hogy komplex szemlélettel dolgozik: „Gyermek- és felnőttprogramok is vannak, utóbbiaknál a legális életvitelt, a munkába állás lehetőségeit és a közösségfejlesztést igyekeznek a munkatársak és önkéntesek elősegíteni. A gyermekeknek készségfejlesztő foglalkozásokat és iskolai korrepetálást szervezünk.”

A szervezet működésével kapcsolatban megtudtuk: a BAGázs egyik alapelve, hogy anyagi és tárgyi értelemben nem adakoznak. „Ehelyett esélyt kívánunk adni, hogy a telepeken élők tudjanak fejlődni, meg tudják fogalmazni az igényeiket. A legtöbb, amit adhatunk, az nem a hal, hanem hogy halászni tanítunk” – mondta Aliz. Az egyetemi hallgató a többségi társadalom felelősségvállalásával kapcsolatban kiemelte, hogy a BAGÁzsnál „egyszerre dolgozunk azon, hogy a kisebbség fejlődjön, valamint a többség is érzékenyedjen a kisebbség iránt”.

Jézusi alázattal

„Mert a lényeg nem a mennyi, hanem a hogyan, a milyen szívvvel. Valamit megosztani, valamit odaadni annak, akinek szüksége van rá, mint tette Jézus és követői, Szent Márton vagy éppen Luther Márton. És odaadni Istennek azt, amink van, sokszor az időnket, a tehetségünket, a szolgálatunkat. Jézusi szelidséggel,

alázattal, őszinteséggel. Legyen így, maradjon így, legyen köztünk ez a rend, a szeretet, az irgalmas, szolidaris szeretet krisztusi rendje” – mondta Gáncs Tamás a november 5-ei családi istentiszteleten elhangzott prédikációjában az *Adj egy ötöst!* akcióval kapcsolatban.

„Arra kérjük a gyülekezet tagjait, hogy gyűjtsék a legkisebb fizetőeszközt, az ötförintost, és adják a BAGázs Közhasznú Egyesület működési céljaira” – meséli a lelkész. A november elején indult akció a gyülekezet tagjai örömmel fogadták, fiatalok és idősök hozták az összegyűjtött ötförintosokat, és örülnek, hogy ilyen módon is segíthetnek. Azért az ötförintost választották – mondta a lelkész –, mert az a ma forgalomban lévő legkisebb pénzerme, így az özvegyasszony két fillérének történetére is utalnak: „A görög szövegben az szerepel, hogy a legkisebbet dobja be a perselybe az özvegyasszony, és ezáltal adja a legtöbbet. Erre a felelősségvállalásra szeretnénk felhívni a figyelmet.”

Gáncs Tamás kiemelte: „Luther szerint ami aranyozásra megy, menjen a szegényeknek. A lutheri gondolat nem azt jelenti, hogy ne fejlesszük saját környezetünket, hanem azt, hogy vegyük észre a körülöttünk lévő nélkülözést, és a felesleges pompa helyett éljünk a szegények megsegítésének lehetőségével.”

A hátrányos helyzetben lévők támogatásának a kelenföldi gyülekezetben hagyománya van. „Az akció abban nyújt a gyülekezetnek segítséget, hogy felhívja a figyelmet: egy jólétben élő kerületől nem is olyan messze nagy nélkülözés van. Nekünk is közünk van ahhoz, hogy mi van körülöttünk, ezért tartjuk fontosnak ezt a kezdeményezést” – mondta a lelkész.

Az önkéntes munkával kapcsolatban Aliz elmondta: „Szembesültem azal, hogy amíg én a város szívében élek, megvan mindenem, addig körülöttem ez nem mindenkinek természetes. Úgy látom, hogy ez a minimum, amit tehetek. A korosztályomban sokan vállalnak hasonlóan önkéntes munkát, amit nagyon jó látni, hiszen a mi generációnk leginkább az idejével, energiájával, lelkesedésével tud segíteni.”

Az evangélikus közösség tervezi, hogy a BAGázs munkatársainak segítségével olyan alkalmat is szervez majd, amelyen még jobban megismerkedhetnek a szervezet működésével.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A zene szárnyain az Andokig

Kántortanítónak készült, spanyolul tartott egyetemi kurzust

A Kodály-módszer misszionáriusának is nevezhetnénk. A nyugalmazott zenetanár, kórusvezető és énektankönyvszerző kilencvenévesen is publikál, előadást tart és nyelvet tanul. Ördög Lászlót eseményekben gazdag életéről kérdeztük.

– Gyermekkorától egyértelmű volt, hogy a zene lesz az élet-hivatása?

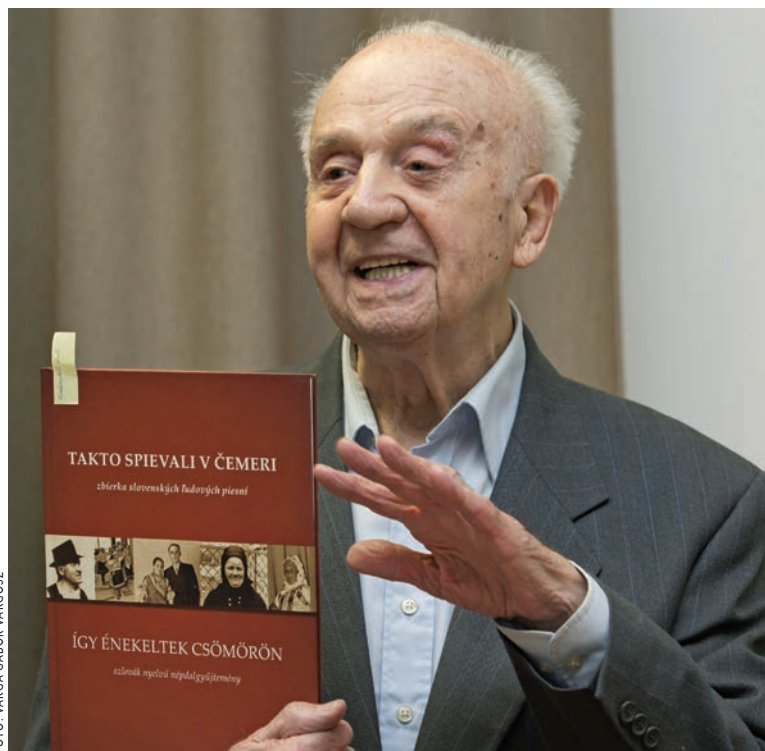
– Igen is, meg nem is. Csömöri evangélikus családban nőttem fel, és a szűkös anyagi helyzetünk miatt iskola mellett én már tízéves koromban elkezdtem dolgozni. Többedmagammal a szomszédos Szentmihályra jártam át bolgárkertészekhez gyomlálni, de otthon, a faluban is találtam munkát. Például iskola előtt fonott kosárban a hátamon vittem a frissen sült zsemleket, kenyereket a boltokba. Nyáron kapáltam, vagy a cséplőgépen dolgoztam. Jó tanuló voltam, és gyerekkori álmom volt, hogy kántortanító lehessenek, csak nem volt pénzünk, hogy a negyedik osztály után az elemi iskolából polgárba menjek továbbtanulni. Galáth György evangélikus lelkészünk azonban többször is elment a szüleimhez, hogy rábeszélje őket, taníttassanak tovább. Így végül hatodik osztályos koromban sikerült felsőbb iskolába mennem. A budai képzőben végeztem – az intézmény még ma is a főváros tanítóképző intézete –, a kántorvizsgát végül pedig a szarvasi evangélikus tanítóképzőben tettem le.

– Faluhelyen felnöve az énekszó olyan természetes lehetett, mint a legtöbb csömöri családnál a tót nyelv használata.

– Ez így van. Munka közben is nagyon sokat énekelünk, hogy könnyebben menjen a munka, és gyorsabban teljen az idő. Arra is jól emlékszem, hogy a táncos mulatságok szüneteiben, amikor a zenekar pihent, mi nem ültünk le, hanem körben állva énekelünk. A magyar dalok mellett tót népdalokat is. Ez utóbbiakat később egy nagy magnóval rögzítettem is, majd leköttáztam. Két évvel ezelőtt a Csömöri Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat *Takto spievali v Čemeri*, azaz *Így énekeltek Csömörön – Szlovák nyelvű népdalgyűjtemény* címmel adta ki. Ezt a nagyon szép kiadványt az előbb említett önkormányzat elnöke, Szabó Erzsébet szerkesztette. Öröm számomra, hogy ők folytatták a gyűjtőmunkát, és néhány héttel ezelőtt bemutathattuk a könyv azonos című második kötetét.

– A pedagógusdiploma megszerzése után merre vezetett az útja?

– Orgonatudásomat elsősorban helyettesítések során használtam. Többször helyettesíthettem volt osztályfőnökömet, orgonatanáromat, Kapi-Králik Jenő orgonaművészt a kelenföldi evangélikus gyülekezetben, de az otthoni templomban is jó néhány-szor játszottam; abban az időben még fújtattuk ott az orgonát. Sőt Csömörön egyszer egy vasárnap délutáni istentiszteleten még prédikáltam is, mert nemcsak a kántor, de a lelkész sem tudott ott lenni. 1948-ban főállásban tanítani kezdtem. Mivel jól ment a testnevelés, testnevelő tanári diplomát is szereztem, így az első években azt tanítottam, miközben iskolai kórust szerveztem.

A szlovák nyelvű népdalgyűjtemény könyvbemutatóján 2016-ban

– Ezért lett a Zeneművészeti Főiskola hallgatója is?

– Igen. A középiskolai énektanári és karvezetői szakot végeztem el. A városszéli iskolában a testnevelés mellett éneket tanítottam, így jött ki a kötelező óraszámom.

– Sok énektanár azonban önt szakfelügyelőként ismer-te meg.

– 1963-ban neveztek ki szakfelügyelőnek – hat kerület általános iskolái tartoztak hozzám –, majd 1971 őszétől vezető szakfelügyelőként dolgoztam egészen 89-ig, a nyugdíjba vonulásomig.

– Nemcsak szóban látta el a kollégákat szakmai tanácsokkal, hanem szakfolyóiratok hasábjain is. Az elméletet később gyakorlatba is átültette: a kezemben tartom a Nemzeti Tankönyvkiadó által kiadott, ötödik és hatodik osztályosoknak szóló ének-zene tankönyveket, amelyeket az ön neve fémjel-lez, társszerzője pedig Riznerné Kékesi Mária volt.

– A nyolcvanas években részem lehetett az új tantervek kidolgozásában, majd országszerte a megismertetésükben. Az említett tankönyveket, a hozzájuk készült tanári kézikönyveket, tanmeneteket 82–83-ban írtam meg. Ezek korszerűsített új kiadásait a mai napig használják az általános iskolákban.

– Az ön életében mindig fontos szerepet töltöttek be a kórusok, a különféle zenei klubok és ifjúsági hangversenyek. Felsorolni is nehéz lenne az ezzel kapcsolatos élményeit. Ha mégis ki kellene egyet emelni közülük, mi lenne az?

– Talán a Cseszka Edit karnagy alapította Tavasz női kar, amely időnként vegyes kórusként is fellépett. Karnagyként négy évig magam is segíthettem a munkájukat. A hazai megmérettetéseken kívül nagy sikereink voltak Svájcban, Németországban és Franciaországban, ahol a női kategóriában első díjat nyertünk, a zsűri pedig különdíjban részesített a modern művek előadásáért.

– **A hazai zenetanári pályán természetes, hogy valaki a Kodály-módszer elkötelezett híve. De hogyan lett ön a módszer „dél-amerikai misszionáriusa”?**

– 1964-ben Magyarország adott otthont a Zenei Nevelés Nemzetközi Társasága, az ISME konferenciájának. Tőlünk, zenei szakfelügyelőktől kértek a szervezők tanácsot, hogy melyik iskolákba vigyék a résztvevőket. A külföldiek le voltak nyűgözve a Kodály-módszertől, és attól kezdve nemcsak ők jöttek rendszeresen hazánkba, de magyar tanárokat is meghívtak, hogy tanítsák meg a módszer lényegét. Én ennek hatására hobbiból elkezdtem spanyolul tanulni, mert közülünk senki nem beszélte ezt a nyelvet, pedig arról a nyelvterületről szintén volt szakmai érdeklődés. Egy év múlva a chilei katolikus egyetemről megkezdés érkezett, hogy egy évre szeretnének meghívni közülünk egy tanárt. Engem küldtek, pedig a nyelvtudásom akkor még messze volt a tökéletestől...

– **Hol tanított?**

– Dél-Amerika három országának – Chile, Bolívia, Peru – öt egyetemén tartottam kurzusokat. A módszer szemléltetésére gyerekcsoportot kértem, a felnőtt hallgatók pedig hospitáltak a foglalkozásokon. 1971-ben hazaérkeztem, majd még azon a nyáron Spanyolországban tanítottam. Húsz városban, néhányban többször is. Három évvel később újabb évre visszahívtak Dél-Amerikába, de akkor már a családommal együtt mentem. A tanításba besegített a feleségem és az akkor még zeneakadémista lányom is. A későbbi években még nyolcszor járhattam a kontinensen: Brazíliában tarthattam két-három hetes kurzusokat. Emiatt a portugál nyelvben is el kellett mélyednem.

– **Miből tanított? Hiszen spanyol nyelven nem volt a Kodály-módszert bemutató tankönyv.**

– Eleinte csak a lefordított magyar gyermek- és népdalok segítségével tanultunk szolmizálni. De ez nem volt az igazi, hisz Kodály azt vallotta: minden gyermek elsősorban saját hazájának dalait ismerje. Peruban azonban alig tanítottak népdalokat, az elmélet dominált a tankönyvekben. Így aztán a januári-februári nyári szünet idején nekiindultunk népdalokat gyűjteni. Mi voltunk az elsők, akik ezt iskolai céllal tettük. Mintegy négyszáz dalt sikerült összegyűjtenünk. Jártunk például a Titicacató melletti punói karneválon, közel négyezer méter magasban, de gyűjtöttünk az egykori inka főváros környékén, illetve az Andok kis indián falvaiban is, tengerszint feletti ötezer méteres magasságon. A legmeglepőbb számomra az volt, hogy az indiánok eredeti dalai, csaknem kivétel nélkül, a régi stílusú népdalainkra emlékeztettek, azaz a hangnemből láthatóan pentaton, ereszkedő dallamvonallal. Sőt néhány tiszta kvintváltó is akadt köztük. A spanyol nyelvterületen általam tanított tananyagot egy spanyol nyelven megírt módszertani könyvben rögzítettem, ezt Valenciában adták ki 2000-ben.

– **Végezetül meséljen, kérem, röviden a családjáról is.**

– Ahogy korábban említettem, feleségem is pedagógus volt; idén szólította őt haza az Úr, hatvanöt évig éltünk együtt. Három gyermekünk született. Marcsi lányom jelenleg a nyíregyházi görögkatolikus hittudományi főiskolán tanít, kisebbik öccse, László már régóta Kanadában él a családjával, Endre fiunk pedig az orosházi evangélikus gyülekezet igazgató lelkésze, aki egyházenészként például a kántorképzésben is részt vett.

– **Ezek szerint az ön fiatalkori hivatásbeli álma részben a fia életében valósult meg...**

– Gyerekkoromban azt hittem, hogy egy egyszerű kántortanító lesz belőlem, az Úristennek azonban más terve volt az életemmel. Hálás vagyok neki érte.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓ: ÖRDÖG LÁSZLÓ ARCHÍVUMÁBÓL

Ördög László a kurzusát látogató pedagógusok között Peru fővárosában, Limában 1975-ben

Lipcse, a lekottázott szépség városa

A korábbi lapszámainkban bemutatott nyolc Luther-útvonal úgy szeli át Németországot, hogy mindegyiken újabb és újabb részletek tárulnak fel Luther Márton életéről és munkásságáról. A Frankfurt–Wittenberg közötti útvonal, amely a Kis emlékhelyek – nagy hatás elnevezést kapta, útba ejti Lipcsét is. A szászországi város emlékezetes látnivalókat kínál: vasúti pályaudvar, 12. századi alapítású templom és ötszáz éves reneszánsz ház is van a sorban.

LIPCSE, TAMÁS-TEMPLOM

Lipcsebe érdemes vonattal érkezni, mert már a pályaudvara is szép és érdekes. Bármelyik vonatról szállunk is le, rögtön lenyűgöz bennünket a grandiózus, 1915-ben megnyitott építmény. Ez Európa legnagyobb alapterületű pályaudvara – vágánycsarnokát hat acélszerkezetű boltív hidalja át, huszonegy peron mellé futnak be a sínek. Csak hogy érezzük a monumentalitását: a budapesti Keleti pályaudvar csarnoka negyvenkét méter széles, míg Lipcsében a vágányok végénél levő keresztperon kétszázhetven méter! A rendszerváltás után modernizálták, és a keresztperon alatt többszintes plázát alakítottak ki, még hozzá olyan stílusban, hogy a pályaudvar klasszikus jellegéből az épület semmit sem veszített. Hangulatos, árkaodos boltok és vendéglátóhelyek igyekeznek fogva tartani az ideérkezőt. Nehéz szabadulni – de mivel Luther idejében még

szó sem volt vasútról, muszáj a belvárosba sétálni, hiszen a reformátor nyomát keressük.

Miért ment Luther Lipcsébe?

Luther korában a dominikánusok és az Ágoston-rendiek között folyamatos volt a vita és a hatalmi harc. Már-már úgy tűnt, Luther augsburgi kihallgatása után az ügy szépen elül, ezt azonban épp a buzgó dominikánusok akadályozták meg. Johannes Eck ingolstadti egyetemi tanár hívta vitára Luthert, még hozzá azért, hogy a bűnbocsánat kérdésében legyőzze ellenfele nézeteit. Eck akkoriban a kulcsok hatalmára hivatkozott, ezzel megadva a pápának azt a jogot, hogy a bűnököt megbocsáthassa. 1519-ben a mélyen vallásos „Szakállas” György szász herceg jelenlétében kezdődött az eszmecsere.

A Pleißenburg épületében tartott lipcsei disputáción Luther hamar túllépett a pápai jogokon, és kijelentette, hogy a pápaság emberi találmány, ezért a pápa sem tévedhetetlen. Az üdvösség kérdésében pedig nem lehet döntőbíró, mert a bűnbocsánat egyedül Isten dolga. Sajnos a Pleißenburg, ahol Luther vitakozott, ma már nem látható, de ennek a várnak az alapzatára épült 1899-ben az új városháza. A vár egyetlen megmaradt darabja, a csonka torony ma az új városháza száztizenöt méter magas központi tornyának része.

A késő német reneszánsz stílusban épült új városháza ma is igen látogatott helynek számít, akárcsak elődje. Aki azonban a reformáció korába szeretne kirándulni, annak a régi városháza épületét kell felkeresnie. Itt működik ugyanis a várostörténeti múzeum. Idén, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját ünnepeelve, kifejezetten Luther emlékének szánt tárlatot rendeztek be több teremben, számos eredeti relikviát kiállítva.

Szó és zene

Lutherről köztudott volt, hogy szépen énekelt, és sokra tartotta a zenét. Ha a szellemét akarjuk megidézni, sétáljunk el a Tamás-templomig – építését a 12. században kezdték el –, amely a régi városházától alig néhány percre található. Ha szerencsénk van, hallhatjuk próbálni a Tamás-kórust. Ha pedig koncerten szeretnénk élvezni a muzsikát, utazzunk Lipcsébe májusban, amikor a Bach-fesztivált tartják.

Luther maga is többször járt a Tamás-templomban, 1539-ben több alkalommal prédikált itt a híveknek. Mondják, bárhol beszélt, ajtó nem maradt zárva, aki nem jutott be, a lépcsőkön, a közeli téren állt a tömegben, hogy hallhassa.

A Tamás-templom azonban nem csak Luther miatt nevezetes: a barokk muzsika mestere, a nagy zeneszerző, orgonista, Johann Sebastian Bach itt volt kántor 1723-tól haláláig, 1750-ig, ezért a második világháborúban megsemmisült Szent János-templomból 1950-ben ide hozták át a földi maradványait. A templommal szemben áll a Bose-ház; az épület ma múzeum, Németország legnagyobb Bach-archívuma, és a zeneszerző személyes tárgyait is őrzi.

Lipcsében annyi a látnivaló, hogy ha már csak egyre futja, akkor az legyen egy

pince. Az Auerbachs Keller ma is étterem. Nevét Luther egyik barátja adta, és a híres Mädlar-Passage egyik alagsorát foglalja el. A hely mindig is arról volt híres, hogy a tradicionális szász konyha legfinomabb fogásait kóstolhatja meg a betérő, némi borral oltva szomját. Olyan finomakat főztek, és olyan fontos beszélgetések zajlottak itt, hogy Goethe kétszáz évvel később már azt írta: aki úgy hagyja el Lipcsét, hogy nem járt az Auerbachsban, az a városban sem volt.

Nagyvárosból egy apróba

Lipcsére érdemes több napot szánni, de ha további Luther-émlék helyeket néznénk meg a közelben, akkor Torgauba vezessen utunk. Ötszáz reneszánsz és késő gótikus stílusú építészeti műemlék teszi a szászországi várost nemzetközi hírű építészeti kuriózummá. A Hartenfels-kastély árkában még most is medvék ügyelnek arra, hogy illetéktelenek ne léphessenek be. Nem így fogadták ellenben az új eszmét: a reformáció már 1529-ben megjelent a városban, I. János Frigyes választófejedelem az elsők között fordult V. Károly ellen, és hagyta el a katolikus hitet.

TORGAU, HARTENFELS-KASTÉLY

Luther rajongott a városért, nem győzte dicsérni: „Torgau épületei szépségben minden ókori épületet felülmúlnak!” A kastély és az azt díszítő Großer Wendelstein, az elegánsan kanyargó kőlépcső csigaalakban vezet fel; az épületben többek közt Luther legrégebbi plasztikus ábrázolása köszönti a látogatókat. A kastélyhoz tartozó templomot a reformátor 1544-ben személyesen szentelte meg. Gyakran szól itt orgonamuzsika

– erre is szánjunk időt. Torgau egyébként nem csak Lutherről ismert: 1552-ben özvegye, Katharina Luther ide menekült a pestis elől gyermekeivel, majd itt is hunyt el. A házban, ahol meghalt, múzeum emlékeztet „a világ leghíresebb lelkészfeleségére”. Luther maga a szülővárosában, Eislebenben hunyt el, de ahol járt, ott nem felejtik, a mai napig emlékeznek rá. (X)

■ PAPP NOÉMI

Supported by:

on the basis of a decision by the German Bundestag

Németország
Egyszerűen barátságos

www.germany.travel

Éljen át 500 év reformációt! Nem itt szólt Luther Márton a szószékről? Nem itt visszhangzottak a kalapácsütések, amikor 95 tézisét kiszögezte a Wittenbergi Vártemplom kapujára? A Luther-helyszíneken szinte érezheti a nagy reformátor szellemét. **Kövesse Luther Márton nyomát Németország-szerte: www.germany.travel/luther**

_a látnok

Öt tipp, hogyan vigyázzunk a karácsonyi hangulatra

Ha jól sejttem, a karácsonyra gondolva még arra sincs időd, hogy ezt a cikket elolvasd. Ha neked is terhessé vált karácsonyi dalokat hallgatni októberben, és frusztrál az ajándékvásárlásnak még a gondolata is, akkor olvasd el öt tippünket arról, hogyan kerülhetsz közelebb a karácsony igazi lényegéhez anélkül, hogy az idegeid felmondanák a szolgálatot az ünnepi időszak végére.

A hogy telnek-múlnak az évek, a felnőtt emberek egy része azt tapasztalja, hogy az adventi időszakban a sok elintéznivaló, a munkahe-lyi élvárás fokozódó nyomása és az ün-nepi hangulat tökéletes megteremtésére való törekvés kiöli az igazi örömet a ka-rácsonyból. Nincs ez másképp a keresz-tényekkel sem; bár a Megváltó születé-sére készülünk, csendre és elmélyülés-re a gyülekezetekben is kevés idő jut a gyerekműsorok, jótékonyági koncertek, adventi kézműveskedések sűrűjében. Ez még a gyülekezeti tagoknak is fokozott terhelést jelenthet, nemhogy a lelkészek-nek: az ő számukra az év legsűrűbb, ten-nivalókkal és elvárásokkal leginkább ter-helt időszaka a karácsony. Ugyanakkor mindannyiunkban él a vágy, hogy újra olyan várakozással és örömmel tudjunk Jézus Krisztus születésére készülni, mint gyerekkorunkban. Talán nem lehetetlen meglelni a boldog és nyugodt pillanato-kat a legnagyobb hajtásban sem, feltéve, ha odafigyelünk néhány apróságra.

1 Legyen énidő! A karácsonyban a leg-szebb és legkülönlegesebb dolog, hogy ilyenkor kiemelten sok időt szánunk egy-másra. Megpróbálunk örömet szerezni a családunknak, ilyenkor még jobban felfi-gyelünk az esesettekre, jótékonykodunk és adakozunk. A gyülekezetekben minden korosztálynak igyekszünk alkalmat szer-vezni, hogy mindenki megtalálhassa a neki megfelelőt. Ezenközben könnyen az lehet az érzésünk, hogy az ünnep elérkeztére a végtelenségig kifacsar minket a mások igé-nyeire koncentráció. Karácsonykor még nagyobb szükségünk van az egyéni el-csendesedésre, az Istennel és önmagunkal töltött időre. Ez az, ami erővel és ener-giával tölt fel bennünket a kihívásokhoz;

addig másoknak sem tudunk adni, amíg mi magunk nem töltöttünk fel. Zsúfolt idő-szakokban erről a legkönnyebb lemondani, ám ennek hiányát érezzük meg legjobban. Akár karácsony napján is keljünk fel hama-rabb, hogy mire másokkal együtt ünnepe-lénk, előtte legyen meg az Istennel töltött személyes ünnepünk is.

2 Ünnepelj a családdal! Ez talán tri-viálisnak tűnik, hiszen általában min-denki a családjával ünnepel karácsonykor. Csakhogy az együtt töltött idő nem min-dig számít ünneplésnek. Mert a valódi ün-neplés túlmutat a dekoráción, az ajándé-kokon és az emelkedett hangulaton. Ilyen-kor sok család elmegy a templomba, hogy részt vegyen a karácsonyi istentiszteleten, pedig valójában a közös ünneplés nem áll meg ennél az egy óránál. A templomi kere-tek valóban nagyon szépek, de miért kel-

lene ezt csak a templomban megélnünk? Már adventben elkezdődhet a közös ké-szülődés Jézus Krisztus születésére. Kö-zös imádsággal, a születéstörténet egy-egy részletének elolvasásával lélekben is együtt ünnepelehetünk a családunkkal.

3 Ha kikapcsolsz, kapcsolj ki teljesen! Kikapcsolni mindenki számára más-t jelent. De nyilvánvalóan ez elég nehéz, ha közben pittyeg a telefonod az érke-ző e-mailektől, Messenger-üzenetektől. Nyugodtan állíts be automatikus választ, és kapcsolj ki a telefonodat, amikor úgy érzed, hogy elvonja a figyelmedet.

4 Tervezz kevesebbet! A két ünnep közötti időszak remek alkalom, hogy mindent belezsúfolj abba a négy napba, ami egész évben kimaradt. A rokonlato-gatások, baráti vacsorák, bulik és gye-rekprogramok sora bár jó ötletnek tű-nik, rengeteg energiát felemészt. Annak érdekében, hogy szilveszterre ne omolj össze, nyugodtan hagj néhány üres rub-rikát a naptáradban. Ha jólesik, az égvilá-gon semmit ne csinálj, ilyenkor még üve-ges szemmel a plafont bámulni is meg-engedett.

5 Örülj! Jézus Krisztus világra jötte a legnagyobb öröm, mégis kevésbé tudjuk megélni, ha közben folyton azon stresszelünk, hogy megsült-e a pulyka, és hogy a nagymama örülni fog-e a vadiúj fritőznek. Ha örülni szeretnél karácsony-kor, akkor csinálj olyat, ami örömet sze-rez! Ez a tanács nem újdonság, mégsem hallgatunk rá. Ha nem öröm hazacipe-lni a kétméteres fát, hát ne tedd! Annyi más megoldás van. Ha nem öröm ötfé-lét sütni, akkor süss csak egyfélé-t, és a fennmaradó időben tegyél olyasmit, ami feltölt. Menj el sétálni, szánkózni, olvass egy jó könyvet. Nem fog megállni a világ, ha nem vagy mindig extra felkészült és elfoglalt. Ahogy az örömöd és a kiegyen-súlyozottságod nő, az Istennel való kap-csolatod is mélyülni fog.

■ KOVÁCS BARBARA

A lélek virágai

Nyíregyháza határában, a nagytemplomi gyülekezet negyedik körzetében, Rozsrétszőlőn és környékén szolgál Sztankó Gyöngyi evangélikus lelkész. Ilyenkor, adventben csodálatos adventi koszorúkat, asztal- és ajtódíszeket készít, de egész évben a virágok, növények szeretetében él. Az évek óta hagyományosan jótékony céllal gyülekezeti tagoknak, munkatársaknak, barátoknak adományozott karácsonyi díszek nyomába eredtünk.

Rozsrétszőlőn, a Hajtás utca 40. alatt nagy családi ház áll, amely istentiszteletek, bibliaórák, gyerekhittanok, nyári táborok helyszíne. Az arra járó észre sem venné, hogy evangélikus gyülekezeti ház ez, hacsak meg nem pillantja a kis harangot az épület előtt. Mint megtudjuk, a rendszerváltáskor, a kárpótlási törvénynek köszönhetően – az evangélikus iskola helyett – került az egyházhoz ez az épület, amely korábban egy vállalkozó otthona volt, mára azonban a vörös gránittal lerakott nappali szolgál az istentiszteletek helyszínéül.

Ottjártunkkor a kicsit hűvös, ilyenkor télen nehezen kifűthető, mégis szeretetet sugárzó földszinti szobában kezdünk, ahol a pingpongasztal most egészen más funkciót lát el. Fóliával letakart felületét ugyanis töméntelen mennyiségű szárított hortenzia, tobozok, szalagok, gyertyák, fenyőgallyak díszítik. Bár a látvány kaval-kádszerű, látszik, hogy itt alapos, felkészült munka folyik.

Sztankó Gyöngyi nevetve meséli, hogy egyszer még virágkötéssel is szeretne foglalkozni, mert a lelkési szolgálat mellett ez is mindig álma volt. Mint megtud-

juk, ha felkérjük, ő díszíti fel egy-két alkalommal esküvőkre, ünnepi alkalmakra a nagytemplomot is, de a nyolcvanas évek közepén például az egyik helyi virágüzletnek is ő tanította meg, hogyan kell adventi koszorút készíteni, hiszen ebben az időszakban nem sok fogalmuk volt róla a virágkötőknek, mi fán terem ez a Jézusra mutató, hagyományos keresztény dísz.

Az épület falán az egyházmegye templomainak fényképei láthatók, így aki az istentiszteletre igyekszik, mellettük halad el, érezve: nincs egyedül a környék evangélikussága. Nagy ünnepekkor, eseménysorozatok, csendesnapok alkalmazásával megtelik a terem, de általában húszan-huszonötön jönnek a vasárnapi alkalmakra – tudjuk meg. Most az oltáron már a lelkész nő saját hortenziájából készült adventi dísz látható.

A karácsonyi készülődés természetesen nem egyedül zajlik. Van, hogy tízen-tizenötön készülnek együtt a lelkész nővel. „A koszorúkat viszem istentiszteletekre, a tanyai bibliaórákra, illetve a hittanosokkal együtt gyűjtjük meg a gyertyákat mindig” – meséli. Az elajándékozott adventi koszorúk pedig mindig jó helyre kerülnek, oda, ahol a család nem engedheti meg magának ezt a kiadást, de nagyon is örülnek a szép dísznek.

Állandó segítő is akad Szmolár Judit személyében, aki szintén részt vesz a koszorúkészítésben, a dekorációk kitalálásában. A lelkész nővel ketten készítették azt a látványos, virágszirmokból készült Luther-rózsát is, amely hosszú ideig egyházunk Facebook-oldalának borítóképe volt, de több reformációi programfüzet címlapján is szerepelt. De persze nem csak az adventi időszakban szereti a virágokat a lelkész nő. Pár évvel ezelőtt például igen szép falinaptárat állított össze: minden hónaphoz maga készítette el az illusztrációul szolgáló kompozíciót.

„Figyeljétek meg a mező liliomait, hogyan növekednek: nem fáradoznak és nem

fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is” – olvassuk Máté evangéliumában (6,28–29), de a rozsréti készülődést nézve eszünkbe jut Petőfi Sándor *Az árva lyány* című verse is:

„Szeresd a virágot
És ne féltsd szívedet,
Mert, ki ezt szereti,
Rosz ember nem lehet;

A virág s az erény
Két atyafi-gyermek,
Egy szívben egymással
Nem ellenkezhetnek.

Tudod, mi a virág?
A földnek jósága;
Tudod, mi a jóság?
A lélek virága.”

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Sztankó Gyöngyi számára, ahogy ottjártunkkor is láthattuk, a virágok szeretete és a jóság, a jótékonykodás példásan összefonódik. A lelkész nő egy újabb álma pedig részben a szolgálatához, részben pedig újfent a virágokhoz kötődik – de erről majd a megvalósulás után, egy másik riportban szólnunk.

■ K. B.

Jóízű iskolai összefogás

Jótekonysági diákbüfé Nyíregyházán

Finom süteményillat fogadja novembertől egészen a téli szünet kezdetéig minden kedden a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumba érkezőt. Az illat forrása a jótekonysági büfé, amelynek hétről hétre egy-egy osztály a gazdája. A diákok tudják, hogy társaiknak gyűjtenek, lelkesen vesznek részt az előkészületekben, az osztályok közti versenyben – és miközben jótékonykodnak, még élvezik is az egészet. Utánajártunk a példaértékű ötletnek.

Nincs a dologban semmi valószínűtlen: a szülők otthon sütnek különféle finomságokat, a diákok bent árulják az elkészült süteményeket, a bevételt pedig jótékony célra fordítják. Az utolsó tanítási héten már mindennap van büfé, így a kilencedikesektől a tizenkettedikesekig mindegyik osztály részt vehet az akcióban. És hogy miért fontos egy ilyen esemény azon túl, hogy rendkívül finom süteményeket, muffinokat, linzereket, szendvicseket lehet enni igen kedvező áron? Ezt megtudjuk hamar az iskola igazgatónőjétől és igazgatóhelyettesétől meg természetesen a diákoktól.

Jótékonykodásból kihívás

„Egyfajta verseny is kialakult az osztályok között, hiszen rendkívül büszkék arra, ha az ő osztályuk süteményei, szendvicsei fogytak a legjobban, így ők szerezték a legnagyobb bevételt” – meséli Kecse-

métiné Szilvási Zsuzsanna igazgatóhelyettes. A gyerekek azt is tudják, hogy az összegyűlt pénzzel a rászoruló Kossuth-diákokat támogatják. „Természetesen azt nem tudják, hogy kik ezek a gyerekek, és mennyi pénzt kapnak” – teszi hozzá az igazgató, Tar Jánosné, majd így folytatja: „Amikor a rászoruló diákok átveszik az összeget, az nem nyilvános esemény, ott csak azok a gyerekek vannak jelen, akik kapnak a jótekonysági gyűjtésből.”

A büfé egyértelműen lelkesíti a diákokat. „Összehangol minket, ahogy együtt készítjük a szendvicseket, a teát, együtt takarítunk. Jó buli. Hamar szót értünk egymással, beosztjuk a munkákat” – mondja ottjártunkkor Hutkai Cintia, a 9/D osztály diákja, aki épp teát kavargat, míg mögötte pár kiskamasz gazdagon megpakol egy-egy kiflit reszelt sajttal, párizsival, salátával. A gyerekek szerint az is fontos, hogy így a maguk módján ők is segíthetnek. Bár sokat nevetnek, mégis komolyan veszik a munkát.

Míg zajlik a jótekonysági büfé az iskolában, az osztályfőnökök megkérdezik személyesen is a gyerekeket, hogy szerintük kik azok, akik az adott tanévben nehéz helyzetbe kerültek, segítségre szorulhatnak. Így nemcsak a rendszeresen támogatásban részesülő vagy a halmozottan hátrányos helyzetű diákok neve kerül elő a karácsonyi adomány elosztásakor. A végleges döntésben pedig a tanárok mellett a diákönkormányzat delegáltja is részt vesz, így a gyerekek tényleg tevékeny közreműködői a jótekonysági akciónak, amelynek végén harminc-negyven társuk kap egy kis segítséget, hogy boldogabb legyen a karácsonya.

Iskolán kívül is segítenek

A nyíregyházi iskola segít azonban másoknak is. Éppen mostanában kereste meg az intézményt egy mozgássérült gyermek édesanyja, így a jótekonysági büfében az általa sült mézeskalácsokat is árulják, és a befolyó összeget egy az egyben átutalják a gyermek családjának. Ez egy teljesen különálló kezdeményezés, de kiválóan összekapcsolható az iskola jótekonysági gyűjtésével. Így nem is kérdés, hogy a gimnázium vezetősége befogadta.

A büfé működtetése mellett az osztályok karácsonyi műsort is összeállítanak. Ezzel elsősorban az evangélikus szeretetintézményekben látogatnak el, de a vakok egyesülete, a szociális gondozóközpont, a Szivárvány Idősek Otthona is fel szokta kérni az iskola diákjait egy-egy előadásra. Minden évben az adventi időszakban várják őket a rozsréti evangélikus gyülekezetben is. Mint megtudjuk, adventben hatnyolc intézménybe is mennek a gyerekek, és legtöbbször visznek adományokat is, mindenhova azt, amire épp szükség van.

„Arra törekszünk, hogy az iskolánkba azok a gyerekek is bekerüljenek, akik a társadalomnak a leszakadó rétegéhez, a pereméhez tartoznak. Arra figyelünk, hogy ezeket a tehetséges diákokat ne engedjük el, esélyt teremtsünk számukra,

hogy ugyanúgy le tudják tenni a nyelvvizsgát, továbbtanulhassanak” – mondja Kecskeméti Zsuzsanna.

„Az alkalmi segítségnyújtás is fontos, például egy nyelvviszga díját vagy a továbbtanulási jelentkezési lap költségét is kifizetjük. Ilyen területre áldoz az iskola, mert ezt fontosnak tartjuk. Volt olyan eset, hogy ebéd támogatást adtunk egy-egy nehezebb helyzetbe került családnak. Így át tudunk valakit segíteni egy-egy nehéz időszakon tapintatosan, mert ilyenkor fontos, hogy ne hagyjuk elveszni őket” – teszi hozzá Tar Jánosné.

Adni jó

Visszatérve a karácsonyi műsorra, készül olyan produkció is, mely vakoknak és gyengénlátóknak is kiválóan élvezhető, hiszen úgy állítják össze a tanárok, hogy több vers vagy például több leírás legyen a színdarabban. A diákok kicsit ebben is versengenek: melyik osztály műsora sikerül jobban, kit hova hívnak meg. De természetesen nem a versenyzés a lényeg, hiszen Jézus születésének történetét, a betlehemezést vagy akár a Dickens *Karácsonyi énekéből* készült darabot a gyerekek teljes szívből, örömmel adják elő. Látogatásunkkor a 4/10/c próbált Nagyházi Zsuzsanna osztályfőnökkel. Matematika szakos létére ő tanítja be a darabot – az osztályok műsora minden tanárnak fontos, ezért szaktól függetlenül az osztályfőnökök dolgoznak a diákokkal.

A „grincsfá” készítésekor sem a verseny motivál. A különleges manósapkára

emlékeztető asztaldíszeket, dekorációkat vagy karácsonyfadíszeket a tanárok és a diákok szabadidejükben a rajzteremben együtt csinálják. A diákok ajándékként barkácsolnak a családjuknak, de készül eladásra is az év végi karácsonyi vásárra.

A karácsonyi jótékonykodás pedig jólesik a szülőknek. Jó páran visszaírnak, telefonálnak, megköszönik a támogatást, amely lehet, hogy a villanyszámlára, de lehet, hogy a karácsonyi vacsorára megy – mondja az igazgatóhelyettes. „Azt is megfigyeltük, hogy a nehezebb sorsú családok hálásak ezért a kis segítségért, és mindig megpróbálnak va-

lamit visszajuttatni a kapott jóból. A januári Kossuth-bálon például közülük többen vesznek egy-két téglajegyet, ezzel is hozzájárulva a közösség segítéséhez. Úgy gondolom, egyfajta önbizalom-növelő hatása van annak, hogy ha valaki kapott, fontosnak tartja, hogy abból vissza is tudjon adni valami apróságot. Ritkán van, hogy valaki személyesen jön segítséget kérni, de amikor mi keressük meg, akkor örülünk, ha elfogadja, és ha ezáltal kicsit talpra tud állni, akkor már jó, hogy nem engedték el a kezét” – mondja Tar Jánosné igazgató.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Nyíregyháza város legrégebbi gimnáziumát 1806-ban alapították. 1992 óta működik újra egyházi fenntartásban. Jelenleg 516 diák jár ide. Nagyon sok a bejáró és a kollégista, fele-fele arányban vannak a nyíregyházi és a máshonnan érkező diákok. A gimnázium igen ökumenikus, befogadó iskola, hiszen tanulóinak huszonkét-huszonhárom százaléka evangélikus, harminc százaléka református, a többi katolikus és más felekezeti. De nem csak a vallási hovatartozás tekintetében befogadó az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium: Nyíregyházán és a környékén egyedülként vállalja fel a sajátos nevelési igényű diákok oktatását. Azok a gyerekek, akik tanulási nehézségekkel küzdenek, de képesek a gimnáziumi követelményeket teljesíteni, felvételt nyernek. A továbbtanulási arány nyolcvanszázalékos, amely vidéki gimnázium esetében igen jó szám.

Mozgósító Lutherkalendárium

Hogy sikeresen vegyük a családi kanyarokat

Itt az év vége. Pontosabban nekünk, Krisztus-hívőknek adventtel már el is kezdődött az új egyházi esztendő. Talán nincs is ember, aki ne nézne egy kicsit hátra és egy kicsit előre is ilyenkor. Van ismerősöm, aki fellapozza a naptárát, és végigfut a bejegyzéseken. A fontosakat persze nem onnan kell kiolvasnia – azok a szívbé vannak írva –, de egy-egy apróság, amely lassan feledésbe merült, ilyenkor felötlök, és örömmel, hálával, esetleg szomorúsággal tölt el. Isten adott sok jót, és adott elénk próbákat, terheket is... de mindvégig ott volt velünk, ahogy Jézus a feltámadása után megígérte a tanítványainak!

Tanulságos egy ilyen naptárfellapozás, mert sok mindent megtudunk önmagunkról – kik és mik voltak fontosak nekünk, kikre és mire szántuk a talán legértékesebb kincsünket: az Istentől kapott időt –, de felfénylik Isten szeretete is a telefirkált, áthuzigált, időpontokkal, „to do” (megtenni) és „don't forget” (ne felejtsetd el) listákkal teli noteszünkből: hányszor nem volt elég erőnk – és megkaptuk. Hibáztunk, de Valakinek a karja értünk nyúlt. Összetörtünk volna, de Valaki felemelt. Rosszat tettünk, mondtunk, rosszul döntöttünk, sebet kaptunk és ejtettünk – de Valaki kimosta, begyógyította végtelen szeretetével és mindig megbocsátó jóságával.

Krisztus után 2017-ben Krisztussal jártuk-e az évet? Hogy ő velünk volt, azt, ha eddig nem, most köszönjük meg neki, ebben az áldott adventi időben.

Új év, új lehetőségek

Valami múlik, s valami érkezik. Vannak olyanok – e sorok írója is –, akik legalább ilyen izgalmas utazásnak tartják a vadozatú, makulátlan, hófehér, még nyomdaillatú naptárba való belefeledkezést. Pedig hát – nincs is benne semmi! Üres lapok, ropogós oldalak, gyári jelölések,

betöltésre váró rubrikák. Mégis... egy háttérben lehetőségekre nyíló ablak, egy ígéret, egy reménytel, hívogató hang: gyere, vár rád a jövő! Mert tervezni jó! Még minden tiszta, friss, romlatlan... még bármi lehetséges.

Lapozgatunk, és félig lehunytt szemmel látunk havas januári napokat meg télűző februári busójárást, látunk márciusi fényeket, tavaszt ígérő napsugarat, amely felé odatartjuk arcunkat, májusnál pedig már langyos szellő lapozza a naptárlapokat... és jönnek a várva várt, forró, pihenést tartogató nyári hetek, tavak kékje, fehér felhők pamacsai az égen. Aztán megint rozsdaszín és sárga a természet, már októbernél nyílik a könyv, egyre borongósabb, novemberi, halottakra emlékező melankólia jár át, s végül ismét adventi fénybe borul a világ. Mennyi nap, mennyi lehetőség, mennyi ígéret, mennyi találkozás, feladat, öröm, munka, kötelesség... és ki tudja még, mi más. Mi – nem. Amiben biztosan vagyunk, azt gyorsan, legszebb írásunkkal már be is vesszük, kicsit feldíszítjük, magunk ízlésére formáljuk jövőt rejtő kísérőnket. Terveket szövünk, s reméljük, hogy Isten ad hozzá egészséget, kitartást, derűt, lendületet, áldást, és megőriz békességben szereteteinkkel.

A fenti kis rituálé, úgy vélem, nem személyes magabiztosságunkból fakad: a felfelé tekintés, a kérés, a hála szövi át; hogy aki eddig megőrizte lépteinket, útjainkon most is velünk vándorol, nem enged el kezünket. Az ismeretlentől, amióta ember az ember, fél. *In nomine Domini*: az Úr Jézus nevében indulás bizonyossága veheti el szorongó, kérdő, félelemmel teli gondolataink élet, semmi más.

Ma már annyiféle szép, drága funkcionális naptár kapható, hogy beleszédülünk. Kreatív kalendáriumok, praktikus tervezők anyukáknak, életszövegek, *perfect planners* és *life bookok*. A nevük is árulkodó, ugye? Úgy sejtem, minél ki-

számíthatatlanabb, kaotikusabb, percenként változóbb a világ, annál inkább van igény valami kis kapaszkodóra, valami papíron rögzített béke szigetére, amely által legalább mikrovilágunkat áttekinthetővé tesszük.

Számvetés, hálaadás, előretekintés

Naptárszeretőként egy csoda szép kiadványra figyeltem fel a napokban evangélikus könyvesboltunkban. A tervezés, számvetés, jövőbe tekintés lehetőségét egy egész család számára nyújtja a kiadvány, ráadásul igékkel és szemet gyönyörködtető grafikákkal. A borítón az otthonosságérzést adó Luther-rózsa, a hónapok lapjain pedig egy-egy kulcsjelenet és pár magyarázó mondat Luther Márton életéből. „De jó” – volt az első gondolatom, majd fordultam is az illetékesek felé: hasonlót még nem látva, kíváncsi voltam minden részletre. Egyháznak országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya, azon belül is Koltainé Somogyi Lilla és Zsugyel-Klenovics Katalin szerkesztők, valamint Kállai Nagy Krisztina és Czétényi János grafikusok jóvoltából 2018-ban igazán mozgósító evangélikus családi Luther-falinnaptárral vehetjük be a kanyarokat.

Lilla elmondta, hogy a Luther Kiadó egyik idei sikerkiadványát, a *Luther Márton nyomában* című matricás albumot „álmódta” tovább a készítő csapat, hogy a már ismert kedves, színes ábrák egész éven át elkísérjék a gyerekeket a szobájuk falán. A családi naptár mint műfaj – folytatja a két ikerkislányt nevelő Lilla – már ismert. Azért jó találmány, mert ki-ki látja, hogy melyik családtagnak épp mi a feladata egy adott napra. Az evangélikus naptár apával, anyával és négy gyerkőccel kalkulál.

A kérdésre, hogy fogják-e használni otthon, a válasz természetesen igen. Ki-

FOTÓ: EVANGÉLIKUS ÉLET

alakult a gyakorlat is: amint anya megtud valami programot, azonnal beírja, így szépen töltődik fel hétről hétre. De Lilla a „visszatekintő” funkcióra is rámutat: jó visszaneézni idő teltével, hogy milyen sűrű napokon van túl a család.

A számvetés, az Isten előtti megál-lás, hálaadás és a munkamegosztás természetesen családirag is fontos feladat. Amikor az egyház naptárral jelentkezik, az idő felelős felhasználására és az egyes családtagok feladatára is emlékeztet. Lilla témába vágó, kedves ígéje a „minden- nek rendelt ideje van” – hiszen a mi felelősségünk, hogy az értékes emberi időt, amelyet ajándékba kaptunk, s amely oly rövid, hogyan töltjük el.

Naptárral is tanítani

Vajon milyen missziói vonatkozása van egy ilyen naptárnak, ha már a gyülekezeti és missziói osztály munkatársainak közreműködésével készült? Lilla tapasztalata szerint a hittanos gyerekek nem feltétlenül tartoznak szorosan az egyházhoz, de ha megkapják ajándékba, nemcsak Luther életével ismerkednek meg, de az *Útmutató* havi ígét is ott látják – a család a Biblia üzenetével is kapcsolatba kerül.

Kállai Nagy Krisztina hívő katolikus, sok más mellett gyermekkönyveket illusztrál. Férjével együtt nem először kooperál egyházunkkal. Grafikai meseszépek, színviláguk szemet gyönyörködtető – nem lehet megunni alkotásait. Vajon hogyan sikerült ráhangolódnia Lutherre és a reformációra? „Először Pál apostol életéről készítettem rajzokat Lilláék-nak. Addig nem sokat tudtam Luther Mártonról, ezért igyekeztem minél többet megtudni róla, utánaolvastam, és nagy örömmel vágtam bele a munkába. Katolikusként is sok mindennel egyet tudok érteni a reformáció vívmányaiból, amelynek máig ható jelentősége van.” Krisztina szerint Luther igen tiszta, becsü-lendő szándékkal igyekezett változtatni az egyház nem evangélium szerinti dolga-in. Bátor ember volt, hogy felvállalta ezt a küldetést. Krisztina számára fontos a katolikus háttérű, szerzetes Luther személységája is, aki a pápát, az érsekeket szerette volna meggyőzni igazáról.

Családi naptárba lapozunk – Luthernek is volt családja, s ez a naptárban is megjelenik. Lilla elmondja, hogy Luther például az asztali beszélgetések közben sokszor szólt arról, hogy milyen fontos számára a családja. Nagyon szerette a fe-

leségét, Bóra Katalint, a házasság szent kötelékét sohasem mulasztotta el dicsérni. A gyermekeit pedig Isten ajándékának tekintette.

Krisztina, aki háromgyermekes anyu-ka, szintén tudja értékelni a tervezés áldá-sait, szebbnél szebb családi naptárai kap-hatók. Az idő múlása őt is foglalkoztatja. Egy-egy betegség kapcsán például átér-tékelődik az idő – mondja –, a betegség új dimenziókba állítja a rutint. Az idő mindig elszalad, de ajándék, hogy van. Fontos a tartalmas beosztás: se többet, se keveseb-bet beleszuszakolni a heteinkbe. Jó lenne picit ráhagyatkozni a pillanatra és elfeledni a szorongató határidőket. Belefeledkezni a végtelenbe és jól beosztani az időt – ez már-már művészet Krisztina szerint.

Abban mindketten egyetértnek, hogy jó, ha a gyerekek már korán megtanulják, nekik is vannak kötelességeik, de tény: igazán a szülői példa nevel. A fő, hogy mindenkinék öröme teljen a tervezésben, legyen játék és tanulás egyenletesen. Abban, hogy a kötelességek kevésbé nyomassza-nak, nagy segítség egy ilyen szép, színes segédeszköz, erőt adó ígékkel a Szentírás-ból, életszeretetet sugárzó, felpörgetően vidám grafikákkal.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Menekültkérdés testközelből

Integrációs szolgálatunk programja a fasori gimnáziumban

Különleges csendesnapot tartottak nemrég a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban: meghívták az Evangélikus Diakónia Integrációs Szolgálatának munkatársait és olyan menekülteket is, akik egy ideje már Magyarországon élnek. Sok tanulsággal és tapasztalattal zárhatták a résztvevők a programot.

A plakátháború, a folyamatosan érkező reklámpulzusok hatására manapság már sokszor tartózkodik az ember a menekültek, bevándorlók, migránsok témájától. Az az érzésem, nem lehet már egy baráti társaságban sem állást foglalni a befogadásuk mellett vagy éppen ellene érvelni – vagy csupán józannul beszélgetni a témáról, mert veszekedés lesz belőle. Mindenki csak hajtogatja a magáét, a saját igazságát véli az egyedülnek a kérdésben.

Éppen ezért nagy érdeklődéssel mentem a fasori gimnázium csendesnapjára, kíváncsi voltam, a fiatal generáció tagjai hogyan gondolkodnak a menekültekről,

és arra is, hogy az integrációs szolgálat programjának segítségével kikkel fogok megismerkedni a nap folyamán.

Élettörténet magyarul

A diakónia munkatársainak vezetésével filmvetítéssel egybekötött előadásokkal kezdődött a nap a templomban. Megtutuk, hogyan működik az evangélikus egyház menekülteket segítő munkája. A diákok eleinte feszengtek, a hátsó sorokban nehezen olvasták a film gyorsan pergő feliratait, ezért beindult egymás között a beszélgetés.

Aztán a film után kiállt középre a szomáliai Janab. A fiatalasszony hét hónapos

terhesen kisgyerekeivel indult el az afrikai országból. Hosszú volt az út Magyarorszáig, és ő egész végig attól félt, hogy valami bajuk fog esni. A szülei Etiópiában maradtak, velük azóta az interneten tartja a napi kapcsolatot. Ő maga szépen megtanulta már a nyelvünket, életének történetét is magyarul mesélte. Ha megakadt, mosolyogva kért segítséget. Megtutuk, hogy már két szakmát is kitanult, most szerzi a harmadik OKJ-s képesítést, gyermekgondozó szeretne lenni.

Bemutatkozása után a diákok kérdései lassan érkeztek. Főleg a családjáról kérdezték és arról, miért épp Magyarországra jött, nem akar-e továbbmenni. A rendhagyó tanóra után a szünetben Janabot körbevette három lány. A vallása iránt érdeklődtek.

„Muszlim vagyok. Ezt kaptam a családomtól, és ezt meg szeretném őrizni” – hangzott Janab válasza. Mint mondta, számára a vallás az Istennel való kapcsolatot jelenti. Szomáliában egyébként is ez a vezető vallás. Elmondta még azt is a lányoknak, mitől félt útközben: az erőszaktól. Volt benne része épp elég. A diktátor elűzése óta hazájában törzsi háborúk dúlnak, teljes az ország szétszabdaltsága. Az emberek éheznek, és sok menekült a szomszédos Etiópiában él, táborokban.

Afgán nem mehet egyetemre

A következő „tanórán” egy osztályterembe mentem. A fiataloknak fel kellett állniuk egy képzeletbeli vonal mentén, az ablak és az ajtó között. Érdekes, a legtöbben középre álltak, nem volt egyértelmű igen vagy nem a válaszaikban.

„Féltek-e a menekültektől?” – hangzott az egyik kérdés. Ott állt előttük a tizenhat éves Narjes (Nárcisz), aki családjával, szüleivel és két testvérével együtt három évvel ezelőtt érkezett hazánkba. Amikor ránéztek, mosolyogva mondták, hogy tőle nem félnek. „Biztosan nem terrorista, nem nézném ki belőle” – tette hozzá az egyik fiú.

Narjes jól beszél magyarul, a Buda-pesti Alternatív Közgazdasági Gimnáziumban tanul. Afgán származású, de Afganisztánban sosem élt. A szülei gyerekkorukban menekülteként Iránba mentek, így ő már ott született két kisebb testvérével együtt. Iránban egész addigi életében lenézettsgben élt: a fejéhez vágták már kisebb korában is, hogy ő afgán, és örüljön, hogy befogadták őket az országban. Örüljön, hogy ott élhet, és nem kell viszszaemennie egykori hazájába. De ennek a megtúrtásnak ára volt. Sííta vallása miatt ugyan az országban nem üldözték, de ha ott maradt volna, akkor valószínűleg jó képességei ellenére sem tanulhatott volna tovább. Afgánok ugyanis nem mehetnek egyetemre.

Építész mérnök édesapja és szülész nő édesanyja 2014-ben döntöttek: a gyerekeik miatt elindultak Európa felé egy szebb jövő reményében. Bár Németországban vannak már rokonaik, ők itt, Magyarországon már úgy érzik, biztosítva van számukra az, amire vágytak: Narjes tanulni szeretne, lehet, hogy építész mérnök lesz. Arra pedig, hogy továbbtanuljon, minden esélye megvan itt, Magyarországon.

Mentőmellény nélkül

Egy másik osztályban ült Hasszán. A fiatal iráni srác kiválóan tud kapcsolatot teremteni saját korosztályával. Igen frappáns válaszokat adott, szimpatikus lett a fiatalok szemében. Imádja a motorokat, szerelőként dolgozik. Iskolába nem tud járni, mert meg kell teremtenie az életéhez szükséges feltételeket. De nem bánja, azt mondta, hogy a szerelés számára szenvedély. Jó lenne még egy jogosítvány, egy autó vagy egy motor – mesélte vágyakozva.

A tornateremben egy újabb beszélgetésbe csöppentem: az észak-iráni Yahya gondolatait Samira tolmácsolta nyolcadikos és kilencedikes diákoknak. Yahya nyolcgyermekes családba született. Az iszlámon kívül más vallásokat is tanulmányozott, és most már a saját útját járja. Emiatt a családja megszakította vele a kapcsolatot. Yahya Iránban az emberi jogokért, a nők elnyomása ellen, a gyerekek kizsákmányolása ellen küzdött. Nyolcszor volt emiatt börtönben. Amikor utoljára szabadult, elhatározta, hogy elhagyja az országot.

Nehéz volt a döntés, de képzeletbeli kapuk nyíltak meg előtte, ahogy jött, és

érezte, hogy valami erő viszi őt előrébb az ismeretlen felé, a hetekig tartó utazás során. A földközi-tengeri utat egy csónakban tette meg. Nem tudott úszni, s neki nem jutott mentőmellény, mégsem félt. Tudta, hogy őt valamiért nem érheti baj. Aztán Magyarországon ismét börtön várta őt. Ami elől menekült.

De végül minden jóra fordult. Jelenleg ágy neműket készít. Szereti az irodalmat, a színházművészetet, korábban sok filmet nézett, még a magyar *Egy csók és más semmit* is ismeri.

Személyes hang, különböző feladatok

Amikor véget ért a beszélgetés, még öszeültünk a vendégekkel. Felszabadultan meséltek élményeikről, sokuk először szolt ekkora tömeg előtt.

És ekkor megfogalmazódott bennem az a gondolat, hogy bár mindenki gondolkodhat másként – a saját vérmérséklete, politikai szimpátiája, kegyessége mentén – a menekültkérdésről, mégsem jó, ha szélsőségekbe esünk. Nem lehet pusztán politikai szlogenek szintjén elintézni a dolgot, és nem lehet olyan illúziókat

kergetve sem válaszolnunk, hogy nekünk mindenkin segítenünk kell, és természetes, hogy aki ide akar jönni hozzánk, azokat válogatás nélkül be kell engednünk az országba.

Míg egy közösség érdekeinek védelmezése állami, politikai feladat, addig az egyes ember feladata, hogy a felebaráti szeretet parancsát kövesse, és megtegyen mindent, amikor valaki segítségre szorul, és ezt a segítséget kéri. Amikor idejönnek hozzánk, találunk kapcsolatot velük, és fontos az is, hogy elgondolkodjunk arról, hogyan lehet támogatni a háborús területeken, borzalmak között hátramaradtakat, és esetleg az ide menekülteknek hogyan lehet biztosítani a hazatérést.

Az Evangélikus Diakónia munkatársai arra törekszenek, hogy munkájuk során személyes kapcsolatok kovácsolódjanak a menekült státuszú emberekkel. Narjes, Yahya, Hasszán, Samira és Janab valódi interkulturális mediátorok, akik túlmutatnak mindenféle sajtótermék üzenetén. Ők a személyes hangot hozzák el hozzánk.

Szívekbe látni

Ahogy jöttünk kifelé, Samira mellé vetődtem. Megtudtam, hogy azért tud jól magyarul, mert az édesapja iráni, az édesanyja magyar. Még a hatvanas években Bécsben egyetemistaként ismerkedtek meg egymással, majd Iránban telepedtek le. Ott éltek, ő is ott nőtt fel testvéreivel együtt. Nyolc éve döntött úgy, hogy eljön abból az országból, mert úgy érezte, hogy a helyzete beszűkül. Jelenleg a főtí gyermekvárosban, a menekült gyerekek között dolgozik heti húsz órában. Nemrégiben a saját gyereke mellé maga is örökbe fogadott egy iráni kisgyereket.

Anyaként nem tudtunk más tenni, megöleltük egymást. Valahogy az volt az érzésem, mintha régen ismernénk a másikat, pedig csak pár órája láttuk egymást először. Ahogy jöttünk kifelé, Yahya a lábunkra mutatott: „Tudtátok, hogy egyforma bakancsot viseltek?” Nevettünk.

Tudjuk azt nézni egymásban, ami előttünk van. Egy ilyen, menekülteket bemutató program során beeláthatunk a szívekbe, az érzésekbe, megismerhetjük mások életét és gondolatait. Ennél pedig a megoldások keresésekor nem lehet semmi más fontosabb.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Egy népszerű bankrabló?

Film a Viszkisről

A Kontroll című sikeres film rendezője, Antal Nimród a legújabb eseménydús akciófilmjében Ambrus Attila egykori jégkorongozó, azaz a bankokat, postákat, utazási irodákat kiraboló Viszkis történetét dolgozza fel. Ambrus története megosztja a közvéleményt. Egyesek népi hősnek, korunk Rózsa Sándorának tartják, mások pedig háborognak, hogy egy bűnözőből hőst kreálnak, szimpatikusnak mutatják be, és még filmet is készítenek róla.

Huszonhét alkalommal ürítette ki 1993 és 1999 között – a nem túl népszerű – bankok trezorjait Ambrus Attila, és éveken át orránál fogva vezette a rendőrséget. A Viszkis ragadványnevet azért kapta, mert minden rablás előtt felhajtott egy pohár whiskyt. Elfogása után beismerte azokat a rablásait is, amelyekre nem volt bizonyítékuk a nyomozóknak. Tizenhét év fegyházbüntetésre ítélték, jó magaviselete miatt

tizenkettőt ült le. Ez idő alatt leérettsgizett, kitanulta a kerámiakészítést, és lediplomázott kommunikációból.

A film bemutatója óta alig győzi az interjúkat. Gyakran szembesítik őt a „bűnöző vagy hős?” kérdéssel. Ő minden alkalommal elismeri, hogy büntetést követett el, és leülte a megérdemelt büntetését. Ugyanakkor megjegyzi: népszerűsége részben annak is köszönhető, hogy az elmúlt huszonhét évben a politikusainknak egy része megkérdőjelezhető módon jutott vagyonhoz – büntetlenül. Talán ez az egyik oka annak, hogy a kilencvenes években sokan szurkoltak neki.

Kevés profi magyar akciófilmet láttam eddig. Antal Nimród mozija, A Visz-

kis szakmai szempontból meggyőző: látványos, fordulatos, izgalmas. A főszereplő gyermekkorát is bemutatja. Ambrus Attila a Hargita megyei Csíkszentlélek faluban született. Anyja másfél évesen elhagyta, tízéves koráig nagyanyja nevelte. Később javítóintézetben élt. A film egyik jelenetében a székelyföldi falu papja fülénél fogva kíséri haza a srácot a templomból, mert megint ellopott valamit.

A sanyarú gyermekkor nem igazolhatja a később elkövetett bűnöket – hiszen ilyen alapon ki kellene nyitni a börtönöket –, de érthetőbbé teszi a történeteket. Antal Nimród nem emel piederstálra senkit, de nem is ítélkezik. Elmesél egy különleges és tanulságos magyar történetet. Ambrus Attila a film bemutatóján azt nyilatkozta: legnagyobb tanulsága a történetének, hogy mélyről is fel lehet állni.

Igen, ezzel egyetértünk.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A Viszkis. Színes magyar akciófilm, 2017.
A főbb szerepekben: Szalay Bence, Móga Piroska, Schneider Zoltán. Rendező, forgatókönyvíró: Antal Nimród.

Kétkedni nem bűn

Bronx és a hatvanas évek a Belvárosi Színházban

Kétségbeesésről, kételyről, egyedül-létről halljuk az első pár mondatot az előadásban, majd kiderül, hogy mindezek egy pap gondolatai, amelyeket értően bele is fűz aznapi prédikációjába. A *Kétely* című színdarabban 1964-et írunk. A bronxi St. Nicholas Katolikus Iskola igazgatónöje, Aloysius nővér kemény kézzel és alapvető gyanakvással kezeli a gondjaira bízott gyerekeket. Mindenkiről mindent tud, mindenre odafigyel, szeretet még sincs ebben a figyelemben.

Ám az iskolába új tanító érkezik, Flynn atya, aki modern gondolkodást és a diákokra való személyes odafigyelést

hoz a szigorú intézménybe. Biztatja a gyerekeket, nyíltan beszél nekik vágyakról, bizalomról. Emberibb egyházat, haladást szeretne. Hamarosan összetűzésbe kerül azonban a vaskalapos, gyanakvó vezetés az újító tanítással. Ezt csak tetézi, hogy egy fiatal nővér elárulja: a férfi különös figyelmet tanúsít az egyik diák iránt. Az események itt váratlan fordulatot vesznek.

John Patrick Shanley Pulitzer- és Tony-díjas drámája csupán másfél órába sűrítve ad kiváló képet előítéletességéről, szigorról, ugyanakkor az azzal szemben megjelenő józanságról, nyitottságról, anyai szeretetről, emberi tiszteletről. A díjnyertes darab több mint ötszázszor ment a Broadwayn, filmváltozatában – melyet maga a szerző rendezett – Meryl Streep és Philip Seymour Hoffman játszotta a főszerepeket.

Most a Belvárosi Színház színpadán a szemellenzős Aloysius nővér szerepében Udvaros Dorottya remekel. Flynn atyát Fekete Ernő játssza visszafogott, mégis belül forrongó szenvedéllyel, Kéri Kitty az első színes bőrű diák édesanyját alakítja lendülettel teli őszinte szeretettel, míg a James nővért megformáló Simkó Katalin a naivitás, a diákok iránti szeretet, majd a meghasonlottság olyan arcait mutatja meg, amellyel szintén lenyűgöz.

Bár a történet a Kennedy-gyilkosság után játszódik, ma is kiválóan megmutatja, hogy kétkedni természetesen szabad, sőt a kétely nem csupán egyféle lehet, de van egy határ, meddig mehetünk el a mások iránti előítéleteket illetően. Izgalmasan felépített kamaradráma, elgondolkodtató, nem didaktikus csattanóval a végén.

■ KÉZDI BEÁTA

John Patrick Shanley: *Kétely*. *Belvárosi Színház. Szereplők: Udvaros Dorottya, Fekete Ernő, Kéri Kitty, Simkó Katalin. Rendező: Pelsőczy Réka.*

Egypercesek az énekeinkről

Kötetbe gyűjtve lapunk egyházzenei rovatának írásai

Éneklő egyház vagyunk. Attól távol állunk, hogy a mondat mögé felkiáltójelet tegyek, sőt talán ilyenkor talán inkább kérdőjelet használtam volna. Az idei év egyik nagy élménye számomra, hogy még ma Magyarországon is fogalmazhatunk kijelentő módban. Saját élményemet két ismerősöm erősítette meg. Örömmel és büszkeséggel számoltak be arról, hogy más felekezetekhez tartozók milyen megbecsüléssel – és talán némi irigykedéssel – fedezték fel: az evangélikus gyülekezet együtt énekel. Az Énekkincstár című kötet ezért nem csak szaktudósok lelkes, de annál kisebb csapatának a figyelmére tarthat igényt.

Azok, akik rendszeresen belülről hallják a mai evangélikus gyülekezet énekét, természetesen csak ritkán lehetnek maradéktalanul elégedettek. A gyülekezet sokszor csak maroknyi, fiatalokat és középkorúakat alig látni, a kántornak, ha van is, a lelkesedése tiszteletreméltóbb a tudásánál, az orgona talán már nem is működik. Mégsem szabad lebecsülnünk azt, amink van. Vasárnapról vasárnapra, ünnepről ünnepre, alkalomról alkalomra mégiscsak megszólalnak az énekeink – abban a világban, ahol zene helyett zeneiparról, közönség helyett fogyasztóról beszélnek, és a sok „zenétől”, amely körülvesz bennünket, elfelejtettünk énekelni. Bármilyen halk és fals is időnként gyülekezeti énekünk, amíg van, addig mi is létezzünk.

Segítheti-e az éneklésünket egy több mint ötszáz oldal terjedelmű kézikönyv? Nem lehet, hogy az éneklés is azon dolgok körébe tartozik világunkban, amelyeket csinálni kell, nem pedig írni-olvasni-beszélni róluk? Kétségtelen, hogy a gyakorlat mindennél fontosabb. Sokat segíthet azonban, ha tudjuk, mit és miért éneklünk. Az *Énekkincstár* ebben segít bennünket. A kötet terjedelme ne riasszon el senkit: enciklopédiát tartunk a kezünkben, egy-két oldalas, szakemberek által a nagyközönségnek szánt rövid írásokból áll a könyv.

A legnagyobb része 2006–2015 között jelent meg az *Evangelikus Élet Cantate* és *Énekkincstár* rovataiban. Az *Énekkincstár* „derekas része” a vasárnapi és heti énekeinket elemzi egy-két oldalas írásokban, az egyházi esztendőt követve. Egy rövidebb fejezet hasonló szerkezetben ismertet további énekeket. Ta-

lán a legnagyobb erényük ezeknek az írásoknak, hogy olyanok, mint legjobb énekeink: egyszerre szólnak a fejhez és a szívhez, az értelemhez és az érzelmehez. Megismerhetjük az adott ének zeneszerzőjét, szövegíróját, korát, stílusát, feldolgozásait, a vasárnap mondanivalójához csatlakozó teológiai és lelki üzenetét. Olyanok ezek az írások, mint Fülöp apostol volt egykor, aki az etióp kincstárnok mellé ülve elmagyarázta a próféta szavait; a mi szemünket, fülünket, lelkünket is megnyithatják ezek az írások énekeink jobb befogadására. Az ismertetőik léleknek szóló gondolatait erősítik fel az énekek szövegeiről elmélkedő rövid áhítatok – az egyházi gyakorlatunkból eddig jórészt hiányzó „Liedpredigt”, azaz énekek alapján született prédikációk műfaját megidézve.

Énekeskönyvünk és a *Gyülekezeti liturgikus könyv* nem az „égből szállt alá”. Az *Énekkincstár* első fejezete nagy vonalakban bemutatja, hogyan keletkeztek a ma használatban lévő énekeskönyvek, és mi miért található bennük az énekek mellett. A második fejezet történeti korszakok szerint ír énekeskönyveink énekeiről a reformációtól kezdve a 20. században keletkezett darabokig. Akik használják, tudják, hogy sem az énekeskönyv, sem a *Gyülekezeti liturgikus könyv* nem tökéletes – jó, hogy ezt az írások szerkesztői sem akarják titkolni. Nemcsak ebben a részről, hanem az egyes énekekről szóló írásokból is kiderül, hogy néhány ma használt énekünk indokolatlanul csonkított vagy romlott állapotban maradt meg. Jó elolvasni kimaradt strófákat, egykor elavultnak ítélt, de magával ragadó szövegváltozatokat.

Énekkincstár – Evangélikus énekeink kézikönyve. Szerkesztette Ecsedi Zsuzsa. Luther Kiadó, Budapest, 2017. Ára 4500 forint.

A könyv harmadik fejezete a legősibb és legfontosabb gyülekezeti énekekről, a zoltárokról szól. „Imádkozunk zoltárokkal” – olvashatjuk a fejezet címében egy mondatban összefoglalva, miért is olyan fontos rendszeresen élnünk zoltárainkkal.

Gondosan szerkesztett kötet dicséri Ecsedi Zsuzsa munkáját. Vele együtt harmincöt szerző vett részt az írások elkészítésében. Átgondoltak és jól követhetők a fejezetek, az írások legfontosabb keresztutalásait a szerkesztő minden esetben jelzi. A könyv végén énekezdet és énekszám szerinti mutató is segíti az eligazodást.

Nemcsak az a kérdés, mennyit és hogyan, hanem az is, hogy mit énekel egyházunk. Az *Énekkincstár* névmutatója szerint nagy baj nincsen: Luther és Bach neve fordul elő a leggyakrabban a kötetben.

■ KERTÉSZ BOTOND

Terelgető szeretettel

Mit írt Luther Ferenc pápának?

A „mi lett volna, ha” nézőpont általában hiábavaló gondolatgombolyagba tekeri bele az embert. Az életben kerülni is szoktam, ha tehetem, ezt a fordulatot. De amikor sci-fi olvasok, mégis belemegyek a játékba, mert úgy érzem, érdekes elgondolkodni, hogyan is alakulhatna, alakulhatott volna egy-egy esemény, ha a szereplők másképp, jobban, igazabban lettek volna jelen benne.

Azt hiszem, ez a szerepe a Luther Kiadó gondozásában megjelent kötetnek, Hermann-Joseph Frisch *Kedves Márton testvér! Kedves Ferenc testvér!* című könyvének is. Luther Márton és Ferenc pápa fiktív levelezése nemcsak a múlt tisztázására igyekszik, hanem a jelen lehetőségeit és a jövő céljait is bogozgatja.

A szerző katolikus pap, tehát tájékozott a római egyház hagyományai, jelképei tekintetében. Az ő felfogását olvasva itt-ott elfogadhatóvá válik egy-egy protestáns szemmel különös, érthetetlen és fölöslegesnek tűnő szertartás, szokás. Elkötelezettsége mély, szinte tapintható, de mivel

sikerül a szeretet hangján, valóban tisztelttel és testvérként szól, nézeteit önkéntelenül is ugyanazzal a jó hozzáállással fogadja az ember, amelyet tőle tapasztalt.

Nagy érdeme Frischnek, hogy mélyen ismeri, komolyan veszi és értően forgatja Luther szövegeit is. Nemcsak a vitairatok és a teológiai tanítások, hanem az asztali beszélgetések szintjéig a „kisujjában van” a reformátor élettörténetének és gondolatvilágának minden részlete. Márton testvér leveleiben a helyükön vannak a hangsúlyok, a reformátor „szabadon és kicsit pimaszul” fogalmaz, így hiteles és szerethető.

A reformátor és a pápa témái ugyan kicsit így is „teológusosak” lettek, vagyis az átlagember beszédétől picit szakmai irányba húznak. Természetesen – mivel fiktív levelezésről beszélünk – ők ketten „papíron” nem oldhatták meg az egyházak közötti szakadás problémáját, amiért az olvasó a kötet végén kicsit szomorú is. Ám egymás elfogadásával, a közös értékek és célok megfogalmazásával és különösen az

Hermann-Joseph Frisch: *Kedves Márton testvér! Kedves Ferenc testvér!* Levélváltás. Luther Kiadó, Budapest, 2017. Ára 1690 forint.

egymást szelíden formáló, terelgető szeretettel és elfogadással teli nyelvezet használatával mégis kialakul közöttük egy igazi testvéri kapcsolat. A „testvér” sajnos gyakran elcsépelet szó a keresztény közösségekben, de az ő esetükben valódi egy családba tartozást, egy testből és vérből valótságot fed, ami mindenképpen példa lehet előttünk az ökumenikus párbeszédben.

■ FÜLLER TÍMEA

Térkép útkeresőknek

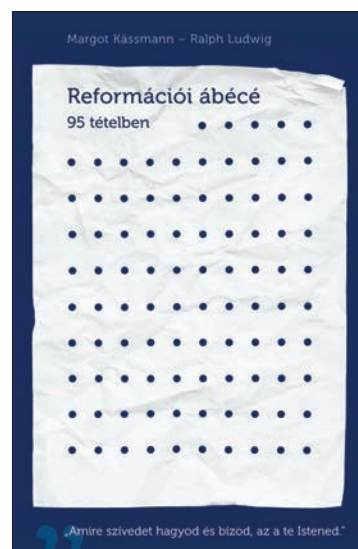
Ahogy a 2017-es ünnepi év megemlékezései, úgy a 95 „tételben” megjelent Reformációi ábécé is túlmutat Luther – történelmileg megkérdőjelezhető – tételszegező gesztusán. A német nyelven tavaly, magyarul – Szűcsné Pröhle Livia fordításában – idén a Luther Kiadó gondozásában napvilágot látott könyv figyelmünket a reformáció folytonosságára, folyamatosságára szegezi.

A reformáció teológiájának szívéét megcélzó – Luther után szabadon –, közérthetően fogalmazó „kis káté” kulcsfogalmakat és eseményeket szed pontokba, ugyanakkor fogalmakat, jelenségeket társít, reflektál, összeköt, összefüggéseket keres, aktualizál, nagyobb távlatokba helyez, adott esetben megkérdőjelez. Így jutunk el a wittenbergi vártemplom kapujától – sok méltatlanul elfeledett vértanútól és más, Isten ügyét munkáló történelmi alakon és gondolaton át – a mindig aktuális világvekérdésig.

Luther az Istentől kapott értelemnek és a hitből fakadó bátorságnak köszönhetően lett korszakalkotó gondolkodóvá. Ugyanakkor izig-vérig középkori ember volt. Ezt a kettősséget a kis kötet igen

jól érzékelteti, segítségével árnyaltabban láthatjuk Luther „forradalmának” elő-, illetve utóéletét, a reformátort (aki sosem nevezte így magát) és mögötte az embert. Az embert, aki évekig gyászolja kisleányát, aki testi nyavalyáktól, lelki kétségektől szenved, aki sokszor, de már bátran – Isten végtelen kegyelmének tudatában – téved. És az embert, aki a történelmi időktől függetlenül „kétvilágiságban” él – eszik, iszik, alszik, szeret, fél és remél.

„Mefeszített” állapotából csak egy kiút van: Krisztus, aki maga az Istenhez vezető út. A teljes ráhagyatkozás, az úton maradás, a hitben járás – és ebben forradalmi Luther – mindenkinek egyéni harc, saját lelkiismeretére bízott benső küzde-

Margot Käsmann – Ralph Ludwig: *Reformációi ábécé – 95 tételben.* Luther Kiadó, Budapest, 2017. Ára 1890 forint.

lem. A jó hír (örömhír) az, hogy a küzdelemben sosem vagyunk egyedül. És mindig kezdhethetjük elől az „ábécét”...

■ KINYIK ANITA

Ünnepi nyalánkságok

Egy pikáns ízű külföldi sütemény, egy klasszikus és látványos kuglóf, valamint egy minden szeretetvendégségen sikert arató máktora receptjét adjuk közre. Egyiket sem nehéz elkészíteni, de az eredmény garantált az ünnepekkor. Együttal biztatjuk olvasóinkat: osszák meg velünk akár karácsonyi, akár különleges nemzetiségi receptjeiket. Leveleiket a szerkesztőség posta- vagy e-mail-címére várjuk.

Svéd sáfrányos kalács Luca-napra

Luca napja Svédországban a fény ünnepe, ezzel kezdődik a karácsonyi időszak. Erre az alkalomra készítik el a svédek ezt a süteményt (*Saffransbullar*), amelynek gyönyörű színét a sáfrány adja, és ettől lesz igazán pikáns íze a nem túl édes kalácsnak.

Elkészítés

A langyos tejben keverjük el a sáfrányt, adjuk hozzá az olvasztott vajat és az élesztőt. Mérjük ki a lisztet, a sót és a cukrot, végül öntsük hozzá a tejes

keveréket és a joghurtot is. Addig dagasszuk, amíg a tészta elválk az edény falától. Kissé ragacos marad a textúrája, de pont ilyennek kell lennie. Ruhával letakarva kelesszük harminc percig. Borítsuk lisztezett felületre, és vágjuk négy részre a tésztát, majd azokat is hat-hat részre. A huszonnégy kis darabot formáljuk gombóccá. Sodorjunk belőlük húszcentis rudakat, majd ezeket mindkét oldalról tekerjük fel az ellentétes irányba. A két szélbe nyomjunk egy-egy szem mazsolát. Sütőpapíros tepsin a kész fonatokat kelesszük

Hozzávalók

50 dkg liszt
2,5 dkg élesztő
75 g olvasztott vaj
2,5 dl langyos tej
70 g cukor
csipet sáfrány
csipet só
150 g natúr joghurt
mazsola a díszítéshez
tojás a kenéshez

újabb harminc percig. Ezután egy felvert tojással kenjük le. Száznolcvan fokra előmelegített sütőben süssük húsz percig. Sütés után takarjuk le, és tálalás előtt pihentessük tíz percig.

Máktorta

A nyolc tojás sárgáját habosra keverjük a húsz deka porcukorral, és a masszába beleszórjuk a huszonöt deka darált mákot, majd jól eldolgozzuk. A nyolc tojás fehérjét habbá verjük, majd óvatosan beleforgatjuk a korábban elkészült masszába. A kapott krémet egy kiszírozott, kilisztezett tortaformába öntjük, és kétszáz fokon tűpróbák mellett körülbelül huszonöt perc alatt készre sütjük. A kihűlt tortát három részre vágthatjuk, és megtölthetjük bogyógyümölcs-lekvárral vagy mascarpone-s, tejfölös-citromos krémmel.

Hozzávalók

8 tojás
20 dkg porcukor
25 dkg darált mák
lekvár a töltelékhez

Almás-diós-csokis kuglóf

A tojásokat a cukorral és a margarinnal egy magas tálban habosra verjük. A kapott krémhez adagoljuk a lisztet és a sütőport. Ehhez a sűrű masszához adjuk a korábban már rumban megázta-

tott almadarabokat, ezután pedig az összetört dió- és csokoládédarabokat. Egy kivajazott és kilisztezett kuglófformába öntjük a sűrű tésztát, a tetejét elsimitjük. Előmelegített sütőben folyamatos

tűpróbákkal kétszáz fokon – amíg a kötőtűn nem marad nyers tészta – körülbelül hetvenöt percig sütjük. Ha kész, a sütőből kivéve öt percig hűlni hagyjuk, majd a formából egy tálra fordítjuk.

Hozzávalók

4 db tojás
3 tasak vaníliás cukor
17 dkg cukor
25 dkg Rama margarin
30 dkg liszt
1 evőkanál sütőpor
15 dkg dió apró darabokra törve
10 dkg étcsokoládé apró darabokra törve
3 evőkanál kakaó
2 evőkanál fahéj
50 dkg alma meghámozva, apró kockákra vágva
5-6 evőkanál rum vagy rumaroma

Első karácsonyfánk

Ezt a mesét nem én találtam ki nektek, hanem a nagyapám hagyta rám, s neki is a nagyapja mesélte – még abban az időben, amikor ő járta itt a poros földi utakat. Akkoriban még nem volt az ünnep ilyen fényes, csillogó és gazdag. A legtöbb házban az emberek a tél beálltával a nyárinál kevesebb tennivalónak, a nyugodtabb napoknak örültek leginkább. Meg annak, hogy a hamar estébe forduló napok végén az öregek meséit hallgathatták valami közös munka végzése közben. A lányok fontak vagy szőttek, a fiúk kukoricát morzsolnak, faragtak, a kicsik a csutkából tornyot építettek, vagy bubát készítettek maguknak, akit éppen úgy ringattak, ahogyan az édesanyjuktól látták. És a nagypapák, nagymamák meséltek felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt.

Nos, ebben a réges-régi időben még nagy ritkaság volt a karácsonyfa-állítás. Feldíszített fenyő a templomban volt, esetleg az iskolában, na meg a módosabb családoknál. Így aztán a gyerekek sokáig el tudtak gyönyörködni a gyertyafénybe burkolódzó, apróságokkal díszített, illatos fa láttán. A legtöbben csendben csodálták, de az én egyik kis rokonom, Imruska nem állhatta meg szó nélkül.

– Édesapám – sóhajtott –, annyit dolgoztunk idén! Szántottunk, vetettünk, kapáltunk, arattunk, címezgettünk, egyeltünk, felsorolni se győzőm. Mi miért nem kaphatunk egy olyan szép karácsonyfát,

mint a doktor úrék kisfiának van? Azt mondja, még angyalhaj is lesz rajta. Még aranydió is, meg karácsonyi alma. Nem igazság ez, hiszen ő csak egymaga nézi, mi meg heten örülnénk neki.

Elgondolkodott erre az édesapja. Panaszkodni sem akart, becsapni se szeretne volna a gyereket. Vakarta a fejét, aztán sóhajtott egy mélyet. Még éppen három nap volt szentestéig. Mi legyen? Kavartak benne az érvek egymással vetekedve. Végül azt mondta:

– Legyen, no! Eljössz-e holnap velem az erdőbe akkor, hogy hozzunk?

A gyerek megszeppent.

– Nem hozhatunk mi az erdőből, édesapám, hisz nem a miénk az! Megfognának, tolvajnak kiáltanának bennünket! Nem akarom én szégyenbe hozni a családot!

– Hisz én sem, fiam – mosolygott az öreg. – Hanem elmegyünk, fát vágunk az erdőszek, s estéig amit dolgozunk, azért csak ad valami kis fenyőt minékünk. Jó lesz-e így?

Bizony megörült Imruska. Repült az édesapja nyakába. Megölelte, s aztán amikor az édesanyja az ágyba küldte őket, egy szó nélkül ugrott be a testvérei mellé a nagy dunyha alá. Ott feküdtek mind a heten abban az egy ágyban: a három nagyobb fejtől, négy kicsi meg lábtól. Éjszaka melengették egymás lábcskait, és sose féltek a sötétben, olyan jó volt ott nekik.

Hanem amikor lefeküdtek a gyerekek, az édesanyjuk csak megemlítette, hogy ő bizony jobban örült volna, ha nem egy mihaszna fenyőért dolgozzák végig a másnapot, hiszen a pénznek is lenne helye, a tüzelő is ki tudja, kitart-e a tavaszig. De az édesapja megnyugtatta:

– Meglesz az is majd. Mindent a maga idejében. Az ünnepet még az Úriszten is megszentelte. Miért ne legyen egyszer különleges karácsonyunk nekünk is?

Aztán megölelte a feleségét, hogy a szavainak nyomatékot adjon, és aludni tértek ők is, hogy ne égessék hiába a drága petróleumot a lámpában.

Reggelre virradva aztán elindult a két „férfi” fenyőért. Imruska, aki a legidősebb fiú volt a családban, de azért még nem volt olyan nagy fiú, büszke volt, hogy már ilyen komolyan veszik. Örömeiben egész úton csacsogott. Be nem állt a szája. Csak mesélt és mesélt, hogy milyen szép is lesz az a karácsonyfa. S hogy mi minden lesz majd rajta. Az apja meg csak hallgatta nagyokat hümmögve.

Végre is elértek az erdőszházig. S hát jött is a pörge kalapos erdész, fogadta őket, és egyhamar rámutatott egy kupac tuskóra, amelyik csakugyan vágásra várt. Nekilátott az édesapja emberesen, s mellette dolgozott Imruska is erejéhez mértén. Először lelkesebben, aztán ahogy telt az idő, kicsit lankadt a nagy lendület, s csak nagy szuszogva, nyögve hordogatta inkább a fát az édesapja keze alá meg az

aprófát a fészerbe. Így telt el a nap reggeltől sötétedésig.

Akkor bekopogtak az ajtón, s az erdész lekezelt a férival is, meg a fiúval is, néhány halk mondat is elhangzott a felnőttek között. Egy kis pénz is csörent, ha nem is nagy hanggal, aztán a pörge kalapos erdész kilépett egy fűrésszel a ház elé, és a körül álló fenyők alsó ágai-ból levágott egy köteggel.

Indultak is haza, de Imruska igen csalódott volt.

- De hát nem kaptunk fenyőt! Én nem ilyenre gondoltam, hanem egy igazira. Egyáltalán mit csinálunk ezzel, édesapám? Még seprőnek se jó az ilyen!

De a papa csak mosolygott a bajusza alatt.

- Rendben van az, fiam. Ne türelmetlenkedj, és sose ítéld elhamarkodottan.

Majd meglátod, szentestére olyan lesz az, amilyennek lennie kell.

Imruska most már nem mert hangosan morgolódni, csak magában szusszantott bőszekeket. Egyrészt mert hideg volt, másrészt mert elég jól elfáradt aznap, s csak harmadrészt azért, mert hitte is, nem is, hogy lesz ebből a szúrós ágkupacból szentestére valami.

Másnap az édesanyjának segített Imruska a testvéreivel együtt. Diót pucoltak a tanító úréknak. Az egyik fiú rávágott a kalapáccsal, a többiek leszedegették róla a héjat. A dióhéj igen jól égett a kályhában, és a meleg nagyon jólesett most a kinti hidegben töltött előző nap után. Meg egy kicsit a karjai is fájtak a fiúcskának, így külön öröm volt, hogy a kisebbek olyan igyekezettel kapkodták el a kezéből a kalapácsot.

Karácsony szent estéjének délelőttjén édesanya süttött, a lányok felsepertek, megterítették fehér abrosszal az asztalon, a fiúk az állatok körül segédkeztek, hogy mire jön az este, mindennel elkészüljenek. Vízet is melegítettek a spartherten, s megfürödtek aznap délután. A mosóedzésában gőzölgött a víz, siklott a szappan. Előbb a kicsik, aztán a nagyobbak mártóztak meg, végül a szüelikek is. S mind felöltöztek ünneplőruhába. Felvették a nagykabátot, csizmát, kesztyűt húztak, s mentek az istentiszteletra a templomba. Mire hazajöttek, ott volt a két nagyanyó, a dédike és a nagyapó is.

Akkor édesanya meggyújtotta a gertyát, édesapa pedig behozta a fenyőt. Bizony, igencsak ingatag jószág volt az. Ágasbogas, bozontos, az alján látszott, hogy szőlőkötöző madzaggal van összeigazgatva, de a tartóban szépen, hetykén állt.

- Miért csak ilyen kicsi ez a karácsonyfa, édesapám? - kérdezte Imruska, és a többi gyerek is mind tátott szájjal várta a választ.

- Mert a mi Urunk, Jézus is fiatalon adta az életét érettünk, gyermekeim - mondta meghatottan az apa.

- S miért áll ilyen ágacskákból, nem törzsből meg ágakból, mint a rendes fák?

- Azért, hogy megtanuljátok: együtt, ha így összefogtok, mint ezek az ágak, sokkal többet értek - válaszolt most nagyapó.

- És itt vannak az aranydiók is - nyúlt a fiókba édesanya, és felakasztott az ágyra néhány szép barna diót.

- De mitől arany? - kérdezték a gyerekek.

- Attól, hogy szeretettel adták nektek - felelte anya.

- És itt a karácsonyi piros alma - vette elő a kosarából a nagymama a kertjében termett, fényesre súrolt gyümölcsöt.

- De mitől karácsonyi? - kérdezték a gyerekek.

- Attól, hogy Jézus Urunk születése napján így együtt hálás szívvel ehetjük meg. Meglátjátok, hogy csupa ünnepíze is van ettől a nagy megtiszteltetéstől - mosolygott a másik nagymama.

- És hol az angyalhaj? - kérdezte a legkisebb szöszeke lány.

- Nahát! Ezt sem látjátok? - kacagott a dédike. - Hiszen éppen itt van a kezemben!

És végigsimította a kislány aranyos fürtjeit.

■ FÜLLER TÍMEA

Štedrý Večer

Rímskym 1: 1–7.

Mnohé prípravy na vianočné sviatky spôsobuje aj ľudská túžba zažiť počas niekoľkých dní Vianoc niečo iné. Počúť iné slová na iné témy, iné melódie, iné piesne ako počas ostatných dní roka. Túžime aj vidieť lepší svet, lepších ľudí okolo nás. Túžime zažiť pokoj a radosť vo svojom srdci i vo svojej rodine. S podobnými očakávaniami možno vždy znovu vstupujeme do sviatočných dní, hoci vieme, že sa znovu nevyhneme sklamaniu z toho, že človek sa z lepšeniu nezmení len tak z jedného dňa na druhý. – Ako teda správne sláviť Vianoce? Tak, že sa otvoríme novému slovu a novému svetlu. Apoštol Pavel nám toto Slovo a Svetlo života predstavuje hneď v prvých slovách Listu Rímskym. Z týchto slov priam vanie Božie sláva, dôležitosť udalosti, jej prevratný význam v histórii, v dejinách ľudstva i jej vysoká aktuálnosť. Sú to slová, ktoré hovoria o Ježišovi Kristovi, našom Pánovi, od ktorého sme prijali milosť a apoštolstvo. Apoštol Pavel spomína milosť Pána Ježiša Krista. Nie je to len náhodná zmienka, pretože milosť je základom kresťanstva. Pán Ježiš prišiel na tento svet z lásky k nám. Z lásky k nám sa stal naším bratom, človekom. vzdal sa Božej dodnosti, vzal na seba naše hriechy, trpel a umrel na kríži. Seba obetoval za nás, a tak nás vyslobodil z otroctva hriechov, diabla i smrti, bol vzkriesený, je živý a mocný. V milosti Pána Ježiša Krista je naša záchrana. Skrze Jeho milosť sú nám odpustené naše hriechy. Toto všetko má obrovský význam pre náš život v tejto časnosti, ale aj pre večný život, v Božom kráľovstve. Je potrebné, aby sme túto milosť Pána Ježiša Krista prijali a denne sa nechali viesť Ježišom. A je naším poslaním a úlohou, aby sme si to všetko nenechávali len pre seba, ale aby sme boli apoštolmi, teda poslami Božej lásky a milosti, aby ich zvestovali slovami i

Stranu zostavila:
HILDA GULÁČIOVÁ-FABULOVÁ

svojím konaním aj dnes, tam, kde sme alebo budeme v spoločenstve bratov a sestier v Kristovi, vo svojich rodinách. – Sme milovaní Pánom Bohom! Uvedomovať si to, prijať túto skutočnosť a žiť ňou, znamená prijať do srdca Boží pokoj. Milosť a Boží pokoj i radosť v srdci je prichystaná nielen počas Vianoc, ale každý deň pre nás všetkých. Aj pre osamelých, či trpiacich, pretože Pánom Bohom milovaný človek nikdy nie je sám! Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista!

■ MGR. DR. MILOŠ KLÁTIK,
generálny biskup ECAV na Slovensku

1. Slávnosť vianočná Narodenia Krista

„To Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu.“

(Ján 1,14)

Ján 3,31–36.

Ježiš-Syn Boží. Na našej planéte sa už narodilo nespočetne veľa detí, z ktorých vyrástli mnohé významné osobnosti. Zapisali sa do ľudských dejín, či už ako veľkí vodcovia, vládari, učenci, vzdelanci, alebo ako bojovníci. No na ich slová a činy sa po čase zabudlo. Na našej zemi sa však narodilo dieťa, ktoré sa zapísalo nielen do svetových dejín, ale aj do ľudských srdiec. Prišlo zhora – z neba vydať svedectvo o tom, čo videlo a počulo, nám, ľudom

na Zemi. Bol to Boží Syn-Pán Ježiš Kristus. On je svedkom v tom najvyššom a najčistejšom zmysle, svedok verný a pravý. (Zj 3,14) Svedčí o tom najväčšom, čo existuje – o Božej pravde – a svedčí verne a jasne. Len On sám splňa podmienky pravého svedka, sám totiž videl a počul. Vo svete vzniká ešte aj dnes nepochopiteľná situácia. Mnoho ľudí aj dnes počuje evanjelium Pána Ježiša, a napriek tomu zostávajú voči tejto radostnej zvesti chladní a bez záujmu. Dobré je však, že aj napriek takémuto veľkému ľudskému chladu, priam mrazu v srdciach sa nájdu aj takí, ktorí evanjelium prijímajú a veria

v Pána Ježiša Krista. Tým, že vierou počujeme Pána Ježiša, nie je Pán Boh odsudnutý nabok. Je poctený a uznávaný ako verný a pravý. Tu nám je dané nazrieť do tajomstva Svätej Trojice, kde vládne výhradne čistá láska. A láska dáva, obohacuje milovaného, má radosť, ak vidí, že milovaný je plnou mierou obdivovaný a uznávaný. Pán Boh nedal do rúk Kristovi len niečo, ale dal Mu všetko. Ak v Pánovi Ježišovi nachádzame všetko, zodpovedá to božej vôli a oslavuje Jeho vlastné konanie. A práve preto náš postoj voči Pánovi Ježišovi rozhoduje o našom živote. Kto verí v Syna, má večný život. Každý úprimne veriaci kresťan v Božieho Syna má už prisľúbený večný život. Nemusí mať vôbec strach, pochybnosti, či je to pravda, lebo z toho, čo zaslúbil Pán Boh, sa už mnohé splnilo a ešte sa aj splní.

■ MGR. MILAN KRIVDA,
biskup Západného dištriktu ECAV na Slovensku

Príbeh lásky

Kde bolo, tam bolo... Pred dlhou, dlhou dobou existoval ostrov, na ktorom žili všetky pocity človeka: dobrá nálada, smútok, múdrosť... a okrem ostatných rôznych pocitov aj láska.

Jedného dňa sa pocity dozvedeli, že ostrov sa potopí. Každý si teda pripravil svoju loď a chystal sa odplávať z ostrova. Len láska chcela čakať do poslednej chvíle. Ešte než sa ostrov potopil, prosila láska pomoc.

Na luxusnej lodi plávalo okolo lásky bohatstvo. Opýtala sa: „Bohatstvo, môžeš ma zobrať so sebou?“ „Nie, nemôžem. Mám na svojej lodi veľa zlata a striebra. Tu pre teba nie je miesto.“ Tak sa láska opýtala Pýchy, ktorá plávala okolo na prenádhernej lodi. „Pýcha, môžeš ma vziať so sebou?“ „Ja ťa, láska, nemôžem zobrať...“ – odpovedala pýcha, „tu je všetko perfektné. Mohla by si poškodiť moju loď.“ – Láska sa teda popýtala smútku, ktorý plával okolo: „Smútok, prosím ťa, vezmi ma so sebou.“ – „Ach, láska“ – povedal smútok – „ja som taký smutný, že musím zostať sám.“ – Dobrá nálada preplávala okolo lásky, ale bola taká spokojná, že ani nepočula, že na ňu láska volá. – Zrazu nejaký hlas povedal: „Pod, láska,

ja ťa zoberiem.“ Bol to nejaký starec, kto prehovoril. Láska bola vďačná a šťastná, že sa zabudla opýtať na starovo meno. Keď doplávali na pevninu, starec odišiel. Láska si uvedomila, že mu je veľa dlžná a opýtala sa múdrosti: „Múdrosť, môžeš mi povedať, kto mi pomohol?“ – „To bol čas“ odpovedala múdrosť. – „Čas?“ opýtala sa láska, „prečo mi pomohol čas?“ – A múdrosť odpovedala: „Pretože len čas vie, aká dôležitá je v živote láska.“ ■

Vianočné tajomstvo

*V izbe vonia zelený strom,
ozdobený zlatom, stiebrcom.
Kde sa tu vzal, neviete?
Sviečkami ožiarený,
radosťou nám život mení.
Hned je krajšie na svete!
Priniesli ho vraj anjeli,
hviezdami ho vyzdobili.
Na slávu Koho je ten div?
Ten stromček tajomstvo hlása,
že ľuďom prichádza spása:
Boží Syn sa narodil!*

Vianočné hviezdy

*Do vianočnej noci tmavej
jasná hviezda zažiarí.
Zajagá a v plnej sláve,
hoc v slzičke na tvári
Zvestuje nebeským družkám
i hviezdíčkam snehovým,
že v Betleheme Pán Boh sám
dnes celý svet osloví.
Hviezdíčky šepcú v nočnú tíš
a ich trblietavé hlásky
nám oznamujú, že Ježiš
narodil sa z Božej lásky.*

DANIELA HORÁNKOVÁ

Vianočné mozaiky

„V Tvojom svetle svetlo vidíme.“ (Z 63,10)

„Lud, ktorý chodí vo tme, uzrie veľké svetlo, nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo.“ (Iz 9,1)

Pred Vianocami sme boli na návšteve u známych. Prišla večerná hodina a ich malá dcérka sa ukladala spať. Tak sme sa podujali, že ju pôjdeme uložiť my. Miesto rozprávky sme jej rozprávali o Vianociach, že práve na Vianoce sme dostali ten najväčší vianočný darček-Ježiša.

Keď sa Ježiško narodil, boli pastieri osvietení slávou Pánovou. Na znak toho sa zapalujú na Vianoce sviečky a svetlá. Vianočné svetlo, – vysvetľovali sme – poukazuje na ozajstné svetlo Ježiška.

Ráno, keď sa zobudila, prišla do obývačky a ukázala na svietiaci vianočný stromček: „Aha, Ježiško!“ Prišla do kuchyne, a opäť ukázala na svietiacu dekoráciu v okne slovami: „Ježiško!“ V každej izbe, pri všetkých vianočných svetlách nachádzala Ježiška. Chvíľu sme uvažovali, či sme to neprehnali. Až vtedy sme si uvedomili: malé dievčatko nám pomohlo vidieť svetlo Božej lásky v Ježišovi Kristovi na každom mieste.

Prajem sebe i čitateľom, aby nás tieto Vianoce množstvo svetiel neoslepilo, ale pomohlo vidieť ten najväčší Dar, ktorý sme dostali. A nielen na Vianoce.

■ LUBOMÍR TURČAN,
riaditeľ vydavateľstva Transcius a. s.

Felhívás önkéntes katasztrófavédelmi képzésre

A protestáns Johannita Segítő Szolgálat ingyenes tanfolyamot indít 21 éves életkort betöltöttek számára. A 80 órás képzés során a hallgatók elsajátítják az árvíz károsultjainak komplex megsegítését; ennek elemei: a valós helyzet felmérése, mentális támasz nyújtása, konkrét humanitárius és újjáépítési program szervezése és lebonyolítása. **Jelentkezési határidő: december 31.** A jelentkezés módja: a katved@johannitak.hu e-mail-címre elküldött motivációs levél útján, amelyhez digitális fényképpel ellátott önéletrajzot szükséges csatolni. A jelentkezés feltételeiről, illetve további információkról Szabján Imre képzésvezetőnél, az imre.szabjan@johannitak.hu e-mail-címen lehet érdeklődni.

Tudatjuk testvéreinkkel – és minden hazavágyó lélekkel –, hogy a régebbi Keresztény Ifjúsági Egyesületnek és az Evangélikus Keresztény Ifjúsági Egyesületnek még a földön levő tagjainak alakult Ágoston Sándor Baráti Kör adása az *igazság-keresés* blogon keresztül vehető. Ez az adás a világhálóra kerül, és a föld bármely pontján, bármikor meghallgatható, illetve elolvasható. E-mail útján a hozzászólás lehetősége is megadatott, az Isten által munkált egyértelemre jutásunk céljából (Jn 17,21).

Pályázati felhívás temető üzemeltetésére. A Csömöri Evangélikus Egyházközség (2141 Csömör, Petőfi Sándor utca 26.; képviseli Johann Gyula lelkész) – a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény és az annak végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 01.) kormányrendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) alapján – pályázatot ír ki a tulajdonában és fenntartásában álló temető – kegyeleti közszolgáltatási szerződés útján történő – üzemeltetésére. A temető az 1413 hrsz.-ú (8466 m² területű), temető művelési ágban nyilvántartott ingatlan a 2141 Csömör, Emlékmű köz 1. szám alatt. A temető üzemeltetésére vonatkozó kegyeleti közszolgáltatási szerződés határozott időre, ötéves időtartamra, 2018. február 1. napjától 2023. január 31. napjáig jön létre. Kegyeleti közszolgáltatási szerződés csak azzal a gazdálkodó szervezettel köthető, amely a temetőkről és temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvényben és az annak végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 01.) kormányrendeletben meghatározott szakmai, pénzügyi és egyéb feltételeknek megfelel, és azokat a pályázat benyújtásával egyidejűleg hitelt érdemlően igazolja. A pályázat benyújtási határideje: 2018. január 10. A pályázat benyújtásának módja: postai úton a Csömöri Evangélikus Egyházközség címére, 2141 Csömör, Petőfi Sándor utca 26. szám alá. A pályázat érvényes, ha határidőben postai feladásra kerül. A postai feladással egyidejűleg a kiíró e-mailes értesítést kér a pályázat feladásáról a varhegyie@gmail.com e-mail-címre. További információ a 06-70/431-5883-as telefonszámon vagy e-maillen dr. Várhegyi Éva presbitertől kérhető. A pályázatokat a presbitérium a benyújtási határidő leteltét követő testületi ülésen bírálja el. Szerződéskötés legkésőbb 2018. január 30-ig. A pályázati feltételekről részletes információ a csomor.lutheran.hu oldalon olvasható.

A MI IMMUNRENDSZERÜNK MINDIG NYER

**2x20
CSEPP**

Béres Csepp. Magyarország első számú immunerősítője.*

*Forrás: IMS Health Magyarország OTC adatbázisa, OTC immunerősítők, 2016 teljes év és 2017 1-7 hó, több és árbeli értékesítés alapján. • Béres Csepp Extra leiszűleges oldatos cseppek. Vény nélküli kapható, roboráló gyógyszer. • Béres Gyógyszergyár Zrt. • Mikoviny u. 2-4., 1037 Budapest
www.beres.hu • BÉSET/SAITO/EE

Szent László-érem a püspöknek

A Szent László-év alkalmából Mikola István államtitkár nevében Tari Zsolt, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Vallásdiplomáciai Osztályának vezetője Szent László-érmet adott át Gáncs Péter evangélikus püspöknek november 30-án a Déli Egyházkerület Puskin utcai Püspöki Hivatalában. Az emlékérem – Madarassy István szobrászművész alkotása – a *Múltunk alapja, jövőnk oszlopa* címmel Szent László lovagkirály életművéről rendezett konferencia alkalmából készült.

■ KISS TAMÁS felvétele

Zárásként könyvnyitás

A reformációjubileumi év záróeseménye könyvbemutató volt Csömörön. Az emlékévként alkalmából a helyi önkormányzat kiadásában jelent meg a *Hit által, kegyelemből – Protestáns gyülekezetek Csömörön* című százoldalas kiadvány. Az érdeklődők december 1-jén lapozhattak bele először az evangélikus ifjúsági házban.

A szerkesztő, Boda Zsuzsa által bemutatott, fotókkal gazdagon illusztrált kiadványban a közel háromszáz éves múltra visszatekintő csömöri evangélikus, az idén megalakulásának nyolcvanadik évfordulóját ünneplő baptista és az utóbbi évtizedekben, de inkább években megerősödő és jelenleg templomot építő (!) református közösség történetéről, gyülekezeti alkalmairól található beszámoló. A zárófejezet a település ökumenikus alkalmait – köztük például a horgászversenyt vagy a szabadtéri tanévzáró istentiszteletet – veszi sorra. E fejezet előszavát Görbe József helyi római katolikus plébános, míg a bevezető tanulmányt dr. Korányi András egyháztörténész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorhelyettese írta.

■ E. É.

Advent gyönki édessége

Karácsonyi lapszámunk címlapfotóját köszönhetjük a gyönki Német Nemzetiségi Egyesületnek, amely – *Édes Gyönk* elnevezéssel – évről évre megszervezi az immár messzi távolból is érdeklődőket vonzó mézeskalács-kiállítását. Az evangélikus templom padsorai elé helyezett asztalokat ezúttal is változatos formában díszítik a többnyire családi kalákában készült „művességek”, merthogy e rendhagyó tárlat igényli is az Isten házának téli hűsét...

Az 1700-as évek elején főként protestáns svábokkal benépesített, jelenleg alig kétezres lélekszámú település kézműveshagyományának őrzői idén hatodik alkalommal tették közzemlére mézeskalács-készítő tudásukat advent első vasárnapján. Hogy azután a szomszédos református templom közösségének adventi szeretetvendégségén száznak is ingerévé váljanak a szemet három héten át gyönyörködtető édességek.

■ TPK

FOTÓ: KISS TAMÁS

8 éve a biztos kezdetért

Születésnap Görögszálláson

A Biztos Kezdet Gyerekház nyolcadik születésnapjára Görögszállásra voltak hivatalosak az Evangélikus Roma Szakkollégium hallgatói november utolsó napján. A Nyíregyházán tanítónak, szociálpedagógusnak, védőnőnek, diplomás ápolónak tanuló roma fiatalok énekkel, mesével, játékkal készültek a találkozásra.

A Nyírtelekhez tartozó Görögszállás roma családait a Filadelfia evangélikus gyülekezet szervezte közösséggé Györfi

Mihály lelkész irányításával. A hitre jutott testvérek megélhetését sokféle szociális szolgáltatás biztosításával segítik. Ezek sorában szinte elsőként szervezték meg a legkisebbek fejlesztését, szocializációját segítő gyerekházat, ahol a pár hónapos csecsemőtől ötéves korig foglalkoznak a legkisebbekkel és családjaikkal, főleg az édesanyjakkal. A létszám változó, de általában tíznél több kisgyermeket hordanak rendszeresen a gyerekházba.

A nyolc éve létrehozott intézményt most Malik Péter lelkész irányítja; a munkába besegítenek a Filadelfia szociális ellátórendszerének szakemberei is, de Mocsár Károly Vendelné személyében helyi roma munkatársa is van a gyermek gondozási, gyermeknevelési ismereteket is terjesztő, fejlesztő intézménynek.

A roma szakkollégisták rövid műsorral, közös játékkal igyekeztek meghódítani a görögszállási csöppségeket, majd angolórára siettek vissza az egyetemre.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET felvétele

BEMUTATKOZIK A CINKOTAI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Árpád-kori alapok fölött hangzik az ige

Cinkota templomát már 1074-ben említi a mogyoródi csatáról szóló tudósítás. Az Árpád-kori alapokra előbb egyhajós épületet húztak fel toronnyal. Az első evangélikusok a törökök kiűzése után érkeztek Felvidékről. A megnövekedett gyülekezet kereszthajóval toldotta meg az istenházát, amelyet 1776-ban szenteltek fel. 1891-ben került a helyére a Vastagh György által festett oltárkép, a szószék, a keresztelőkút, valamint a karzat, amelyre Országh Sándor épített orgonát. A legutóbbi átalakítás Trajtler Gábor keze munkáját dicséri, aki a gyülekezet segédlelkésze volt. Az orgonát az egyházközség kántoraként dr. Kinczler Zsuzsanna főiskolai docens szólaltatja meg. Pröhle Sándor lelkész adományozta a saját kezűleg faragott gyertyatartókat. A harangokat többször kellett pótolni, újraönteni. Jelenleg három harang hívja imádságra a híveket.

A régi ifjúsági ház felett eljárt az idő, így a modern parókia mellett új gyülekezeti ház is épült. 2009 óta szolgálja az egyházközség minden korcsoportját számtalan lehetőségével. Nagytermében istentiszteleteken kívül hangversenyek, előadások, konferenciák, szeretetvendégségek és más események zajlanak. Kistermében találtak otthonra a gyermekek, de itt tartja a közösség a biblia-

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

December 24-én, advent 4. vasárnapján 11 órától istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a cinkotai evangélikus templomból.

Igét hirdet Vető István lelkész.

órákat és a kreatív kör alkalmait is. A tőtérben található a fiatalok birodalma, a baba-mama szoba, illetve a vendégszoba.

A Cinkotai Evangélikus Egyházközséghez tartozik a mátyásföldi leányegyház is, amelynek szomorú sorsú templomát eredetileg Sándy Gyula műegyetem tanár tervezte, ez az épület azonban már nem áll; a mai templomnak csak a belső tere emlékeztet a neves építész által megálmodott szakrális épületre. Az árpádföldi szórvány a helyi református templomban hallgatja az igét.

Az istentiszteleteket Mátyásföldön délelőtt 9 órakor, Cinkotán fél 11-kor, Árpádföldön délután 3-kor tartják. Szívesen látogatott alkalom a karácsony éjjelére szervezett együttlét, valamint a húsvéthajnali istentisztelet. Óéveste emlékeznek meg az év folyamán megkeresztelt gyermekekről, az esztendőben konfirmáltakról, az ifjú házasokról, valamint az elhunyt testvérekről. A gyülekezet zenekarának, a Cizellának a szolgálata a nagyobb ünnepeken színesíti az istentisztelet liturgiáját.

Az egyházközség első anyakönyvét Apostoli András nyitotta meg 1725-ben. Neves cinkotai lelképásztorok voltak többek között: Wallaszky Pál irodalomtörténész, Joseffy Pál tiszolci püspök, Melna Mihály, a reformkor egyik hazafias érzelmű lelkésze, Petényi Salamon János ornitológus, Jezsovics Pál, a cinkotaiak jötevője, egy lelkészdinasztia alapítója, Blatniczky Pál teológiai tanár, illetve Blatniczky Jenő tanügyi esperes. Őt – Szalay Tamás szolgálata után – fia, Blatniczky János követte. ■

Megkondult a lélekharang

Pál apostol azt mondja, hogy Isten ígéje és az imádság szentel meg mindent. Így adták át a komáromi evangélikus közösség számára azt az új lélekharangot, amely létevel templommá emelte az imaházat az „örökkévaló” vasárnapon, amikor az eltávozottakról is megemlékeztek.

Az ácsi, bábolnai és komáromi közösség a november 26-i hálaadó istentiszteleten Szarka István esperes szavait hallgatta, aki a reformáció mának szóló üzenetét, a megújulás lényegét is megfogalmazta, és személyes gyermekkori harangozói szolgálatának élményébe is beavatta a híveket. Az alkalmon Veres József evangélikus lelkész mellett dr. Író Sándor szákszendi katolikus plébános is szólt a gyülekezethez; gesztusát a keresztények összetartozásának jelképeként élhette meg a hallgatóság.

Veres József helyi lelkész elmondta: az Örbottyánban öntött tizenkét kilogrammos kisharang a Gombos család műhelyében készült, a harangot tartó konzolt Székelyföld határából, Fogarásról hozta el a lelkész.

Az igehirdetés után – Molnár István egyházmegyei és Osgyán László egyházközségi felügyelő közreműködésével – a közgyűlés is hozzájárult a szenteléshez, majd megkondult a lélekharang: együtt „énekelt” a kórusral.

■ HAJNAL DÓRA

Parókusi vizsgát tettek

Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatala által meghirdetett 2017. évi parókusi alkalmassági vizsgálaton Czöndör István (képünkön balra), a Csövári Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze és Kulcsár Márton, a Lucfalvai Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze vett részt. A vizsgázók november 30-án a szóbeli meghallgatáson bizonyították, hogy önálló gyülekezeti szolgálat végzésére alkalmasak, így mostantól parókusi lelkészi szolgálatra megválaszthatók.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A vizsgabizottság először az október végi határidővel beadott írásbeli munkáikról beszélgetett a jelöltekkel. El kellett készíteniük gyülekezetük SWOT-analízisét – az angol betűszóval jelölt eljárás az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek feltárását jelenti –, egy vasárnap esti istentiszteleti és egy esküvői igehirdetés szövegét, egy konfirmációi óravázlatot és egy lelkészi munkaközösségi előadást a reformációi emlékv mottója („Isten kegyelméből szabadon szolgálni”) alapján.

Majd egy gyülekezet vezetéséhez szükséges teológiai tudásukat és gyakorlati alkalmasságukat is bizonyíthatták, a törvényben foglaltaknak megfelelően négyfős bizottságok előtt. Czöndör Istvánt Fabiny Tamás püspök, Mekis Ádám esperes, dr. Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes és Nemezc Pál egyházközségi másodfelügyelő, Kulcsár Márton pedig a püspök mellett Mekis Ádám esperes, Johann Gyula lelkész és Kovács István egyházközségi felügyelő vizsgáztatta.

A vizsgáztatás után az eredményhirdetésekor a püspök áldáskívánással nyújtotta át az okleveleket az immár parókusi lelkészsé válassztható szolgatársaknak.

■ BALICZA MÁTÉ

BEMUTATKOZIK A SZOLNOKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Isten hangot adott a néma köveknek

Karácsony ünnepének lényegét János evangélista tömören és röviden így fogalmazza meg: „Az Ige testté lett...” Vagyis amit Isten mond, az láthatóvá, kézzel foghatóvá vált.

A keresztyén gyülekezet egyetlen küldetése, hogy Isten szavát megtestesítse. Hirdesse és megjelenítse. Hallhatóvá, érthetővé és tapasztalhatóvá tegye. A gyülekezet dolga, hogy Isten szavát, álmait és gondolatait úgy közvetítse, hogy azzal az egész várost áthassa lelki, kulturális és szociális értelemben.

A szolnoki evangélikus gyülekezet is ezzel a küldetéstudattal indult szolgálatba mintegy kilencvenöt évvel ezelőtt. Csakhamar templomot is emelt, amelyvel ugyancsak ezt a hivatását akarta jelképesen kiabrázolni: egyedülálló módon a wittenbergi vártemplom mintájára tervezte meg templomát. Annak a templomnak a kicsinyített és egyszerűsített formáját építtette meg, amelynek kapujára Luther Márton kiszögezte az egyházat és a nyugati világot megújító 95 tételét.

A gyülekezet nem azonos a templomával. De a templom jelkép, amely láthatóvá teszi, megtestesíti a gyülekezet hitvallását, életképességét, küldetéstudatát.

A későbbiekben ez a templom hosszú évtizedeken át kétszeresen is néma volt. Egyrészt azért, mert nem sokkal az átadása után a háború és az azt követő időszak igyekezett elhallgattatni az Isten szeretetéről szóló üzenetet. Az éppen megszületett gyülekezet nem vehetett szabadon szolgálatát, nagyon megszenvedte az üldözések éveit. Másrészt azért volt néma a templom, mert bár nagy álmokkal és reményekkel indult útjára a közösség, arra már nem futotta, hogy harangot készíttessen. Néma bástyaként állt a torony, az égre mutatva.

Isten azonban úgy gondolta, hogy hangot ad a néma köveknek, és megszólal a városban az evangélikus gyülekezetten keresztül. Ebben eszköze volt a Kossuth rádió is azzal, hogy 2004-ben, böjt első vasárnapján innen közvetítette az istentiszteletet. Ugyanis ennek segítségével egy hívő testvér – dr. Burai

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

December 25-én, karácsony ünnepén 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a szolnoki evangélikus templomból. Igét hirdet Győri Péter Benjámín esperes.

Kovács Jánosné – meghallotta, hogy a gyülekezetnek nincsen harangja. Jelenősebb adományával elindította a gyűjtést, és a következő esztendőben meg is szólalt az új hangszer a toronyban.

Azóta sem hallgat el sem a templom, sem a gyülekezet. Naponta megszólal, jelen van a város életében. Jelenleg nemcsak azon dolgozik a közösség, hogy a templomot átalakítsa és bővítse, hanem azon is fáradozik, hogy ifjúsági házat hozzon létre a város legszelesebb nyilvánosságá számára, részt vegyen a város életének alakításában lelki, kulturális és szociális téren egyaránt, nemritkán újszerű, egyáltalán nem szokványos kezdeményezésekkel.

A közösség szeretettel látja a vendégeket. ■

Advent 4. vasárnapja - Lk 1,67-79

A felkelő fény

Útkészítés. Isten csodálatos tervezett: emberi formában köztünk fog élni, és mi úgy láthatjuk az ő dicsőségét, hogy mégis életben maradunk. A majdnem egy évig néma Zakariás ajka megnyílik, és áldja a könyörülő Isten irgalmát. Öregedő feleségével együtt óriási örömet éltek át: fiuk született! Isten őt szemelte ki arra a kiváltságos küldetésre, hogy a Magasságos prófétájaként lobogjon, mint világító fáklya, kereszteljen, bűnöket ostorozzon, és ráigazítsa lábunkat a békesség útjára.

Bűneink bocsánata által táru fel előttünk az a fény, amely Isten könyörülő irgalmát jelenti a mi életünkben is. A napfelkelte látványa keveseknek adatik meg, mert sokan átalusszák ezeket a perceket. Pedig csodálatos élmény látni a felkelő fényt, amikor az ég alja narancsvörös, rózsaszín, aranyárga vagy szürkés-vörös, attól függően, hogy milyen napra virradtunk. Mindenkét jobb kedvre derít a fény, eloszlatja a ködöt, a sötétséget, de még a félelmet is. Ez a fény az idő előrehaladtával egyre világosabb lesz. Isten üzen nekünk: Járjatok a világosságban! Figyeljétek azt, akit elküldtem, hogy útkészítő legyen, és járjatok annak világosságában, akinek az útját ő készíti elő! Keresztelő János felvillantotta Isten üzenetét: Jön a Szabadító! Meg kell térnetek! Ha meg akartok szabadulni ellenségeitektől, ha félelem nélkül akartok élni, íme, itt jön a fény a magasból!

Beteljesülés. Ezen a napon különösen is érezhetjük, hogy közel van a beteljesülés, hiszen a mai este már a szenteste: Jézus születését ünnepeljük. A fény nemcsak felvillan, hanem közöttünk is lakik. Be kell őt fogadnunk. Van, akit zavar a fény: a sötétség leple alatt tevékenykedő alattomos embereket, a zavarosban halászokat, a tévúton járókat, mert kiderülhetnek gonosz cselekedeteik. Keresztelő János ezeket kiváló érzéssel felismerte, és nem fékezte a nyelvét akkor sem, amikor a hatalmasokat leplezte le, és ezért börtönbe kellett mennie.

Hogyan szabadulhatunk meg a sötétség, a félelem és a halál árnyékától? Ez nagyon sok ember kérdése lehet ma

is. Hiszen nyomasztanak bennünket a háttáridők, sokasodnak az el nem végzett feladatok, követelmények. Családi gondjaink is félelemben tartanak bennünket. Milyen jó lenne megszabadulni a félelmeinktől! Zakariás éneke feltárja előttünk a szabadulás útját.

Isten üzenete így hangzik: Ne féljétek! Jön a Szabadító, a világ világossága! Nemcsak mindennapi gondjainkra ad megoldást, hanem elvezet az örök üdvösségre is. Istenünk könyörülő irgalma leveszi a vállunkról a terhet. Megbocsátattak bűneink. Isten szeretete a félelem ellenszere. A céltalan, sötétben bujkáló élet ellenszere pedig az Úrnak való szolgálat.

Mai következmény. Nem maradhatunk ki mi sem ebből a próféciából! Minden adandó alkalommal bizonyosságot kell tennünk arról, hogy mi Jézus Krisztus által megszabadított emberek vagyunk. Jézus a világ világossága, és aki őt követi, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága (Jn 8,12). Ugyancsak ő tanít erre: „Addig járjatok a világosságban, amíg nálatok van, hogy a sötétség hatalmába ne kerítsen titeket; mert aki a sötétségben jár, nem tudja, hová megy.” (Jn 12,35)

Mi tudjuk, hogy Jézus világossága megszűnteti a homályt, a sötétséget, ha nem takarjuk el arcunkat előle: sem akkor, amikor megszületik, sem akkor, amikor a kereszten értünk szenved. Ő azért jött, hogy helyreállítsa a rendet Isten és ember között, és valóban a békesség útjára igazítsa lábunkat. Sokszor úgy érezzük, nehéz megteremtünk ezt a békességet. Amihez kevés a mi erőnk, ott kell segítségül hívnunk az Urat, mert ő a mi békességünk.

■ KOSKAI ERZSÉBET

Imádkozunk! Szerető mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy a fény nemcsak az adventi gyertyákból árad felénk, hanem elküldted hozzánk a világ világosságát: Jézust. Kérünk, segíts bennünket, hogy mi magunk is a békesség fénysugari legyünk, és szolgálatunk, életünk minden cselekedete a te nagy neved dicsőségére legyen! Ámen.

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Istenünk! Ahogyan közeledik Jézus Krisztus Urunk születésének ünnepe, egyre hálásabb szívvel állunk meg előtted, amiért Fiadban békét és örömet ajándékozol nekünk. Olyan nagy szükségünk van erre, vágyakozunk a te tiszta jelenlétedre, amikor az életünk a karácsony előtti rohanásban egyre nyugtalanabb, hektikusabb. Urunk, kérünk, hogy a készülődésben a mi lábainkat is igazítsd a béke útjára, hogy az ünnep ne veszekedéssel és békétlenséggel teljen, hanem egymás iránti megbecsülésben és szeretetben.

Imádkozunk valódi örömért. Add, Istenünk, hogy meg tudjuk különböztetni a hamis, ideig-óráig tartó elégedettséget a valódi, szívből jövő örömtől, amelyet csak tőled kaphatunk. Kérünk, szabadíts fel, Urunk, a hétköznapi terhek nyomasztó súlya alól. Tudjuk, hogy Jézus Krisztusban valódi szabadságot ajándékozta nekünk.

Imádkozunk azokért, akik számára az ünnep nem a család és az otthon melegét jelenti, akik elvesztették hajlékukat, és az utcán fáznak. Imádkozunk a magányosokért, akiknek a szíve vágyakozik a szeretetre. Vigasztaló szeretettel legyél a gyászolókkal, a betegekkel, fényeddel mutass utat nekik a kétségbeesés sötét éjszakájában.

Imádkozunk a világunkért. Fáj, amikor az ünnepi várakozás mellett látjuk a kizsákmányolást, amely Földünkön uralkodik. Ezért téged kérünk, Istenünk, hogy békédet terjeszd ki a világra, és szolgálts igazságot azoknak is, akik a mi jólétünk miatt kell, hogy szenvedjenek. Adj bölcsességet a világ vezetőinek, hogy ne a saját érdekeiket nézzék, hanem az emberiség javát szolgálják.

Jézus Krisztusban az isteni öröm és béke lett valóságossá, ezért nekünk sincs más reményünk, csak benne bízunk egyedül. Az ő nevéért kérünk, Urunk, hallgass meg minket. Ámen.

Szenteste – Lk 18,17

Boldogok, akik belesnek a kulcslyukon

Nincs két egyforma gyerek, ezt minden legalább kétgyerekes szülő tudja. Nem lehet kimondani azt a mondatot, hogy a gyerekek ilyenek vagy olyanok. Bár szép lenne, ha igaz lenne, de a gyerekek sem mindig jóakaratók, nem mindig tiszták és ártatlanok, nem mindig olyanok, mint ahogy a felnőttek előszeretettel idealizálják őket. Nekünk sem kell hát aggódnunk, hogy nem mehetünk be az Isten országába, hacsak nem vagyunk tökéletesek – hiszen a gyerekek sem tökéletesek.

Nincs két gyerek, aki egyformán reagál ugyanarra az eseményre. Már ők is egyéniségek: az egyik jobban szeret egyedül lenni, a másik unatkozik társaság nélkül; az egyik inkább nyugodt, a másik mindenért sír; az egyik mindig talpra esik, a másiknak bérlete van a baleseti ügyeletre. Vannak gyerekek, akik előszeretettel gonoszkodnak egymással, vannak, akik élvezik a rombolást. Nem minden, amit a gyerekek csinálnak, ahogyan a gyerekek viselkednek, belépő az Isten országába.

Protestánsként egyébként is furcsa lenne az Istenhez tartozás feltételeként bármiféle cselekedetet megállapítani. Ha egyáltalán van ilyen, akkor az nem cselekedet, hanem egyfajta hozzáállás, lelki beállítottság, attitűd. Mert egy dolog mégiscsak van, amely hasonló minden kisgyermekben – legalábbis a keresztény kultúrkörben: a karácsonyi izgalom. Milyen lesz a karácsonyfa? Mit kapok ajándékba? És főleg: mikor lesz már végre karácsony? A kicsik számolják a napokat, izgatottak, az utolsó éjszakán már nagyon nehezen alszanak el a kíváncsiságtól.

Carl Larsson *Karácsonyeste* című festményén gyerekek állnak egy csukott ajtó előtt, és megpróbálnak belesni a kulcslyukon. Nincs nagyobb vágyuk abban a pillanatban, mint meglátni a varázslatot, amikor az angyalok elkészítik az ünnepet. Még nem találkoztam kisgyerekekkel, aki „túl akar lenni végre” a karácsonyon, aki a karácsonnyal kapcsolatban a „fölösleges felhajtás” szót használta volna, akinek az ünnepről a stressz jutott volna eszébe. A karácsonynak a gyerekek egyszerűen csak örülnek – egészen addig, amíg a felnőttek el nem rontják az örömeiket valamivel, legtöbbször családi háborúskodással, veszekedéssel.

A gyerekek élvezik a karácsonyt, és ehhez még csak az sem kell, hogy rengeteg nagyon értékes csomag legyen a fa alatt. Az ételkülönlegességek helyett is a megszokott egyszerűt kívánják legtöbbször. Az ünnep a fontos számukra, az együttlét, a pillanat különlegessége, a hangulat és az az érzés, hogy most minden kicsit más. Mintha megállna az idő. Persze az ajándékok is, de a gyerekek még nem méricskélnek a dolgok anyagi értékét.

Amikor Jézus Isten országáról mond történeteket, akkor pontosan erről mesél: hogy Isten országa ünnep, ahol mindenki együtt ül az asztalnál ünnepi ruhában. Hogy Isten országa valami olyan, aminek a megtalálása hasonló egy igen értékes

CARL LARSSON: KARÁCSONYESTE (1892)

kincs vagy gyöngy megtalálásához. Hogy Isten országát keresni és kutatni kell érdeklődéssel és kíváncsian.

Aki azt mondja, hogy őt már nem lehet meglepni semmivel, az magát zárja ki Isten országából. Aki szerint fölösleges felhajtás és stressz minden, aminek nincs mérhető haszna, az magát zárja ki Isten országából. Aki az életet ajándékok jól kiszámított és könyvelendő csereberéjének tartja, az magát zárja ki Isten országából. Aki képtelen félretenni a munkát és egyszerűen csak élvezni a különleges pillanatokot, az magát zárja ki Isten országából.

Isten országa nem kötelező letudnivaló, Isten senkire sem erőlteti rá, hogy vele találkozzon, és közös asztalhoz üljön. Épp ezért az egyetlen feltétele annak, hogy megtörténhessen a találkozás: a kíváncsiság, a vágy a részünkről. Boldogok, akik belesnek a kulcslyukon.

■ DÁVID ADÉL

Imádkozzunk! *Istenem, kérlek, ajándékozz meg az ünnep örömeivel, a rád való kíváncsisággal, a jelen pillanat luxusával. Ajándékozz meg a karácsonnyal! Ámen.*

Karácsony ünnepe – Zsolt 111,1-10

Zsoltáros karácsony

Karácsonyi ajándék. Mögöttünk a szenteste, a gyertyagyújtás és igen, az ajándékozás. Merthogy nincs karácsony ajándékok nélkül. A legtöbb embernek nem kis fejtörést, utánajárást és pénztárca-megterhelést jelent, hogy szeretteinek, ismerőseinek megfelelő ajándékot adjon. És minden jó szándék ellenére is előfordul, hogy csalódást okoz egy-egy ajándék. Az ünnepek után a boltokban megkezdődik az ajándékok becserélése.

Csalódást okozhat a mai ünnep igehirdetési alapigéje is. Ugyanis ez a zsoltárrészlet az első benyomás alapján egyáltalán nem tűnik karácsonyinak. De ha figyelmesebben olvassuk, mégis felfe-

neink bocsánatát, az életet, az üdvösséget, Jézus Krisztust. Pál apostol a *Római levélben* ezt írja: „...hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent?” (8,32) Isten minden ajándéka Krisztusban lett a miénk, és Isten minden ajándékát Krisztus hozza el számunkra.

A zsoltáriró Isten ajándékainak örül, mi viszont az ajándékozónak. Ezért számunkra karácsony annak az ünnepe, hogy Isten Jézusban megajándékozott önmagával, és vele együtt nekünk adta szeretetét, bűneink bocsánatát, az élet teljességét. Felismerjük-e, elfogadjuk-e Istennek ezt az ajándékát? Örülünk-e neki? Hálát adunk-e érte teljes szívből?

Ez veszi el karácsonyi örömmünket is. Ezért nem tudunk igazán örülni a szeretteinktől kapott ajándékoknak. Leginkább pedig ezért nem tudunk örülni és szívből hálát adni Istennek a legnagyobb karácsonyi ajándékért, Jézus Krisztusért. Mert úgy gondolkodunk, hogy nekünk Istentől is minden jó „jár”.

Ha látnánk magunkat, ha a zsoltáriróhoz hasonlóan felismernénk, mennyire nem természetes, mennyire nem jár nekünk, hogy Isten minket, bűneinkkel, szeretetlenségünkkel, iránta való tiszteltlenségünkkel megterhelte embereket mégis megajándékoz szeretetével, akkor rádöbbenénk, hogy ez nekünk nem jár, ez valami extra! Ha feladjuk a VIP-tudatunkat, akkor mindenért, amit így kapunk, elkezdünk hálát adni, köszönetet mondani, és akkor fogjuk észrevenni, milyen nagy és kegyelmes az Isten, és milyen sokat kapunk tőle.

Luther Márton így ír a 111. zsoltár magyarázatában: Isten Jézus Krisztusban adott kimondhatatlan ajándékát dicsérnünk, prédikálnunk, érte hálát adnunk kell: tudniillik azt, hogy minket, bűneinkben elveszett, a halál rabságában és az ördög fogságában lévő embereket Jézus az ő vérével megmentett, és Istenhez vezetett.

Az éli át hálásan karácsony ünnepét, aki őszintén felismeri, hogy neki nem „jár” Isten ajándéka, nem „jár” Isten szeretete, Isten mégis megajándékozta őt a legnagyobbval: Jézus Krisztussal. Aki így látja a karácsonyt, az valóban teljes szívből tud hálát adni, és tudja dicsérni őt. Karácsonyi ünnepünk így lesz több tradicionál, így telik meg lelki tartalommal és igazi örömmel.

■ BALICZA IVÁN

dezhetünk benne kapcsolódási pontokat. Mert ez is ajándékról szól. Isten nagy tettei, kegyelme és irgalma, megváltása és örök szövetsége olyan ajándékok az ember számára, amelyeket a karácsony, Jézus Krisztus születése hozott el nekünk.

A zsoltáriró Isten népe történelmének és saját életének az eseményeiben látta meg a kegyelmes Isten ajándékait. Mi, az *Újszövetség* népe az ajándékozót is látjuk. Azt, akiben Isten megvalósította és nekünk ajándékozta irgalmát, bű-

Karácsonyi hála. A hála igen fontos dolog lelki fejlődésünk szempontjából. Mi, emberek alapvetően nem vagyunk hálás lények. Kimondottan hálátlan fajta vagyunk. Mi gátolja a hálát? Az a VIP-tudat, hogy „a világ körülöttem forog, nekem minden jó jár”, hogy „nagyon fontos személy” (ezt jelenti a VIP angol betűszó) vagyok. A reklámok is erre építenek: „Mert megérdemlem” – sulykolják. De ha nekem az élettől minden jó „jár”, akkor hogyan tudnék hálás lenni bármiért is?

Imádkozzunk! *Hálát adok neked, Istenem, a karácsonyért. Legnagyobb ajándékodért, egyszülött Fiadért. Hiszem, hogy őt adtad, hogy engem, aki bűneim miatt semmit nem érdemlek tőled, kegyelmedből élete feláldozásával megmentsen az ítéllettől. Mert úgy szerettél engem, hogy egyszülött Fiadat adtad, hogy ha hiszek öbenn, el ne vesszek, hanem örök életem legyen. Ámen.*

Karácsony 2. napja (István vértanú ünnepe)

- Ézs 60,19-22

Amikor minden a helyére kerül

FOTO: ML HARRIS

Játék a szavakkal. Csodálatos a magyar nyelv! A szórendet a mondat értelme határozza meg. Ha a szakasz kezdőmondatában – „Nem a nap lesz többé napvilágod, és nem a hold fénye világít neked...” – így változtatnánk meg a szórendet: a nap nem lesz többé napvilágod, a hold fénye nem világít többé neked, akkor egész mást kapnánk. Sokkal szomorúbbat, sötétebbet. Hiszen napfényre szükség van, mert meleget ad, azáltal nő a termés. És a hold fényére is szükség van: utat mutat éjjeli vándoroknak, fogyása és növekedése adja meg életünk és ünnepeink ritmusát. Szörnyű lenne, ha többé nem világítanak!

Idegen földön a nap alatt. Szerencsére igénk nem azt mondja, hogy többé nem világítanak, hanem azt, hogy nem ők lesznek, akik világítanak. Felőlük érkezik a fény, de nem belőlük fakad.

A nép, amely ezeket az ígéket olvasta, hallotta, idegen földön, Babilonban élt száműzetésben. Olyan földön, ahol az égitestek istenségnek számíttak. Ahol Samas, a napisten és Szín, a holdisten uralkodik. Ők adják a fényt a földnek. Ebben a kulturális közegben, ahol mindenki istenségekben és azok mítoszaiban gondolko-

dott, nehéz volt megőrizni a tudást, hogy valójában *egyvalaki* van odafönt, aki nem azonos sem a nappal, sem a holddal, sem a csillagokkal, sem a földdel, de mindet ő teremtette.

A napot és a holdat imádni egyben azt jelenti, hogy azt, aki társam a teremtésben, magam fölé emelem, vagy engedem, hogy föléem kerekedjen: úrrá lesz az embertárs, úrrá a természeti jelenségek. És ez volt az „elvárás” a babiloni zsidósággal szemben.

Ha túl nagy a külső nyomás, a lélek egy idő után hozzáidomul a külső elváráshoz. De ezzel elveszíti önmagát is. Ha körülöttük mindenki a látható naphoz és holdhoz imádkozik, nem kellene az ott élő zsidóságnak is így tennie, igazodnia? De ha igazodik, vajon mit áldoz föl? Talán saját létét? Lehet-e élni úgy, hogy nem hódolunk be? És lehet-e élni úgy, hogy behódolunk?

Az igazi világosság. A próféta az előző kérdéssel vívódókhöz szól: ne féljete, nem kell igazodnotok! Nem a nap és a hold lesz a világosságotok, hanem az, aki a napot és holdat teremtette, aki hazát adott ősiteknek, és aki egyszer visszavisz benneteket arra a földre. Amikor minden visszatér eredeti rendeltetésére.

Jézus születése teremt hasonló harmóniát: Isten lép be közénk. Ő lesz a fény, ő lesz, aki helyreállítja a rendet. Karácsonyunk ugyanis ennek a helyreállításnak az időszaka. Isten megmutatja magát, és kiderül, hogy ami vagy aki eddig a helyére akart lépni, az valójában csak mellettünk áll, nem fölöttünk. Fölöttünk csak az áll, aki a nappal és a holddal együtt bennünket is megteremtett. A betlehemi jászol mellett sokan voltak. Máté szerint a csillag és a napkeleti bölcsek, Lukács szerint angyalok és pásztorok. Égi és földi hatalmak, a társadalom krémje és alja, de a középpontban, a fény forrásában az emberré lett Isten volt, és ezáltal állt helyre a rend.

Úrból társ. A nagy egyházi ünnepek azért kétnaposak, hogy az első napon arra csodálkozhassunk rá, amit Isten tett velünk, a másodikon pedig elgondolkozhassunk azon, hogy ez milyen hatással van az életünkre. Ézsaiás a normális rend helyreállításával biztat bennünket.

A tény, hogy minden, ami istennek látzott, vagy istennek akarja magát mutatni, megszűnik az lenni, nem azt jelenti, hogy semmissé válik, sőt! Valami más, valami sokkal fontosabb lesz: fékezhetetlen erjedő istenségből társunk a teremtésben. Assisi Ferenc szavával a nap fivérére és a hold nővérré válik. Isten ajándékai – az élet, az embertársak, a természet – nem szűnnek meg, éppen ellenkezőleg, új értelmet nyernek, megkapják igazi helyüket a teremtésben. Ajándékok lesznek, és nem ajándékhozók. Értük lehetünk hálások, és nem nekik kell hálásnak lenni. Jézus eljövele nem kiszakít bennünket a világból, hanem elhelyez benne bennünket. Otthon lehetünk benne, hiszen már nem kell félnünk a teremtett világtól: nem zsarnokunk, hanem társunk a teremtésben.

■ HEGEDŰS ATTILA

Imádkozzunk! *Urunk, köszönjük, hogy nem hagysz bennünket félelemben és bizonytalanságban, hanem megmutatod mindennek a valós helyét és értékét azáltal, hogy Krisztust nekünk adtad, és középpontba állítottad. Add, hogy hálások tudjunk ezért lenni, és hálások lehessünk az egész teremtett világért is. Ámen.*

Kedves Olvasóink! Az Evangélikus Élet szerkesztősége december 18. és 2018. január 1. között zárva tart. Nyitás január 2-án. Az *Evangélikus Élet* ez évi utolsó lapszáma december 31-i dátummal, a 2018. évi első szám január 14-i dátummal jelenik meg. Ára változatlanul 600 forint.

Téli leállítás az országos irodában. Tájékoztatjuk kedves Testvéreinket és tisztelt Partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának (1085 Budapest, Üllői út 24.) szokásos téli leállítására 2017. december 27. (szerda) és 2018. január 5. (péntek) között kerül sor. Az iroda ez alatt a két hét alatt zárva tart, az ügyintézés szünetel. Az első munkanap 2018. január 8., hétfő.

KRÁMER GYÖRGY országos irodai igazgató

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.) a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A december 17-i előadás témája: *Az ökumenikus iskola vezetési elveiről*. Előadó: Csere István igazgató. A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorás) istentisztelet igéje: „Az Úr közel.” (Fil 4,4–7) Igehirdető: dr. Zsigmond Árpád evangélikus lelkész. Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és érdeklődő barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Telefon: 06-1/322-8439, 06-20/522-5690.

Evangélikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus

(eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje,

Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER

(peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft.

(1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős

vezető: NAGY ZOLTÁN

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletág telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy

postautalványon. Az előfizetési díj belföldön

(illetve Románia és Szlovákia területén)

negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy

évre 15 600 Ft, más európai országba egy

évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi

országba egy évre 61 400 Ft (195 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező

lemondásokat tudjuk az azt követő hónap

elszejével regisztrálni, ellenkező esetben még

egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem örzünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: KISS TAMÁS

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Dicsőítünk és áldunk téged hatalmas tetteidért, mert gondoskodtál néped megváltásáról, és beteljesítetted azt az ígéretet, amelyet az atyáknak adtál: Igéd emberi testet öltött, hogy nekünk életünk és üdvösségünk lehessen általa. Megváltót küldtél az emberiségnek. Felbecsülhetetlen ennek a csodának a nagysága. Imádságunkban leborulunk eléd, és abban reménykedünk, hogy ígéreted szerint most is meghallgatod néped könyörgését.

Könyörgünk az egyedül élőkért, a szenvedőkért és a gyászolókért, akik szomorú szívvel ünnepelnek. Akiknek másmilyen karácsonyuk van, mint amilyet vártak vagy elképzelték. Láttasd meg szabadításodat és vigasztalásodat velük, és mutass nekünk is utat, hogy a mi szeretetünkben ők is részesülhessenek!

Imádságban gondolunk azokra is, akiknek munkával kell tölteniük a karácsonyukat. Mentők, tűzoltók, rendőrök azért fáradoznak, hogy nekünk nyugodt és békés ünnepeink lehessen. Adj, Urunk, nekik is ünnepet.

Könyörgünk az egész világot, benne mindannyiunkért. Szüntesd meg az erőszakot, a háborúkat. Láttasd meg a szemben állókkal a Krisztusban adott békességedet. Adj erőt a béke fenntartásában és létrehozásában fáradozóknak. Irgalmadba ajánljuk a békétlen világot.

Könyörgünk egyházunkért, az egyház összes szolgálójáért. Szentlelked vezessen bennünket, hogy az irgalmasság és világhosszág útján, a szeretet és elfogadás ösvényén tarthassuk a keresztény közösségeket. Adj erőt ismét visszatérni az igazi Fényhez, ha azt vesszük észre, hogy homályba vezet az utunk.

Mennyei Atyánk! Köszönjük a Jézus Krisztusban kapott reménységet. Köszönjük, hogy őbenne világhosszát tetted számunkra, hogy hozzád tartozunk, és tőled semmi el nem választhat bennünket! Ámen.

Mézeskalács szív a templom falán

Egészen év végéig látható az Ökumenikus Segélyszervezet különleges fényvetítése Budapest Belvárosában, a Deák téri evangélikus templom falán. A mintegy tizenöt méteres fényfestésen a segélyszervezet országos adventi pénzadománygyűjtésének szimbóluma és adományvonalának 1353-as száma hívja fel a figyelmet a jótékonyági lehetőségre.

Az Ökumenikus Segélyszervezet idén huszonkettedik alkalommal indította el országos adventi pénzadománygyűjtését. A felhívás állandó emblémájává lett, szeretet.éhség. feliratú tört mézeskalács szív mára évente több százezer ember számára jelent egyet a karácsony egyik legfontosabb üzenetével: a cselekvő szeretettel, a szegények, a hiányt szenvedők támogatásával.

A fényfestésen is látható 1353-as adományvonal bárholonnan hívható; a segélyszervezet azt reméli, a Belvárosba látogatók közül is sokakat emlékeztet a látványos vetítés arra, hogy akár csak egyetlen hívással, azaz kétszázötven forint felajánlásával is csatlakozhatnak az ország legnagyobb ünnepi összefogásához.

Forrás: MÖS

FOTÓ: FEKETE DÁNIEL / MÖS

Vallomások életformáló pillanatokról

Bemutatták Az úrvacsora szentsége című kötetet

A Luther Kiadó gondozásában nemrégiben jelent meg az a könyv, amely az úrvacsora szentségéhez visz közelebb. Immáron a kilencedik darabjaként annak a sorozatnak, amelybe például a Fényforrás, a Bölcs szív, A keresztség ünnepe címmel korábban napvilágot látott kötetek is tartoznak. A kiadvány bemutatója november 29-én volt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.

Az evangélikus lelkiséget tükröző írások – a korábban megjelent, a keresztségről szóló könyvvel együtt – nagyon fontos hitvallási és tanítási helyzetet tükröznek. A keresztség és az úrvacsora az evangélikus egyház számára a két szentséget jelenti, így hitünk és életünk középpontjában találhatók. Nem véletlen, hogy minden időben igyekszünk kutatni titukat és életünkre vonatkozó jelentésüket. Az úrvacsora szentsége címet viselő kiad-

vány – szerkesztője Szabó Lajos professzor, az egyetem gyakorlati teológiai tanszékének vezetője – most még közelebb visz bennünket ehhez a szentséghez, az Isten titkához, lelkiségünk legféltebb kincseihez. Azért tudja ezt megtenni, mert személyes hitvallások és személyes vallomások olvashatók benne. Evangélikus lelkészek, oktatók, hallgatók vallanak hitükről és azokról az életformáló pillanatokról, amelyekben az Úr szent vacsorájával talál-

koznak, azt magukhoz veszik, és ahogyan Istentől elfogadják. Őszintén, büszkén és hittel mondhatjuk, hogy az úrvacsorában megajándékozott emberek vagyunk, a lentől felfelé indulás emberei, kegyelemben és örömben gazdag emberek.

A könyvbemutató alkalmával lelkész és hittanár szakos hallgatók – zenei kíséret mellett – szemelvényeket olvastak fel az írásokból és az imádságokból. Kende K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója a beszédében megköszönte, hogy egy újabb kiadvánnyal lehet gazdagabb egyházunk. A könyvet dr. Szabóné Mátrai Marianna, a kiadvány lektora mutatta be.

■ DR. PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Forrás: *Evangélikus.hu*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 24.) *Miután régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk.* Zsid 1,1-2 (Jer 35,14c; Lk 1,[39-45]46-55[56]; Fil 4,4-7; Lk 1,68-79; Mt 1,[1-17]18-21[22-25]; Róm 1,1-7) Szólt az Isten, megtalálja a módját, hogy ránk találjon. Akár a történelem eseményeit, akár személyes életünket nézzük, bizony ott van, jelen van, hatással van. Nem elégszik meg az egyszeri megszólítással, kitartóan, következetesen, törvénnyel, jövődőléssel, ígérettel, áldással, kegyelemmel lép oda hozzánk. Végül megtalálta a legtokéletesebb módját is annak, hogy ránk találjon, s mi megeljük őt. Fia által szól hozzánk! Közvetlen közlő, emberré születve, eggyé válva az emberrel testben, itt járt közöttünk.

Hétfő (december 25.) *Ez a szeretet, és nem az, hogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért.* 1Jn 4,10 (5Móz 4,24; Lk 2,[1-14]15-20; Tit 3,4-7; Zsolt 2) Emberi tulajdonság, hogy dicsekszünk. Dicsekszem azzal, hogy jót tettem a felebarátommal. Dicsekszem az elért sikereimmel, hogy milyen példás szülő vagy házastárs vagy éppen szerető vagyok. Dicsekszem az eszemmel, a rangommal, néha azt veszem észre, hogy bárkivel beszélek, magamról beszélek! Én vagyok a középpont! Én áldozom fel az életem nap mint nap szerettemért. És akkor ebben az öndicsérő egoizmusban egyszerre elem toppan Krisztus, keresztje betölti az elmém, és elgondolkodom. Vajon én meghalnék bárkiért is, akit szeretek? Tényleg tudom, mi az áldozat, mi az igazi szeretet?

Kedd (december 26.) *Ő, az Úr, a mi Istenünk, az egész földnek szólak döntései.* Zsolt 105,7 (Jn 3,19; Jn 1,1-5[6-8]9-14; Zsid 1,1-3[4-6]; Lk 2,29-32) Elfogadtam Istennek az Urat. Nem csak egy percre, nem csak egy bizonyos helyen, nem csak a keresztlőkút mellett, nem csak az úrvacsorában, nem csak a házassági eskümben. Mindenütt: munkában, családban, utcán, autóban, hivatalban, várakozásban, sietségemben, nyugalomban, békémben, fájdalomban, vesződéségemben, még a halálomban is Úr!

Szerda (december 27.) *A megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölő mécsest nem oltja ki.* Ézs 42,3 (Lk 2,12; Jn 21,20-24; Jn 1,1-5) Életem során nemegyszer elestem már. Volt, amikor utánam nyúltak, volt, amikor nem. Van, amikor az ember úgy érzi, tapasztalja, ki is mondja: minden és mindenki cserben hagyott! Bármennyire szeretnek is az embertársaim, csak egyvalaki van, aki minden bűnből, mélységből felemel. Krisztus az egyetlen – és a

belőle táplálkozó lelkület –, aki nem akarja eltörni a megrepedett, aki adni akar még egy esélyt. Pedig tudjuk, a repedt nádznak nincs esélye. Hogy mégis megáll olykor a szélben? Ez nem más, mint Isten csodája. Velem már többször is tett ilyen csodát.

Csütörtök (december 28.) *De amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy Isten fiaivá legyünk.* Gal 4,4-5 (Ézs 11,1; Mt 2,13-18; Jn 1,6-8) A kényszer súlya nyomja a vállunkat. A megfelelés kényszere sokféle formát ölthet az idők során. Kényszerre válhat a gyermekkor éppúgy, mint a tanulmányok vagy a munka. Kényszerre válhat az is, amit eleinte örömmel hordozunk. Rabjává lehetünk bárminek, s rabbá is leszünk. Egyik a szórakozásnak, másik a munkának, harmadik a szenvedélynek, negyedik a dicsőségnek. Sorolhatnánk a végtelenségig. Krisztus megváltó kegyelme elsősorban szabaddá tesz. Szabadá arra, hogy mindazt, amit ma kényszernek érzünk, abban holnap megláthassuk a fényt, az örömet. Megváltva lenni azt jelenti, Isten gyermekeként szabad vagyok a jóra.

Péntek (december 29.) *Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felülditem az alázatosak lelkét, felülditem a megtörttek szívét.* Ézs 57,15 (Mt 11,5; 1Jn 4,11-16a; Jn 1,9-13) Isten létének, cselekvésének, akaratának megértése lehetetlen vállalkozás. Isten léte egy paradoxon. Egyszerre létezik a mennyben, a szentségben, a tisztaságban, és van jelen a bűnös ember életében kegyelemmel, irgalommal. A zsidóság hitében a tisztátalan ember érintése is tisztátalanná tesz. Isten megfordítja a dolgot: akit ő érint meg, az nem őt teszi tisztátalanná, hanem a tisztátalan tisztul meg általa. Ez az egyetlen kiút a bűn fogságából!

Szombat (december 30.) *Az ember napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik, mint a mező virága. Ha végigsöpör rajta a szél, vége van [...]. De az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van.* Zsolt 103,15-17 (Jn 1,16; Ézs 63,7-14; Jn 1,14-18) Egyszer vége lesz mindennek. Az esztendőnek, a fiatalságnak, az egészségnek, az életnek is. Mulandó mindaz, ami körülvesz bennünket. Ragaszkodásunk tárgyai egytől egyig mind veszendő dolgok. Még a testünk, a személyiségünk, a tudásunk, a földi létezésünk is. De az Úr szeretete az istenfélőkkel van mindörökké. Ezek a szavak nemcsak arra mutatnak rá, hogy a szeretet elkísér egész életünkön át, de annak ígéretét is jelentik egyben, hogy Isten szeretete az örök életre szól.

■ KÖSZEGHY MIKLÓS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Minden
kedves
olvasónknak
áldott
karácsonyt
kivánunk!

Az Evangélikus Élet szerkesztősége
és a Luther Kiadó munkatársai

Adventi kedvezmények a Luther Kiadónál

2017. december 1. – december 23.

A Luther Kiadó az adventi könyvvásár időszakában az alábbi kedvezményes vásárlási lehetőségeket biztosítja minden vásárlója számára könyvesboltjában és webáruházában egyaránt.

A vásárlás összege	Kedvezmény
1000–4999 Ft	5%
5000–9999 Ft	10%
10 000–19 999 Ft	20%
20 000 Ft felett	30%

Evangelikus gyülekezetek és intézmények 1000 és 9999 Ft közötti vásárlás esetén igénybe vehetik 10%-os intézményi kedvezményüket. Luther Könyvklub-tagsággal rendelkező törzsvásárlóink számára 1000 és 19 999 Ft közötti vásárlás esetén 20%-os klubtagsági kedvezményt érvényesítünk. Az adventi kedvezményes könyvvásár ideje alatt **három termékünk nem rendelhető a webáruházban:**

Útmutató 2018, Útmutató 2018 olvasmányokkal, Evangélikus naptár 2018.

Ezek a kiadványok megrendelhetők a kiado@lutheran.hu e-mail-címen vagy közvetlenül a webáruház kapcsolati űrlapjain keresztül:

<http://bolt.lutheran.hu/kapcsolat-lablec>

<http://bolt.lutheran.hu/kapcsolat-lablec/kapcsolatfelvetel/1-ugyfelszolgalat>

Ünnepi nyitvatartás:

Hétfőtől péntekig 9–18 óra között,
december 16., szombat: 9–13, december 23., szombat: 9–13.
2017. december 24-től 2018. január 14-ig zárva tartunk.
Leltár utáni nyitás január 15-én, hétfőn.

Evangelikus könyvesbolt:

1085 Budapest, Üllői út 24.

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.